

# Gorenjski Glas

PETEK, 8. OKTOBRA 2021

LETO LXXIV, ŠT. 80, CENA 2,00 EUR

ODGOVORNA UREDNICA: MARIJA VOLČJAK

ČASOPIS IZHAJA OB TORKIH IN PETKIH

INFO@G-GLAS.SI

WWW.GORENJSKIGLAS.SI

## Na vrhu o perspektivi Balkana

Vrh EU-Zahodni Balkan, ki je na Brdu pri Kranju potekal ob močno povečanem policijskem varovanju, se je končal s sprejetjem izjave o evropski perspektivi Zahodnega Balkana.

SIMON ŠUBIC

**Brdo pri Kranju** – V sredo je na Brdu pri Kranju potekal vrh EU-Zahodni Balkan, ki je bil tudi osrednji dogodek slovenskega predsedovanja Svetu Evropske unije, ki se izteče konec leta. Na Brdu so se zbrali voditelji vseh 27 članic EU ter Albanije, BiH, Srbije, Severne Makedonije, Črne gore in Kosova, ki so v izjavi, obsegajoči 29 točk, potrdili podporo evropski perspektivi Zahodnega Balkana in pozdravili zavezanost regije evropski perspektivi, ki je v vzajemnem

strateškem interesu. EU je ob tem »ponovno potrdila zavezanost širitvenemu procesu«, vendar pa niso sprejeli nobene časovnice širitve. Slovenija se je sicer zavzemala, da bi v izjavo z Brda vključili vsaj ohlapen časovni okvir.

Predsednica Evropske komisije Ursula von der Leyen je povedala, da EU ne bo popolna brez držav Zahodnega Balkana, zato se bo komisija še naprej trudila za integracijo teh držav v sedemindvajseterico. Ob tem je poudarila, da so zagotovili devet milijard evrov za gospodarski

naložbeni načrt, ki bi lahko spremenil položaj na Zahodnem Balkanu. Tudi predsednik Evropskega sveta Charles Michel je dejal, da je Balkan strateškega pomena za Unijo, pri čemer pa je ključno, da države v regiji izvedejo pomembne reforme. Oba voditelja sta tudi pohvalila Slovenijo za dobro organizacijo vrha.

Premier Janez Janša pa je ob koncu vrha dejal, da časovnice širitvenih korakov kljub prizadevanjem Slovenije niso sprejeli.

► 3. stran



Premier Janez Janša v pogovoru s predsednikom Evropskega sveta Charlesom Michelom, ki je vodil neformalni vrh EU-Zahodni Balkan. / Foto: Gorazd Kavčič

## Velika podpora bolnišnici v Kranju

Župani enajstih gorenjskih občin spodnje Gorenjske so podpisali pismo podpore za širitev regijske bolnišnice v mestni občini Kranj.

SIMON ŠUBIC, URŠA PETERNEL

**Kranj** – »Za načrtovano širitev regijske bolnišnice Gorenjske našete občine podpiramo predlagano lokacijo Zlato polje v Mestni občini Kranj. Gradnja novih bolnišničnih kapacitet je pomembna na regionalni ravni in je v širšem javnem interesu,« piše v pismu podpore, ki so ga pred kratkim podpisali župani Mestne občine Kranj in občin Cerklje, Gorenja vas - Poljane, Jezerško, Naklo, Preddvor, Šenčur, Škofja Loka, Tržič, Železniki in Žiri.



Za novo regijsko bolnišnico na Zlatem polju sta v igri dve možni lokaciji: ena je za ledno dvorano in podjetjem Flora sport, druga pa za Gimnazijo Franceta Prešerna oziroma nasproti vojašnice in Gasilsko reševalne službe Kranj. Druga (na sliki) je ocenjena kot najboljša, so pojasnili na Mestni občini Kranj. / Foto: Tina Dokl

► 2. stran

### V Poclain Hydraulics zaposlimo

Sestavljalce sestavin in sistemov za 2-izmensko delo (m/ž) – za polni delovni čas

Nudimo stimulatívno nagrajevanje ter možnost dodatnega izobraževanja, napredovanja in razvoj kariere.

Prijave z življenjepisom nam pošljite na zaposlitev@poclain.com do najkasneje 24. 10. 2021.

Za dodatne informacije pokličite na 04/ 51 59 100.

Poclain Hydraulics, d. o. o., Industrijska ulica 2, 4226 Žiri



Uspešno mednarodno podjetje Poclain Hydraulic proizvaja hidravlične sestavine in sisteme za najzahtevnejše kupce in je v svetu med najprepoznavnejšimi na področju ventilov za hidravlične transmisije.

**POCLAIN**  
Hydraulics

#### GORENJSKA

##### Novo parkirišče in tri učilnice

V Gorjah so včeraj s priložnostno slovesnostjo tudi uradno odprli na novo urejeno parkirišče pred tamkajšnjo osnovno šolo in težko pričakovane tri nove učilnice pa tudi prenovljene prostore vrta, ki deluje v sklopu šole.

4

#### GORENJSKA

##### Odločba o rušenju je odpravljena

Upravno sodišče RS je v razsodbi odločilo, da se odločbe Inšpektorata RS za okolje in prostor za osemnajst objektov v Slovenia Eco Resortu v Godiču odpravijo, zadeva pa se vrne prvostopenjskemu organu v ponovni postopek.

9

#### EKONOMIJA

##### Trajnostno naravnana sveča

V podjetju Proizvodnja Košir iz Kamne Gorice, ki se je specializiralo za izdelavo sveč, so ustvarili svečo na tekoči vosek, ki je trajnostna in jo je mogoče v celoti reciklirati, obenem pa ne vsebuje PVC, kar je novost na trgu.

13

#### ZADNJA

##### Desettisočkrat na Sv. Jošt

Torek za Borisa Kurenta iz Drulovke ni bil običajen dan. No, običaj je bil redni vsakodnevni vzpon na Sv. Jošt, zagotovo pa je prav poseben dosežek, da se je to zgodilo desettisočič. V domu so mu pripravili lep sprejem.

32

#### VREME

Danes bo še oblačno, dež bo popoldne večinoma ponehal. Jutri in v nedeljo bo večinoma sončno in suho. Hladno bo.

3/12 °C

jutri: večinoma sončno



## Drage bralke in bralci Gorenjskega glasa

**Nogometni klub Triglav Kranj vam podarja vstopnice za ogled tekme med Triglavom Kranj in Krškimi, ki se bo v petek, 8. oktobra, ob 18. uri začela v Športnem centru Kranj.**

Vstopnico bo prejelo prvih 100 bralcev, ki bodo izrezali in prinesli na tekmo spodnji kupon. Kupon lahko na blagajni zamenjate za brezplačno vstopnico le do 45 minut pred začetkom tekme, torej do 17.15.

**Naredimo dobro navijaško vzdušje in pomagajmo gorenjskim orlom do zmage!**



## KUPON

**Brezplačna vstopnica za nogometno tekmo  
Triglav Kranj : Krško**

**Petek, 8. 10. 2021, ob 18. uri  
Športni center Kranj**

Gorenjski Glas  
[www.gorenjski-glas.si](http://www.gorenjski-glas.si)

### Nagrajenke

V nagradni igri, ki je bila objavljena 21. septembra, prejme trajnostno nakupovalno vrečko Berta Arh iz Bohinja.

V nagradni igri, ki je bila objavljena 24. septembra, prejmeta namizno svetilko Majda Šumbergar iz Medvod in Štefka Polak iz Šenčurja.

V nagradni igri, ki je bila objavljena 28. septembra, prejme dve vstopnici za koncert Siddharte Mojca Vidmar iz Mojstrane. Nagrajenkam čestitamo!

**Darilo**  
izžrebanemu naročniku časopisa  
**Gorenjski Glas**  
Knjigo prejme **JURIJ KOŠIR z Golnika.**

### Priznanje Digitalna šola tudi za Šolski center Kranj

Kranj – V okviru dogodka Selfie za učitelje, na katerem so predstavili spletno orodje, namenjeno samoevalvaciji digitalnih kompetenc na šestih različnih področjih, so petim slovenskim osnovnim in srednjim šolam podelili evropsko priznanje za odlične prakse digitalnega izobraževanja. Med nagrajenci je tudi Šolski center Kranj, so sporočili z ministrstva za izobraževanje, znanost in šport. V obrazložitvi priznanj so pri Evropski komisiji navedli, da so slovenske šole izkazale močno vodstvo v digitalnem izobraževanju in zagotovile zadosten dostop do virov in infrastrukture. Evropsko pobudo za podelitev priznanj Digitalna šola za spodbujanje in prepoznavanje inovacij, sodelovanja in razvoja spretnosti digitalnih tehnologij med osnovnimi in srednjimi šolami so začeli v preteklem šolskem letu.

### Zapora ceste zaradi obnove železniškega prehoda

Lesce – Od danes pa do torka, 12. oktobra, bo zaradi obnovitvenih del na območju zavarovanega železniškega prehoda za promet zaprta Alpska cesta v Lescah. Obvoz za motorna vozila bo urejen po državnih in lokalnih cestah prek regionalne ceste, za pešce pa bo čez gradbišče urejen poseben koridor.

# Velika podpora regijski bolnišnici v Kranju

◀ 1. stran

»Širitev splošne bolnišnice Gorenjske na območju MOK bo omogočila najlažji dostop do zdravstvenih storitev največjemu deležu prebivalstva regije, hkrati pa razpolaga z najmočnejšo zaledno infrastrukturo (stanovanjska naselja, šole, vrtci itd.), potrebno za učinkovito delovanje,« med drugim še piše v pismu podpore.

Župani so sicer v uvodu poudarili tudi skupno podporo in zahtevo, da se v prostorih obstoječih štirih gorenjskih bolnišnic – Splošna bolnišnica Jesenice, Psihiatrična bolnišnica Begunje, Univerzitetna klinika za pljučne bolezni in alergijo Golnik ter Bolnišnica za ginekologijo in porodništvo Kranj – še naprej ohranjata in razvijata sekundarna in terciarna javna zdravstvena dejavnost. Prav tako so izrazili željo, da se na Jesenicah ohrani in še naprej razvija Fakulteta za zdravstvo Angele Boškin.

### Kranjska lokacija najbližja največ Gorenjcem

Nova regijska bolnišnica je nujna, kar že več let potrjujejo demografski podatki, število bolnišničnih obravnav, po katerih je gorenjska uvrščena takoj za osrednjeslovensko statistično regijo, pomanjkanje prostorskih, kadrovskih in finančnih kapacitet, dotrajanost in arhitekturna neustreznost objektov, nezmožnost širitve in razdrobljenost programov oziroma dostopov do storitev zdravstvenega varstva v regiji, poudarjajo na MOK, kjer so prepričani, da Kranj ponuja najboljšo možno lokacijo za regijsko bolnišnico.

Bolnišnico bi zgradili na Zlatem polju, kjer ima MOK primerno zazidljivost in v prostorskih načrtih namembna zemljišča, ki so večinoma v lasti države. Gre za območje z vsoto potrebno prometno infrastrukturo, avtocestnim dostopom, neposredno bližino javnega prometa in zaledno infrastrukturo, blizu je tudi letališče, razlagajo v

### V najem bodo oddali neprofitni stanovanji

Medvode – Občina Medvode je objavila javni razpis za oddajo neprofitnih stanovanj v najem. Upravičencem bodo predvidoma oddana in vseljiva v letih 2022, 2023 in 2024. Oblikovana bo prednostna lista. Na dan objave javnega razpisa občina razpolaga z dvema prostima stanovanjema. Z upravičenimi najemniki bo sklenjena pogodba za nedoločen čas in z neprofitno najemnino.



Foto: Gorazd Kavčič

**Enajst gorenjskih županov se v pismu podpore zavzema tudi za ohranitev sekundarne in terciarne javne zdravstvene dejavnosti v štirih obstoječih bolnišnicah na Gorenjskem.**

Kranju. »Regijska bolnišnica v Kranju bi omogočila bližino dostopa do zdravstvenih storitev največjemu deležu prebivalcev v regiji. Veseli me, da so župani desetih gorenjskih občin podprli naša prizadevanja. MOK ne bo ovirala delovanja obstoječih zdravstvenih ustanov. Podpiramo njihovo nadaljnje delovanje in razvoj. Najbolj pomembno je, da na Gorenjskem čim prej pridobimo nove kapacitete,« je povedal kranjski župan Matjaž Rakovec, ki poudarja, da bo končni odgovor o lokaciji podala stroka.

V Kranju so sicer že izdelali Elaborat umestitve Splošne bolnišnice Gorenjske v prostor. Bolnišnica na Zlatem polju bi razpolagala s šeststo posteljami, v njej bi bilo možno na letni ravni hospitalizirati 35 tisoč ljudi in opraviti 220 tisoč ambulantnih obravnav. Zaposlovala bi približno 1400 ljudi, zato v občini že delajo analizo potreb po vrtcu, osnovni šoli, pristočasnih dejavnostih ...

### Jeseničani se bodo borili še naprej

Kot je znano, pa si za ohranitev dejavnosti splošne bolnišnice prizadevajo tudi na Jesenicah. Župana Blaža Račiča prizadevanja Kranja

za gradnjo regijske bolnišnice v njihovi občini ne preseščajo, saj se, kot pravi, vsak župan bori za razvoj svoje občine. Ne presenečajo ga niti podpisniki pisma podpore, saj so pismo podpore podpisali predvsem župani, katerih občine so bližje Kranju kot Jesenicam.

»Presenečajo pa ta prizadevanja zato, ker so tako vsem gorenjskim županom kot sami državi znana in večkrat poudarjena vsa dejstva in argumenti Občine Jesenice, zakaj je pomembno, da dejavnost splošne bolnišnice z nadgradnjo v regijsko bolnišnico ostane na Jesenicah. Če pustimo ob strani dejstvo, da imajo Jesenice že več kot 125-letno tradicijo zdravstvene dejavnosti, je treba poudariti predvsem to, da pri izbiri lokacije regijske bolnišnice odločevalci ne bi smeli upoštevati le prostorskega vidika, temveč tudi socialnega, ekonomskega, gospodarskega in izobraževalnega, ne nazadnje pa tudi zagotavljanje enakomernega razvoja delov regije. Slednjega bi se morali zavdati tudi kolegi župani pri svojih strateških usmeritvah in željah,« je dejal župan Račič. Kot je poudaril, so jasno podporo jeseniški lokaciji izrazili občinski sveti občine Kranjska Gora, Kobarid in Bovec. Zatrnil je še, da se

bodo za ohranitev splošne bolnišnične dejavnosti na Jesenicah borili še naprej.

### V Radovljici stavijo na podporo stroke

Radovljiški župan Ciril Globočnik podporo enajstih županov kranjski lokaciji razume predvsem kot politično podporo, medtem ko je, poudarja, radovljiško lokacijo kot optimalno podprla stroka. »Če o tem tudi sami ne bi bili prepričani, območja s prostorskim redom ne bi namenili zdravstveni dejavnosti in že pred štirimi leti pridobili analize stanja prostora in variantne rešitve umestitve bolnišnice. Tudi ta je potrdila, da osrednja lega Radovljice predstavlja najboljšo lokacijo za izgradnjo regijske bolnišnice in izboljšuje dostopnost bolnišnice v vsej Gorenjski. Predvideno območje obsega približno deset hektarov zemljišč v neposredni bližini avtocestnega priključka na jugovzhodnem robu Radovljice, ima ugodno prometno povezavo v regiji in navezavo na prometno infrastrukturo. V bližini je tudi letališče Lesce, ki omogoča helikoptersko reševanje. Sprejeti prostorski red občine pa omogoča tudi takojšnjo pripravo projektov za bolnišnico na tem območju,« je dejal.

### Tomo Križnar v Predvoru

Predvor – Danes, v petek, ob 19. uri bo Ivka Sodnik v Kulturnem domu v Predvoru na pogovornem večeru gostila Toma Križnarja, svetovnega popotnika, raziskovalca, aktivista in borca za človekove pravice, ter njegovo soprogo Bojano. Obiskovalci morajo izpolnjevati PCT-pogoj, obvezna je prijava na elektronski naslov [ivka.sodnik@gmail.com](mailto:ivka.sodnik@gmail.com).

# Gostili kmetijskega ministra

Kmetijski minister Jože Podgoršek se je v sredo udeležil koordinacije županov Zgornje Gorenjske, osrednji temi pogovorov pa sta bili ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja ter aktualno stanje na področju priprave strateškega načrta skupne kmetijske politike za prihodnje petletno obdobje.

MARJANA AHAČIČ

**Zgornje Gorje** – Župani so ministra opozorili tudi na problem širjenja zavarovanih območij vodovarstvenih pasov, na katerih je kmetijsko gospodarjenje striktno omejeno. Kot je povedal gostitelj, župan Gorij Peter Torkar, njihovo vodno zajetje Ovčja jama oskrbuje občine Gorje, Radovljica in Bled - zgrajena je tudi povezava do Žirovnice - kar je skupaj okoli 33 tisoč prebivalcev, v poletni turistični sezoni pa se to število podvoji.

## Predlagajo širitev vodovarstvenih pasov

Povedal je, da občina skrbi za spremljanje kakovosti pitne vode, a opozoril, da s strokovnjaki ugotavljajo, da vplivi na vodo prihajajo tudi z območij izven vodovarstvenih pasov, ki so trenutno v veljavi. Zato je občina na ministrstvo za okolje in prostor, ki je pristojno za določanje vodovarstvenih pasov, že vložila predlog, da se ta razširijo in se v njih tudi strožje omeji gospodarjenje.

»Želimo, da se na tem območju ne bi uporabljali nitrata gnojila, gnojevka in pesticidi, saj so raziskave pokazale, da imajo takojšen vpliv na kakovost vode. Podtalna voda na tem kraškem terenu potuje z veliko hitrostjo, čezmerno gnojenje pa že v dnevu ali dveh opazimo na vodnem zajetju. Naš cilj je čista voda, ki je ni treba obdelovati,« je poudaril Torkar, a ob tem zagotovil, da na kmete, ki na teh razširjenih vodovarstvenih območjih gospodarijo z zemljišči, niso pozabili. Zato predlagajo, da



Župani zgornjegorenjskih občin, ki se jim je pridružila tudi direktorica Razvojnega urada Zgornje Gorenjske Eva Štravs Podlogar, so se v sredo v Gorjah srečali z ministrom za kmetijstvo Jožetom Podgorškom.

bi se jim za omejeno rabo kmetijskega zemljišča izplačevala odškodnina.

Minister Podgoršek je povedal, da ministrstvo ne nasprotuje širitvi vodovarstvenih območij, strinjal pa se je tudi, da je treba poiskati rešitve v zvezi z odškodninami, da bodo kmetyje kljub omejitvam lahko preživele.

## Model za vso državo

»Z župani smo se dogovorili, da bomo v prihodnjih mesecih iniciativo peljali še bolj intenzivno in do pomladi postaviti model, ki bo primeren ne le za ta del Gorenjske, temveč za celotno Slovenijo,« je dejal minister, ki je prepričan, da bi lahko tako rešili to vprašanje za območje celotne države, saj gre, kot je poudaril, za vseslovensko problematiko.

Na srečanju so govorili tudi o možnostih selitve posameznih kmetij iz vaških središč na obrobje. Kot je povedal župan Bohinja Jože Sodja, se s problematiko prestavljanja kmetijskih objektov na površine zunaj naselja srečujejo tudi v Bohinju. »Naše vasi so večinoma stisnjene ob cesti, tako da je v naseljih skorajda nemogoče postaviti kaj novega, razen če staro podremo – tu pa se spet pogosto srečujemo s težavami, ker je na našem območju veliko spomeniško zaščitenih starih stavb. Teško je tudi z iskanjem primernih zemljišč zunaj naselij, zaradi vsega skupaj pa pogosto pride do težav s prevzemanjem kmetij s strani mladih: imeli smo primer mladega prevzemnika, ki je želel posodobiti in v kmetijo spremeniti enega od podedovanih

stanov. Omejitev je bilo toliko, da je bil projekt skorajda neizvedljiv. Zato si od pobud, ki smo jih posredovali ministru, obetam predvsem to, da bodo nas, predstavnike lokalnih skupnosti, ki se srečujemo s tovrstnimi problemi, jemali resneje in z več razumevanja.«

## Za vitalno podeželje

Minister Podgoršek je v zvezi s tem poudaril, da bo za ohranjanje vitalnosti podeželskih območij tudi v okviru novega strateškega načrta omogočen razvoj kulturnih, priložnostnih in drugih dejavnosti ter infrastrukture, predvsem na površinah in v večnamenskih objektih, tudi objektih kulturne dediščine, ki so na podeželju pogosto prazni, brez prave namembnosti.

# 0 perspektivi Balkana

1. stran

Kot je dodal, pa obstaja velika pripravljenost držav članic, da se evropska perspektiva Zahodnega Balkana v prihodnjem desetletju realizira v čim večji meri. Poudaril je še, da bo Slovenija, ko bo odločala o širitvi, terjala, da vse države, ki bodo vstopile v EU, zagotovijo striktno spoštovanje vladavine prava, da ne bodo zapirale opozicijskih voditeljev tri tedne pred volitvami, da se na njihovih javnih televizijah

ne bo grozilo s smrtjo in da v njihovih sodnih sistemih ne bodo sodili ljudje, ki so drastično kršili človekove pravice ali izrekli smrtne kazni v nekdanjem komunističnem režimu.

Voditelji članic EU so že v torek na neformalni večerji na Brdu pri Kranju razpravljali o vlogi EU na mednarodnem prizorišču glede na nedavne dogodke v Afganistanu, o varnostnem partnerstvu ZDA, Velike Britanije in Avstralije Aukus ter odnosih s Kitajsko.

Dvodnevni politični vrh je sicer potekal pod strogi varnostnimi ukrepi, saj je generalni direktor policije na poziv vlade v luči napovedanih množičnih protestov odredil omejitev in prepoved gibanja v okolici Brda ter na Bledu in v Ljubljani. Za razliko od Ljubljane, kjer je policija na torkovem protestu spet uporabila prisilna sredstva zoper množico (vodni top, solzivec, penaste naboje ...), so bile razmere na Gorenjskem oba dneva povsem mirne.

## Deset let samostojnega delovanja rotarijcev

Bled – Slovenski rotarijci bodo v soboto z dobrodelnim koncertom v Festivalnim dvoranu na Bledu zaznamovali desetletnico samostojnosti slovenske organizacije Rotary. V jubilejnem letu Rotary Slovenija vodi guverner Dušan Peterkovič, ki je za to svečano priložnost organiziral koncert zasedbe Perpetuum Jazzile, na katerega so vabljeni vsi slovenski in severnomakedonski rotarijci. Kot so poudarili, pa je namen praznovanja predvsem zbiranje sredstev, ki jih bodo tokrat namenili dvema organizacijama.

k

KOMENTAR  
SIMON ŠUBIČ



## Kandidature za bolnišnico

Prizadevanja Kranja, Radovljice in Jesenic za gradnjo regijske bolnišnice na njihovem območju spominjajo na boj za organizacijo olimpijskih iger. Povsod so prepričani, da so najustrenejši kandidati, v vseh treh občinah iščejo tudi najširšo možno podporo. V tej luči lahko razumemo tudi pismo podpore, ki jih je enajst gorenjskih županov spodnje Gorenjske podpisalo za umestitev regijske bolnišnice v Kranju.

V Kranju svojo »kandidaturo« gradijo predvsem na ustreznosti lokacije na Zlatem polju, ki je blizu avtoceste in brniškega letališča, po njihovem prepričanju pa omogoča tudi najlažji dostop do zdravstvenih storitev največjemu deležu prebivalstva regije. Tudi v Radovljici prepričujejo s podobnimi argumenti, saj prav tako ponujajo zemljišče v neposredni bližini avtoceste in leškega letališča, osrednja lega Radovljice pa po njihovem mnenju predstavlja najboljšo lokacijo za izgradnjo regijske bolnišnice in izboljšuje dostopnost bolnišnice v vsej Gorenjski. Na Jesenicah stavijo predvsem na bogato tradicijo zdravstvene dejavnosti v železarskem mestu, ob tem pa poudarjajo, da bi pri izbiri lokacije regijske bolnišnice morali med drugim poleg prostorskega vidika upoštevati tudi socialnega, gospodarskega in izobraževalnega, pa tudi zagotavljanje enakomernega razvoja delov regije.

Vsaka od ponujenih lokacij ima zagotovo svoje prednosti, ki jih bo na koncu morala pretehtati predvsem stroka in se odločiti za najbolj optimalno. V Radovljici so ob tem prepričani, da je prav stroka na njihovi strani. Tudi zdajšnji minister za zdravje Janez Poklukar je že pred časom kot najprimernejšo podprl radovljiško lokacijo. Zdajšnja lokacija jeseniške bolnišnice je Poklukar, čeprav nekdaj njen direktor, ocenil kot neprimerno za sodobno regijsko bolnišnico, kar pa ne pomeni, da ne bi na Jesenicah zmogli uspešno razvijati drugih bolnišničnih programov, na primer t. i. mestno bolnišnico v upravljanju fakultete za zdravstvo ali pa negovalno bolnišnico. O kranjskem predlogu, zadnjem v vrsti, se minister – vsaj nismo zasledili, pa oprostite, če se motimo – še ni opredelil.

Kaže, da nobena od kandidatki ni pripravljena izstopiti iz boja za regijsko bolnišnico. Upajmo samo, da odsotnost političnega konsenza znotraj regije o najboljši lokaciji ne bo vplivala na to, kar je za Gorenjce najpomembnejše – da bolnišnico zgradijo čim prej. Kot bo morala izbrana občina čim prej začeti razmišljati tudi o precejšnjih naložbah v izboljšanje infrastrukture, vrtce, šole, stanovanja ipd., ki jih bo narekovala nova bolnišnica s približno 1400 zaposlenimi. No, pa smo spet pri organizatorjih olimpijskih iger ...

## Gorenjski Glas

ODGOVORNA UREDNICA

Marija Volčjak

NAMESTNIKA ODGOVORNE UREDNICE

Cveto Zaplotnik, Urša Peternel

UREDNIŠTVO

NOVINARJI - UREDNIKI:

Marjana Ahačič, Maja Bertoncelj, Alenka Brun, Igor Kavčič, Suzana P. Kovačič, Jasna Paladin, Urša Peternel, Mateja Rant, Aleš Senožetnik, Vilma Stanovnik, Ana Šubič, Simon Šubič, Ana Volčjak Aleksič, Cveto Zaplotnik; stalni sodelavci:

Jože Košnjek, Maša Likosar, Milena Miklavčič, Miha Naglič

OBLIKOVNA ZASNOVA

Jernej Stritar, IlovarStritar, d. o. o.

TEHNIČNI UREDNIK

Grega Flajnik

FOTOGRAFIJA

Tina Dokl, Gorazd Kavčič

OGLASNO TRŽENJE

Marjan Potočnik, Mateja Žvižaj

GORENJSKI GLAS (ISSN 0352-6666) je registrirana blagovna in storitvena znamka pod št. 9771961 pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Ustanovitelj in izdajatelj: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj / Direktorica: Marija Volčjak / Naslov: Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj / Tel.: 04/201 42 00, e-pošta: info@g-glas.si; mali oglasi in osmrtnice: tel.: 04/201 42 47 / Delovni čas: ponedeljek, torek, četrtek, petek, od 8. do 15. ure, sreda od 8. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprto. / Gorenjski glas je poltednik, izhaja ob torkih in petkih, v nakladi 19.000 izvodov / Redne priloge: Vikend, Letopis, Slovenske počitnice in dvajset lokalnih prilog / Tisk: Tiskarsko središče d. o. o. / Naročnina: tel.: 04/201 42 41 / Cena izvoda: 2,00 EUR, redni plačniki (fizične osebe) imajo 10 % popusta, polletni 20 % popusta, letni 25 % popusta; v cene je vračunan DDV po stopnji 5 %; naročnina se upošteva od tekoče številke časopisa do pisnega preklica, ki velja od začetka naslednjega obračunskega obdobja / Oglasne storitve: po ceniku; oglasno trženje: tel.: 04/201 42 48.

## Sto trideset let podljubeljske šole

Tretjega oktobra je minilo sto trideset let, kar se je v hiši pri Ukanu začel pouk. Šolo Podljubeljčani še vedno ponosno nosijo v srcu in ta še živi.

SUZANA P. KOVAČIČ

**Podljubelj** – Najprej so otroci iz Podljubelja v šolo hodili peš v Tržič, tudi po uro hoje so imeli. Potem pa so domačini prosili, da bi v Podljubelju dobili šolo. Tretjega oktobra je minilo 130 let, kar se je v hiši pri Ukanu začel pouk v šentanski šoli, kajti v dolini tedaj niso živeli Podljubeljčani, ampak Šentančani, kraj pa se je imenoval

slovesno. Učenci so v šoli najprej spoznavali zgodovino šole, potem pa obiskali Ukanovo domačijo, kjer zdaj stanuje Milena Kavčič, ki jih je sprejela odprtih rok. Na spominsko obeležje, ki so ga šola in krajan postavili na fasado Ukanove domačije ob stoletnici šole, so tokrat obeležili rojstnodnevne balone, potem pa zapeli nepogrešljive verze: Vse najboljše, draga šola, vse najboljše za te ...



V tej hiši, pri Ukanu, se je 3. oktobra 1891 začel pouk v šentanski šoli.

Sveta Ana. Prvi učitelj je bil Luka Albreht in že prvo leto je šolo, pravzaprav je bila to ena soba v Ukanovi hiši, obiskovalo petdeset učencev, starih od šest do dvanajst let, kot je povedala sedanja učiteljica Urška Frelih Meglič. V Osnovni šoli Tržič, Podružnični šoli Podljubelj, se vsako leto spominjajo svojih korenin. Danes učenci usvajajo znanje v sodobnih šolskih prostorih. Minuli ponedeljek, dan po visokem jubileju, je bilo še posebno

Ob visokem jubileju je nekdanja dolgoletna vodja Podružnične šole Podljubelj Maja Ahačič napisala knjigo Življenje je šola, šola je življenje, ki naj bi jo v ožjem krogu predstavili v kratkem, za starše in krajan pa takrat, ko bodo covidne razmere dovoljevale druženje večjega števila ljudi. Kot je povedala sedanja vodja podružnične šole Helena Ahačič, imajo v tem šolskem letu 45 učencev od prvega do četrtega razreda.

### Vse informacije o športnih programih za mlade

**Jesenice** – Občina Jesenice je skupaj z Zavodom za šport Jesenice in Športno zvezo Jesenice pripravila informator o športnih programih v občini Jesenice v letu 2021/2022. V njem bodo otroci, mladostniki in njihovi starši našli vse potrebne informacije o športnih programih, ki jih izvajajo jeseniška športna društva in klubi v šolskem letu 2021/2022. Informator je ena od aktivnosti, s katero želijo na Jesenicah spodbuditi udejstvovanje mladine pri športno-gibalnih aktivnostih in bolj aktivno preživljanje prostega časa. Starši in otroci bodo informator prejeli v šolah šolah in vrtcih, v elektronski obliki pa je na voljo tudi na spletni strani Občine Jesenice.

### Spominska slovesnost v Gozdu

**Gozd** – V nedeljo ob 11. uri bo v Gozdu v tržiški občini spominska slovesnost ob 77. obletnici požiga vasi. S tem bodo zaznamovali praznik Krajevnih skupnosti Križe in Senično. Spominsko slovesnost organizira Krajevni odbor za ohranjanje vrednot NOB Križe skupaj z Občinskim odborom ZB NOB Tržič in podporo Občine Tržič, sodelujejo tudi Osnovna šola Križe, Planinsko društvo Križe, Prostovoljno gasilsko društvo Križe, Glasbena šola Tržič in pevski zbor Društva upokojencev Tržič.

## Novo parkirišče in tri učilnice

V Gorjah so včeraj s priložnostno slovesnostjo tudi uradno odprli na novo urejeno parkirišče pred tamkajšnjo osnovno šolo in težko pričakovane tri nove učilnice pa tudi prenovljene prostore vrtca, ki deluje v sklopu šole. Za vse tri investicije skupaj je občina Gorje namenila skoraj pol milijona evrov. Učenci so posebej veseli nove učilnice za likovni pouk.

MARJANA AHAČIČ

**Zgornje Gorje** – »Zelo zadovoljen sem, da nam je letos uspelo rešiti tri zelo pomembne in potrebne projekte na območju šole in vrtca: uredili smo parkirni prostor ob šoli, gre za parkirišče z 31 parkirnimi mesti in dodatnima dvema za invalide ter začasno postajališče za starše, ki pripeljejo otroke v nižje razrede osnovne šole in vrtca. Druga investicija so tri nove učilnice, na katere smo čakali kar nekaj let, zagotovili pa smo tudi sredstva za notranjo prenovo vrtca,« je pojasnil župan Občine Gorje Peter Torkar.

Kot poudarjajo v Gorjah, bodo nova parkirišča lahko uporabljali tudi vsi, ki v šolo hodijo na popoldanske aktivnosti, pa tudi uporabniki kulturne dvorane Gorjanskega doma v neposredni bližini in ne nazadnje obiskovalci Triglavskega narodnega parka.

Učenci in učitelji pa so bili ob začetku šolskega leta vendarle najbolj veseli treh novih učilnic. Posebno tiste za likovni pouk, ki je v nasprotju z dosedanjim, majhno in temnačno, dovolj velika in svetla, da omogoča nemoteno ustvarjanje, tudi večjih, skupinskih projektov, je zadovoljen učitelj likovnega pouka



Župan Peter Torkar je ob pomoči učencev prerezal trak in tako na simboličen način odprl novo parkirišče, tri šolske učilnice in prenovljene prostore vrtca. / Foto: Gorazd Kavčič

Primož Poklukar. Načrte za njeno je občina začela pripravljati že pred desetletjem, ko so zaradi povečanega števila otrok v stavbi šole uredili tri igralnice vrtca; tega namreč takrat ni bilo mogoče širiti. A projekt ureditve se je iz različnih razlogov pomikal v

učilnic namenjena proračunska sredstva.

»Izredno srečo imamo, da v tednu, ko praznujemo dan otroka, praznujemo tudi odprtje novih prostorov. Neizmerno smo jih veseli. Učilnice še posebno potrebujemo v času epidemije, ko se

učencem in obiskovalcem omogočajo varen dostop v šolo,« je povedala ravnateljica Mojca Brejc.

V prihodnjem letu sledi še preplastitev šolskega športnega igrišča ob telovadnici, dokončno bodo uredili zunanje površine šole, v načrtu pa je tudi postavitve transportnega dvigala za potrebe vrtca, je še napovedal župan Torkar, zadovoljen, da ima šola, ki je bila doslej znana predvsem po urejenosti, domačnosti in dobrem odnosu do otrok, zdaj tudi dobre, sodobne prostore in opremo, ki omogočajo kvaliteto delo.

**Za parkirišče je občina namenila 180 tisoč evrov, za učilnice nekaj več kot 260 tisoč, za obnovo vrtca pa nekaj manj kot 50 tisoč evrov.**

prihodnost, nazadnje zaradi nujne sanacije strehe šole, za kar so v Gorjah leta 2017 prerazporedili sicer ureditvi

družimo v mehurčkih. V vrtcu, ki je zdaj svetel, prijazen, se toliko ni vložilo že več deset let, parkirišča pa

## Gradbišča v žirovniški občini

Gradijo parkirišče na Rodinah, dva podvoza pod železnico, zaključuje se gradnja mostu v Piškovci.

URŠA PETERNEL

**Žirovnica** – V žirovniški občini poteka kar nekaj investicij. Tako Občina Žirovnica ureja novo parkirišče na Rodinah, ki bo namenjeno predvsem obiskovalcem Jalnove rojstne hiše in pokopališča. Na voljo bo dvajset parkirnih mest za osebna vozila in avtobus. Investicija je vredna 215 tisoč evrov. Manjše parkirišče urejajo tudi za pokopališčem na Breznici, ki bo omogočilo lažji dostop do zgornjega dela pokopališča zlasti starejšim občanom.

Na Bregu gradijo meteorološko kanalizacijo in urejajo cesto. V sklopu nadgradnje železniške proge pa poteka občinski del investicije, to je gradnja podvozov pod železnico v Vrbi in na Selu.

Zaključuje se gradnja mostu v Piškovci, ki je skupen projekt žirovniške in blejske občine, stal pa bo 600 tisoč evrov. Most naj bi odprl v kratkem, urejen pa bo enosmerni promet, s tem da bo poseben pas namenjen pešcem in kolesarjem. Po mostu bo dovoljen le lokalni promet.

Kot je napovedal župan Občine Žirovnica Leopold Pogačar, bodo kmalu začeli graditi še sončno elektrarno na strehi občinske stavbe in podzemni ekološki otok na Rodinah. To bo drugi tovrstni otok v občini, prvega so uredili v Žirovnici. Več kot dve tretjini zbiralnice je pod zemljo, ima večjo prostornino kot sedanji zabojniki, namenjen pa je ločenemu zbiranju



Parkirišče na Rodinah bo namenjeno predvsem obiskovalcem Jalnove rojstne hiše in pokopališča.

stekla, papirja in embalaže. Postopoma bodo zamenjali vse obstoječe ekološke otoke, predvidoma po tri ali štiri na leto. Strošek preureditve znaša 13 tisoč evrov.

Prednosti podzemnih ekoloških otokov so prihranek prostora, manj neprijetnih vonjav, pa tudi lepši videz, saj se odpadki zbirajo pod zemljo.

## Medvoški trg v Franciji

V francoskem mestu Crest je potekalo praznovanje pete obletnice pobratenja z Medvodami. Vrhunec praznovanja je bilo poimenovanje trga pred tamkajšnjim kulturnim centrom, ki nosi ime Place Medvode.

MAJA BERTONCELJ

**Medvode** – Na tridnevem obisku Cresta so člani delegacije Občine Medvode na tržnici pred mestno hišo predstavljali Medvode in Slovenijo, poleg promocijskega materiala so številnim prebivalcem Cresta in mimoidočim ponujali tudi slovenske kulinarične dobrote ter s harmoniko in narodno nošo predstavili našo kulturo.

Izmenjali so si znanja in predstavili dobre prakse. Osrednji dogodek srečanja pa je bilo slovesno odprtje trga pred novim kulturnim centrom, ki zdaj nosi ime Place Medvode (Trg Medvode). Gostje so si lahko ogledali razstavo o zgodovini mesta Crest. Predstavljene eksponate so za razstavo posodili kar njegovi prebivalci.



Odprtje trga pred novim kulturnim centrom v francoskem mestu Crest, ki zdaj nosi ime Place Medvode.

Slavnostni govorniki na odprtju so bili župana obeh mest Herve Mariton in Nejc Smole ter predsednici obeh mednarodnih odborov Laurence Issoulie in Darinka Verovšek. Štiriindvajsetčlanska delegacija Občine Medvode je vodil župan Nejc Smole, ki je po vrnitvi iz Francije poudaril, da je poimenovanje trga po Medvodah lepa gesta pobratenege mesta, s čimer še utrjujejo zavezo skupnega ustvarjanja evropske zgodbe. »Kot vedno smo bili nastanjeni pri gostujočih družinah. Stkalo se je že veliko prijateljstev. To je prava poanta mreženja, kot ga pozna Evropska unija.«

Medvoščani bodo gostoljubje vrnilo že v prihodnjem letu v maju, ko bo v Medvodah srečanje vseh prijateljskih mest v projektu Lepota harmonije.

## Tudi odrasli ne smemo pozabiti na igrivost

Letošnji Teden otroka je potekal v znamenju sporočila Razigran uživaj dan!, s čimer so želeli poudariti pomen igre in igranja kot protiutež epidemiji, šolanju od doma in posledicam, ki izhajajo iz tega.

MATEJA RANT

**Kranj** – »Igra in igranje prinašata veselje in sproščenost, burita našo domišljijo, nas povezujeta, navdihujeta. Tudi odrasli ne bi smeli pozabiti na igrivost, saj je to eden najmočnejših osebnih virov moči, ki nam lahko izjemno pomaga v času strahu in pritiskov,« so ob Tednu otroka poudarili na Zvezi prijateljev mladine Slovenije (ZPMS).

Teden otroka pri ZPMS zaznamujejo že od leta 1954. Vsako leto izberejo temo, na podlagi katere oblikujejo tudi poslanico, letošnjo je pripravil Boštjan Gorenc - Pižama. »Skupaj z ilustratorjem Jakom Vukotičem je ključna sporočila letošnjega Tedna otroka prelil v simpatičen strip, ki mlado in staro poziva k igranju, kajti igra ti pomaga razvijati domišljijo, igra ti krepi telo, igra spleta prijateljstva in najpomembnejše: igra nas povezuje!« so poudarili pri ZPMS. V tem tednu so zato za otroke pripravili vrsto prireditev, ustvarjalnih delavnic, predstav in priložnosti za sproščeno druženje otrok in odraslih, z veliko zabave ter



V Osnovni šoli Franceta Prešerna Kranj so učence ob Tednu otroka razveselili s koncertom raperja Trkaja in Igorja Saksida. / Foto: arhiv šole

možnostjo ustvarjalnega izražanja s petjem, plesom, slikanjem in športnimi igrami. V Osnovni šoli Franceta Prešerna Kranj so otroke razveselili že minuli petek, ko so jih za uvod v Teden otroka presenetili s koncertom raperja Trkaja in Igorja Saksida. Učence sta zabavala s pesmimi iz Repkov in Kla

kla klasike, ki prinašata kakovostno otroško klasično in sodobno poezijo ter slovenske ljudske pesmi in izbrane pesmi slovenskih klasikov, tako da je bilo obenem tudi poučno, je poudaril učitelj Marko Kern in dodal: »Koncert je bil presenečenje in izjemna pokoronska osvežitev za učence.«

V ponedeljek ob 10. uri pa bodo v Društvu prijateljev mladine Kranj še vedno v sklopu Tedna otroka pripravili iskanje skritega zaklada. Skupine učencev četrtilih razredov bodo v mestu s pomočjo namigov starejših učencev odkrivale kulturne in naravne znamenitosti Kranja.

## Odgovoren in zanesljiv partner na področju prostorskega načrtovanja

Družba Domplan, d.d., ima bogato tradicijo in izkušnje na področju projektiranja in načrtovanja urbanega prostora, ki ga izvajamo v poslovni enoti Urbanizem.

Ekipa prostorskih načrtovalcev, arhitektov in geodetov skrbi za pripravo prostorskih aktov, od izdelave OPN za lokalne skupnosti do OPPN za zasebne investitorje. Izdelujemo projektne dokumentacije ter zastopamo naročnike pri pridobivanju gradbenih in drugih dovoljenj. Strankam svetujemo v postopkih legalizacij in evidentiranja objektov ter pripadajočih zemljišč. Zaradi celovitosti storitev ter znanja, ki ga lahko zagotovimo na enem mestu, nam več občin zupa tudi strokovno svetovanje na področju izvajanja urbanističnih nalog. Ekipa inženirjev s področja geodezije je ena večjih v regiji in izvaja vse geodetske storitve od ureditve mej in parcelacij do ureditve stanja v katastru stavb.

V letošnjem letu smo uspešno pridobili gradbeno dovoljenje za večstanovanjski objekt s 30 stanovanji v Škofji Loki. Pripravljamo kompleksno spremembo prostorskega akta na območju Planine, kjer načrtujemo izgradnjo več kot 150 stanovanj. Zaključili smo zahtevno komasacijo stavbnih zemljišč na območju Britofa pri Kranju in s tem uredili več kot 80 gradbenih parcel za stanovanjsko namembnost. Aktivno sodelujemo pri pripravi sprememb zazidalnega načrta na Zlatem polju za namen umestitve športne dvorane, šole, vrtca in pripadajoče prometne ureditve.

Družba Domplan, d.d., si kot odgovoren in zanesljiv partner prizadeva zagotavljati kakovostne storitve in stremi k izvedbi projektov v obojestransko zadovoljstvo.



mag. Anton Rebol, vodja poslovne enote Urbanizem, Domplan, d.d.

Tradicija in izkušnje. Že več kot 65 let.

**domplan**

DOMPLAN, družba za inženiring, nepremičnine, urbanizem in energetiko, d. d., Bleiweisova cesta 14, Kranj  
tel: 04/20-68-700, urbanizem@domplan.si, www.domplan.si

### Dobra udeležba na krvodajalski akciji

**Cerklje** – V organizaciji kranjskega območnega združenja Rdečega križa Slovenije, komisije za krvodajalstvo, ter prostovoljcev in prostovoljcev Krajevne organizacije RK Cerklje je bila v zadnji septembrski četrtek v Športni dvorani v Cerkljah terenska krvodajalska akcija, ki se je je udeležilo 142 krvodajalcev, kar je triindvajset več kot spomladi. Predsednik Krajevne organizacije Vid Močnik se je zahvalil vsem krvodajalcem za veliko udeležbo, predvsem mladim. Med krvodajalci je bilo tudi 14 občanov, ki so kri darovali prvič. Krajevna organizacija organizira vsako leto dve krvodajalski akciji, ki se jih skupno udeleži več kot 250 krvodajalcev. Območno združenje RK Kranj je letos organiziralo že enajst krvodajalskih akcij, ki se jih je udeležilo skupaj 2150 krvodajalcev, zadnja pa bo 28. oktobra v Športni dvorani Mega Center Prošport v Stražišču.

### Prostofer v Trziču dobro deluje

**Trzič** – Člani Sosveta starejših Občine Trzič so se na nedavni seji seznanili s potekom storitve Prostofer, ki jo Občina Trzič namenja svojim starejšim in socialno šibkejšim občanom. Podžupan Dušan Bodlaj je povedal, da ga izjemno veseli številnost voznikov prostovoljcev v občini in je pohvalil njihovo pripravljenost za pomoč. Uporabniki storitev Prostofer redno uporabljajo, povprečno je izveden en prevoz na dan, primarno za zdravstvene namene, občasno pa tudi za izboljšanje družabnega življenja starejših, ki živijo sami.



## Stresno leto

Glede na veljavni proračun nekaj sprememb pri prihodkih, več pri odhodkih

ALENKA BRUN

**Preddvor** – Na dvajseti redni občinski seji v Preddvoru so svetniki obravnavali tudi rebalans letošnjega proračuna, v katerega so vključili večje in nujne spremembe projektov, hkrati pa upoštevali realizacijo proračuna do začetka septembra in predvideno porabo do konca letošnjega leta. Prihodki so se s predlagano spremembo zvišali za 117.290 evrov, odhodki za 67.290 evrov. Kot je na seji svetnikom pojasnil župan Rok Roblek, gre za stresno leto, sploh kar se tiče nihanj cen storitev in materialov v gradbeništvu, kar se pozna tudi pri stroških projektov in posledično pri proračunskih postavkah. Pri ureditvi jezera Črnava se tako zaradi višje cene lesa in drugih materialov strošek ureditve obale povečuje in s tem tudi postavka pri odhodkih.

Na ravni prihodkov je kar nekaj sprememb. Pri davku na promet nepremičnin je bil prihodek višji, kot so predvideli, ravno tako so bili višji prihodki od premoženja, komunalnega prispevka, svoje pa so dodala tudi prejeta sredstva iz državnega proračuna oziroma covidni dodatki in dodatno sofinanciranje ceste Roblek-Kokra (kar 58 tisoč evrov).

Pri odhodkih pa je glede na veljavni proračun sprememb več, rebalans uvaja tudi nekaj novih proračunskih postavk, pri katerih je

denimo za manjše turistične projekte namenjenih dodatnih 25 tisoč evrov, za sanacije po naravnih nesrečah kar 66 tisoč evrov, Poslovni coni Tupaliče pa je v novi proračunski postavki dodanih 46 tisočakov. Ob tej vsoti župan pojasni, da gre za sočasno gradnjo in izpeljavo celotne infrastrukture z državnih cest, saj bi bili stroški bistveno višji, če bi se kasneje gradnje lotili sami. V prihodnosti je v načrtu tudi ureditev dvorišča gradu Dvor. Kar se tiče prostorskih aktov občine, je pobud več od pričakovanih, zato se sredstva tu zvišujejo. V OŠ Matija Valjavca je treba opremiti novo enoto vrtca, povečuje se tudi znesek za letno vzdrževanje občinskih cest (za 28 tisoč evrov), medtem ko se postavka za njihovo prometno varnostno ureditev zmanjšuje za 42 tisoč evrov. Pri prenovi oziroma ureditvi Šolske ulice pa so prihranili kar nekaj denarja. Za 22 tisočakov se povečujejo tudi sredstva za javno razsvetljavo. Za projekt Kanalizacija Bašelj – vzhod se namenja 79 tisočakov, največjo spremembo pri odhodkih (za več kot dvesto tisoč evrov) pa pomeni peta faza gradnje kanalizacije v Tupaličah, ki se časovno pomika v zadnja dva letošnja meseca in prihodnje leto, zato letos plačil še ne bo toliko, kot je bilo predvidenih. Znižuje se tudi odhodek za vodovod ob regionalni cesti v Tupaličah.

## Mestno jedro izgublja pošto

Mestna občina Kranj in Krajevna skupnost Center protestirata, ker namerava Pošta Slovenije poštno poslovalnico iz starega mestnega jedra seliti v prostore podjetja Dovrtel sistemi.

SIMON ŠUBIC

**Kranj** – Pošta Slovenija je Mestno občino Kranj obvestila, da bo v začetku novembra zaprla svojo poslovalnico na Poštni ulici 4 v starem mestnem jedru Kranja, izvajanje poštne storitve pa prepustila dimnikarskemu podjetju Dovrtel sistemi, ki bo dejavnost opravljalo v svojih prostorih na Koroški cesti 45. Za občino in Krajevno skupnost (KS) Center je selitev pošte iz mestnega jedra nesprejemljiva. MOK je zato na Pošto Slovenije poslala protestno pismo, krajevna skupnost pa je v torek na peticija.online začela zbirati podpise pod spletno peticijo, s katero od Pošte Slovenije zahtevajo, da sama ali v sodelovanju z MOK najde takšno rešitev, ki bo zagotavljala ohranitev izvajanja poštne storitve v mestnem središču Kranja.

»Izbrani izvajalec je neprimeren, predvsem pa je neprimerna lokacija pogodbene pošte, saj se ne nahaja v ožjem mestnem središču Kranja, kjer je največ povpraševanja po poštne storitvah. Selitev pošte na rob KS Center je nerazumna in disfunkcionalna odločitev, ki je v nasprotju z interesi krajanov in nosilcev poslovnih dejavnosti v mestnem središču,« so odprto spletno peticijo »Mestno jedro Kranja si zasluži svojo pošto« utemeljili v KS Center.



Pošta Slovenije bo svojo poslovalnico v starem mestnem jedru Kranja preoblikovala v pogodbeno pošto, ki jo bo v svojih prostorih izvajalo podjetje Dovrtel sistemi. / Foto: Gorazd Kavčič

Kranjski župan je pojasnil, da je MOK leta 2020 kupila poštno stavbo v mestnem jedru, ki jo bodo konec leta začeli obnavljati, namenili pa jo bodo razvoju podjetništva. S Pošto Slovenije so se zato dogovarjali, da bi na Glavnem trgu 17 skupaj s Komunalo Kranj odprli mestno blagajno, kjer bi občanom poleg poštne storitve ponujali tudi možnost plačila komunalnih storitev, izdajo dovolilnic ... »Pošto smo želeli ohraniti v centru mesta, a smo pred dnevi prejeli obvestilo Pošte Slovenije, da so podpisali pogodbo z Dimnikarstvom Dovrtel. Po njihovih načrtih se tako pošta seli na Koroško cesto, kar

je nesprejemljivo za MOK in predvsem za prebivalce starega jedra, zato smo poslali protestno pismo na Pošto Slovenije z zahtevo, da pošta ostane v mestnem jedru in z nami nadaljuje pogovore, ki so bili z njihove strani enostransko prekinjeni,« je razložil Rakovec.

Na Pošti Slovenije pojasnjujejo, da je bila MOK z namero preoblikovanja pošte 4106 Kranj v pogodbeno pošto seznanjena že leta 2019, v vmesnem času pa so preučevali več možnosti preoblikovanja pošte, tudi v sodelovanju z MOK in Komunalo Kranj. »Pošta trenutno še posluje v najetih prostorih na stari lokaciji, vendar

se mora z novembrom seliti. Dogovarjanja glede prevzema pogodbene pošte s strani Komunale Kranj v preteklosti niso bila uspešna, rešitev s postavitvijo redne pošte v prostore mestne blagajne pa zaradi odstopanja od normativov za delovanje redne pošte ni ustrezna,« so razložili. Dovrtel sistemi so bili izbrani za pogodbenika na razpisu za izvajanje pogodbene pošte, so dodali na Pošto Slovenije, kjer so prepričani, da se dostopnost do poštne storitve za občane Kranja z navedeno spremembo ne bo poslabšala. Pogodbena pošta bo sicer odprta od ponedeljka do sobote.

## Tu se dobro živi ostaja vodilo cerkljanske občine

Občinski svetniki so obravnavali strategijo trajnostnega razvoja Občine Cerklje do leta 2030.

ALEŠ SENOŽETNIK

**Cerklje** – Potem ko je proces izdelave strategije trajnostnega razvoja občine zaustavila epidemija covida-19, so cerkljanski svetniki pred dnevi dokument vendarle obravnavali. Kot je povedala vodja projekta Darja Radič z družbe Provbis, je bila prva uvodna delavnica organizirana že januarja 2019, še pred tem pa so z anketo povprašali občane, kakšnega razvoja občine si želijo.

Vizija občine je (p)ostati vitalna, varna, zdrava, pametna in zelena, z visoko

kakovostjo življenja za vse generacije, ponudbo edinstvenih doživetij kulture in narave za obiskovalce, z razvitim, povezanim in uravnoteženim gospodarstvom, privlačnimi pogoji za delo, življenje in ustvarjanje. Vodilno načelo še naprej ostaja slogan Tu se dobro živi, saj se po številnih kazalcih uvršča med najbolj razvite pri nas.

Kot je povedala Radičeva, so identificirali sedem strateških ciljev, med katerimi so denimo ohranjanje demografske in socialne moči občine, varovanje naravnih

virov, vzpostavitev močne podjetniške skupnosti, občino pa si denimo želijo uvrstiti tudi med deset najbolj prepoznavnih zelenih butičnih turističnih destinacij v državi ter obrniti trend upadanja kmetijske dejavnosti v konkurenčen in trajnostni razvoj. Oblikovali so dvajset ukrepov in več kot osemdeset projektov. Med zanimivejšimi je projekt Prazne hiše, s katerim si želijo prazna stanovanja nameniti za reševanje stanovanjske težave mladih. Pomemben izziv pa bo tudi reševanje prostorske stiske cerkljanske šole.

## Župani o aktualnih temah

Na seji Sveta gorenjske regije so se sestali župani osemnajstih občin.

SIMON ŠUBIC

**Kranj** – Gorenjski župani so se v ponedeljek zbrali na 15. seji Sveta gorenjske regije. Obravnavali so program dela Regionalne razvojne agencije Gorenjske, se seznanili z aktualnostmi na področju regionalnega razvoja načrtovanja, predvidenimi razpisi Ministrstva za okolje in prostor v okviru Nacionalnega načrta za okrevanje in odpornost ter drugimi tematikami.

Nacionalni načrt za okrevanje in odpornost v delu, ki ga pokriva Ministrstvo za okolje in prostor, je županom predstavil Bojan Dejak, generalni direktor direktorata za vode in investicije. Kot je povedal, je

ministrstvo v načrtu prioriteto vključilo več področij, med njimi tudi spodbujanje racionalne rabe vode z investicijami v sisteme oskrbe s pitno vodo in spodbujanje ponovne rabe vode v druge namene, povečanje odpornosti z reformami in investicijami na področju poplavl in plazov, zmanjševanje negativnih vplivov na okolje z investicijami v sisteme odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode, podpiranje digitalnega prehoda in trajnostno gradnjo javnih najemnih stanovanj z vidika trajnostne rabe virov ter energetske učinkovitosti in rabe energije iz obnovljivih virov energije.

Direktor Komunale Kranj Matjaž Berčon je župane

seznanil s problematiko komunalnega odpadnega blata iz čistilnih naprav, spregovorili so tudi o svetovni razstavi Expo 2020 Dubaj, na kateri se bo Gorenjska v okviru Alpske regije predstavljala predvidoma od 21. novembra do 25. decembra.

Župani so se tudi seznanili tudi z informacijo o prijavi gorenjskega konzorcija na razpis za pametne skupnosti, o napovedanem obisku vlade na Gorenjskem, Programu medgeneracijskega sodelovanja na Gorenjskem ter javni službi na področju izobraževanja odraslih. Dogovorili so se še, da se na eno od naslednjih sej Sveta gorenjske regije umesti tudi tematika paliativne oskrbe in regijske bolnišnice.



## Višja olajšava za kmetijske stavbe

V Železnikih so z novim odlokom o komunalnem prispevku zvišali olajšavo za nestanovanjske kmetijske stavbe, ki namesto petdeset sedaj znaša osemdeset odstotkov.

ANA ŠUBIC

**Železniki** – Občinski svet je na zadnji seji sprejel odlok o podlagah za odmero komunalnega prispevka za obstoječo komunalno opremo na območju Občine Železniki. V občinski upravi so se v sodelovanju z zunanjim izvajalcem podjetjem Igea priprave odloka in elaborata s podlagami za odmero prispevka lotili zaradi spremenjene zakonodaje. Pri tem so zasledovali cilj, da prispevna stopanja ostane primerljiva s sedanjo ureditvijo in da bi čim manj posegali v višino komunalnega prispevka. Upoštevali so tudi pobudo svetnikov iz prve obravnave glede povišanja olajšave za nestanovanjske kmetijske stavbe, ki so jo dvignili z dosedanjih petdeset na osemdeset odstotkov.

Po izračunih občinskega strokovnega sodelavca za urbanizem Marka Demšarja bi za nestanovanjsko kmetijsko stavbo z bruto tlorisno površino 900 kvadratnih metrov na 1000 kvadratnih metrov veliki gradbeni parceli polovični komunalni prispevek znašal 7592 evrov, ob 80-odstotni olajšavi pa slabih 3000 evrov. To je občutno manj kot v ostalih treh občinah na Škofjeloškem, kjer bi kljub olajšavam plačilo komunalnega prispevka za omenjeni objekt presegalo 10 tisoč evrov. Demšar je tudi izračunal, da naj bi zaradi povišanja olajšave

za nestanovanjske kmetijske stavbe izpad v občinskem proračunu znašal približno dva tisoč evrov na leto. Predstavil je še izračune komunalnega prispevka za stanovanjske in industrijske stavbe, ki je prav tako nižji kot v sosednjih občinah. Za hišo bruto tlorisne površine 300 kvadratnih metrov na 500 kvadratnih metrov veliki gradbeni parceli bi denimo graditelji v Železnikih odšteli 6665 evrov, v Gorenji vasi in Žireh po dva tisoč evrov več, v Škofji Loki pa bi komunalni prispevek znašal dobrih 12.400 evrov.

Glede novega odloka je Demšar razložil, da se stroški obstoječe komunalne infrastrukture porazdelijo na kvadratni meter gradbene parcele in bruto tlorisne površine ter se izračuna prispevna stopnja, ki jo graditelj plača pri izdaji gradbenega dovoljenja. Prejšnji odlok je upošteval neto tlorisne površine, sedaj pa tega ni več, ker jih tudi v projektnih dokumentacijah ne prikazujejo več. Novi odlok se nanaša le na obstoječo komunalno infrastrukturo, medtem ko se je prejšnji tudi na novo infrastrukturo. V primeru njene gradnje na večjem poselitvenem območju bodo ločeno sprejemali program za novo infrastrukturo, je razložil Demšar. V novem odloku so sicer že zajeli tudi območja, načrtovana v spremembah občinskega prostorskega načrta, ki je ta čas v pripravi.

## Na licitaciji osemnajst plemenskih ovnov

CVETO ZAPLOTNIK

**Spodnje Jezerko** – Društvo rejcev ovc jezersko-solčavske pasme pripravlja v nedeljo, 10. oktobra, na Rezmanovi kmetiji na Spodnjem Jezerkem jubilejno, dvajseto licitacijo plemenskih ovnov jezersko-solčavske pasme. Oglede ovnov se bo začel ob desetih dopoldne, pred licitacijo pa bo še predavanje dr. Mojce Simčič iz Biotehniške fakultete v Ljubljani o genetski karakterizaciji avtohtonih pasem. Katalog ovnov, ki bodo na licitaciji, je objavljen na spletni strani društva. Če bo v nedeljo slabo vreme, bodo licitacijo prestavili na kasnejši datum.

Na Testni postaji Jezerko je bilo letos v test vključenih devetindvajset ovnov, izmed katerih je republiška komisija za priznavanje plemenjakov osemnajstim podelila licenco za naravni pripust v tropih. Ovne je glede na oceno razvrstila v kakovostne razrede, ki so tudi osnova za izklicno ceno. Komisija nobenega od osemnajstih ovnov ni uvrstila v kakovostni razred 1A, trije ovni z izklicno ceno 220 evrov so v razredu 1B, eden z izklicno ceno 200 evrov je v razredu 2A, šest z izklicno ceno 170 evrov jih je v razredu 2B, osem, za katere je izklicna cena 150 evrov, pa v razredu 3A.

## V nove učilnice po novem letu

V Osnovni šoli Železniki poteka urejanje dodatnih prostorov v doslej neizkoriščeni mansardi.

ANA ŠUBIC

**Železniki** – Občina je izvedbo dobre pol milijona evrov vredne investicije zaupala podjetju Akvaing iz Ljubljane, ki je z deli začelo v juliju. »Najprej so izvedli statično sanacijo objekta,« je pojasnil občinski svetovalec za investicije Peter Košir in dodal, da bodo v mansardi pridobili okoli petsto kvadratnih metrov površin, na katerih bodo tri učilnice (likovna, glasbena in multimedij-ska) vključno s kabineti in sanitarijami. Velika pridobitev bo tudi dvigalo, ki ga bodo zgradili ob šolski stavbi, je poudaril. »Cilj je, da bi izvajalec gradbeno-obrtniška dela končal do konca novembra, v decembru bi sledila namestitve pohištva, po



V mansardi OŠ Železniki bodo uredili tri učilnice in ob stavbi zgradili dvigalo. / Foto: Primož Pičulin

novem letu pa bi v mansardi že lahko stekel pouk,« je napovedal Košir. Investicijo, ki bo stala 515 tisoč evrov,

bo z blizu 300 tisoč evri podprla država, saj jo je ministristvo za izobraževanje uvrstilo med dodatne projekte

za sofinanciranje investicij v vrtcih in osnovnih šolah. Ostala sredstva bo prispevala občina.

## Aktivne počitnice za žirovske otroke

MATEJA RANT

**Žiri** – V podjetju Trim As so ob podpori občine, osnovne šole in petih žirovskih podjetij, med njimi družbe Poclairn Hydraulics, tudi letos poletni pripravili program aktivnih počitnic za predšolske otroke in osnovnošolce. V treh enotedenskih sklopih se je športno-rekreativnih in izobraževalnih dejavnosti skupaj udeležilo 99 otrok, 43 otrok pa so popeljali na enodnevni izlet v adrenalinski park Stari vrh, so sporočili iz družbe Poclairn Hydraulics. Otrokom so ponudili igranje ameriškega nogometa, tenisa in namiznega tenisa, preskusili so se lahko v judu, lokostrelstvu, plezanju in odbojki na mivki, spoznavali in jahali konje, se razgibavali na fitnes napravah ali se zabavali ob hip hopu in zumbi



Tudi s pomočjo lokalnih podjetij so v Žireh pripravili pester program aktivnih počitnic za otroke. / Foto: arhiv Trim As

ter vodnih igrarh in kohanju v reki Sori. Skupaj so se podali na gozdno učno pot in utrjevali znanje angleškega jezika na ustvarjalnih

delavnicah angleščine. Raznolik program so pomagali soustvarjati predstavniki judo kluba, plezalci iz alpinističnega odseka,

taborniki iz rodu Zelene-ga Žirka in predstavniki konjeniškega kluba, so še pojasnili v Poclairn Hydraulics.

### DNEVI ENERGETSKE UČINKOVITOSTI



v Knauf Insulation Experience Centru v Škofji Loki, Trata 32. Več na [www.knaufinsulation.si](http://www.knaufinsulation.si).

11. – 15. 10. od 12. do 18. ure in 16. 10. od 9. do 13. ure.

DODATNI  
POPUSTI!



**KNAUFINSULATION**

## Zaključili agromelioracijo

ALEŠ SENOŽETNIK

**Komenda** – Ob zaključku agromelioracijskih del na komasacijskem območju Navsovc – Kaplja vas, so na komendski občinski upravi predstavili poročilo o opravljenem delu. Odločbo o uvedbi komasacije je kamniška upravna enota izdala aprila 2015 in jo vročila stotim strankam, od tega 97 lastnikom in solastnikom zemljišč. Odločba o agromelioraciji, ki je predvidevala razgradnjo starih in ureditev novih poti, pa je bila izdana julija 2016. V letu 2017 jim je Agencija za kmetijske trge odobrila tudi nekaj manj kot 370 tisoč evrov nepovratnih sredstev, leto kasneje pa so začeli delati. Po končani razdelitvi so zaradi zamude pri

pridobivanju gradbenega dovoljenja za daljnovod Kamnik–Visoko, ki teče čez komasacijsko območje, nekoliko dlje čakali na že pripravljeno odločbo o novem stanju, ko je bila nazadnje le izdana, pa je bila opravljen tudi kontrola Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja. Vrednost celotnega projekta na 115 hektarjih površin je znašala 390 tisoč evrov, počrpali pa so okoli 360 tisoč evrov nepovratnih sredstev.

Kot so še zapisali v občinskem glasilu Aplenca, v Komendi razmišljajo tudi o nadaljevanju komasacije proti poslovni coni v Žejah in občini Vodice, a dodajajo, da je o točnem obsegu in drugih podrobnostih še prezgodaj govoriti.

### Brezplačne delavnice na zeliščnem vrtu

**Mekinj** – Mekinjski samostan vabi na brezplačne delavnice in vodene ogled samostanskega zeliščnega vrta, ki bodo 15. oktobra in 22. oktobra od 16. do 18. ure. Delavnice bo vodila Sabina Grošelj, na njih pa bo predstavila osnove zeliščarstva in oskrbo zeliščnega vrta jeseni in pozimi. Število mest je omejeno. Prijave zbirajo na vrtzdrazilnihrastlin@gmail.com ali 031/251 608. Vodeni ogledi zeliščnega vrta potekajo vsak torek v mesecu oktobru med 10. in 12. uro.

### Popolna zapora ceste skozi Godešič

**Godešič** – Skozi naselje Godešič bo od jutri, sobote, 9. oktobra, od 7. ure dalje in do predvidoma nedelje, 10. oktobra, do 18. ure popolna zapora ceste zaradi polaganja asfalta.

Svet zavoda Osnovne šole Simona Jenka Kranj, Ulica XXXI. divizije 7a, 4000 Kranj, na podlagi sklepa, sprejetega na 1. seji Sveta zavoda z dne 5. 10. 2021, razpisuje prosto delovno mesto

#### RAVNATELJA (m/ž)

Kandidat mora za imenovanje na funkcijo ravnatelja izpolnjevati pogoje v skladu z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja – ZOFVI (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr. in 25/17 – ZVaj, v nadaljevanju: ZOFVI).

Kandidat mora imeti pedagoške, vodstvene, organizacijske in druge sposobnosti za uspešno vodenje zavoda.

Predviden začetek dela bo 1. 1. 2022. Delo na delovnem mestu ravnatelja se opravlja za polni delovni čas. Izbrani kandidat bo imenovan za dobo 5 let. Za čas mandata bo z njim sklenjena pogodba o zaposlitvi na delovnem mestu ravnatelja.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev:

- dokazilo o izobrazbi (ftk overjena),
- dokazilo o pridobljenem nazivu (ftk overjena),
- dokazilo o opravljenem strokovnem izpitu (ftk overjena),
- dokazilo o opravljenem ravnateljskem izpitu (ftk overjena),
- opis delovnih izkušenj v vzgoji in izobraževanju,
- potrdilo iz kazenske evidence Ministrstva za pravosodje, ki ne sme biti starejše od 30 dni,
- potrdilo sodišča, da oseba ni v kazenskem postopku, ki ne sme biti starejše od 30 dni,
- potrdilo iz evidence izbrisanih oseb za kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost, ki ga izda Ministrstvo za pravosodje, ki ne sme biti starejše od 30 dni,
- program vodenja zavoda za mandatno obdobje,
- kratak življenjepis (zaželen)

pošljite do vključno 18. 10. 2021 v zaprti ovojnici na naslov Svet zavoda Osnovne šole Simona Jenka Kranj, Ulica XXXI. divizije 7a, 4000 Kranj, s pripisom »Prijava na razpis za ravnatelja – ne odpiraj«.

Kandidati bodo pisno obvestilo o imenovanju prejeli v zakonitem roku.

Uporabljeni izrazi, zapisani v moški spolni slovnični obliki, so uporabljeni kot nevtralni za moške in ženske.

Svet zavoda Osnovne šole Simona Jenka Kranj

# Najbolj kulturna šola je ...

... Osnovna šola Preserje pri Radomljah, kjer svojo vizijo gradijo na vzgoji in izobraževanju srčnega, uspešnega in odgovornega učenca.

JASNA PALADIN

**Preserje pri Radomljah** – Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (JSKD) je letošnja zaključno slovesnost projekta Kulturna šola 2021 (ta poteka že petnajsto leto zapored) pripravil v Ajdovščini, kjer so naziv kulturna šola podelili 75 slovenskim šolam, najbolj ponosna med njimi pa je letos Osnovna šola Preserje pri Radomljah, kjer so se razveselili naziva Najbolj kulturna šola 2021.

Kot je v obrazložitvi zapisala komisija, na šoli sledijo viziji, ki sloni na vzgoji in izobraževanju srčnega, uspešnega in odgovornega učenca, ki se razvija ob spodbudi učiteljev in podpori staršev. Leta 2016 so že prejeli naziv Najkulturna šola v kategoriji »velike šole«. To priznanje jih je spodbudilo še k pestrejšemu kulturnemu življenju na šoli. Kulturna šola pa zanje ni le projekt, temveč način življenja. Kot pravijo, ni nujno, da je vsak njihov učenec odličnjak, vsi skupaj pa se trudijo, da bi vsak postal odličen človek.

»Vesela sem, da smo dobili to priznanje, saj že od vsega začetka, odkar je šola na tej lokaciji, stremimo k temu, da preko raznovrstnih



Ravnateljica Nuša Kern (s priznanjem) s sodelavkama, domžalsko podžupanjo mag. Renato Kosec in vodjo domžalske izpostave JSKD Matejem Primožičem / Foto: Alenka Klinar (Občina Domžale)

krožkov in dejavnosti učenec omogočimo, da najdejo tisto, za kar so nadarjeni, radovedni in vztrajni. Za nas to priznanje predstavlja vrh uspeha vseh teh let. Pomembno se mi zdi, da so v te dejavnosti vključeni vsi učitelji in učenci, ki so tudi v času epidemije pripravljali prireditve znotraj razrednih skupnosti, kjer so vsi imeli priložnost sodelovati. Pred epidemijo smo na šoli vsak mesec organizirali kulturno prireditev ob aktualnih dogodkih, pa naj bo to šolska bralna značka ali

nacionalni praznik. Vsako priložnost izkoristimo za to, da jo počastimo s kulturnim programom. Sledimo trendom in celostno stremimo k temu, da otrokom ponudimo možnost, da najdejo sebi primerno dejavnost, v kateri se začutijo in jo gojijo skozi celo življenje. Predvsem smo zelo pozorni na odnose v naši skupnosti. Spremljamo dinamike med učenci v razredih, za kar je potrebna tudi visoka stopnja zaupanja. Verjamemo, da je skupnost, v kateri se ljudje dobro počutijo drug ob drugem,

tudi skupnost, ki se lažje in bolje uči. Za to se trudimo in vidim, da to tudi drži,« je ob prevzemu priznanja dejala ravnateljica Osnovne šole Preserje pri Radomljah Nuša Kern in priznala, da do zadnjega niso upali pomisliti, da bodo prejemniki tega priznanja, ki ima za njihovo šolo izreden pomen.

Na JSKD si želijo, da bi bil ta projekt spodbuda za tiste šole, ki kulturnim dejavnostim ne posvečajo dovolj pozornosti. Naziv Kulturna šola je doslej prejelo že več kot 300 osnovnih šol.

## Na dan starejših v družbi z mladimi

Minuli petek, na mednarodni dan starejših, je bilo živahno v Centru slepih, slabovidnih in starejših Škofja Loka, kjer so stanovalce obiskali tudi otroci.

VILMA STANOVNIK

**Škofja Loka** – Pred stavbo Centra slepih, slabovidnih in starejših (CSS) v Škofji Loki je prijeten park, ki ga radi izkoristijo za različne prireditve in druženja. Čeprav je bilo teh v zadnjem času zaradi epidemije manj, pa so jih stanovalci vedno veseli.

Tako so se minuli petek, ob mednarodnem dnevu starejših, razveselili obiska otrok iz vrtca Dobra teta iz Kranja. Ti so stanovalcem čestitali ob prazniku in jih obdarili tudi z ročno izdelanimi rožicami. Prav tako so se na obisk s kolesi pripeljali otroci iz bližnjega vrtca Sončni žarek, ki so se jim pridružili v parku. Za dobro voljo vseh skupaj je poskrbel nekdanji učenec šole za slepe in slabovidne Aleš Kuhar, ki je zaigral na sintesajzer.

»Ob glasbi smo pripravili druženje naših stanovalcev



Ob mednarodnem dnevu starejših so v parku Centra slepih, slabovidnih in starejših v Škofji Loki pripravili prijetno druženje. / Foto: arhiv CSS

z mladimi, seveda pa smo po tradiciji poskrbeli tudi za sladek prigrizek,« je povedala direktorica Centra slepih, slabovidnih in starejših Silva Košnjek ter pojasnila, da je trenutno v domu 220 stanovalk in stanovalcev. »Vse postelje so zasedene,

le osem nezasedenih moramo imeti za tako imenovano sivo cono. Na začetku prejšnjega meseca smo imeli na covid-19 pozitivnih 23 stanovalcev in šest zaposlenih. Sedaj so se razmere izboljšale, tako da so trenutno v rdeči coni, ki je urejena v

Burnikovi dvorani, trije okuženi stanovalci, dva pa sta v bolnišnici,« je še pojasnila Košnjekova.

Sicer pa doma za obiskovalce niso zaprli, obiski potekajo normalno, seveda ob upoštevanju pogoja PCT in z zaščitno opremo.



# Odločba o rušenju je odpravljena

Upravno sodišče RS je v razsodbi odločilo, da se odločbe Inšpektorata RS za okolje in prostor za osemnajst objektov v Slovenia Eco Resortu v Godiču odpravijo, zadeva pa se vrne prvostopenjskemu organu v ponovni postopek.

JASNA PALADIN

**Godič** – Slovenia Eco Resort je ena najlepših turističnih destinacij v Sloveniji, o njej poročajo tudi številni tuji mediji. A ta glamping s hišicami, ki so narejene po vzoru pastirskih hiš na Veliki planini, se že vse od začetka sooča z očitki o črni gradnji.

Lastnik območja Matjaž Zorman iz podjetja Palmieri je bil do sedaj vpleten v že vsaj dvesto prijav najbližjega soseda, hkrati pa so inšpektorji v zadnjih šestih letih, da bi ugotovili, ali je turistično naselje res zgrajeno na črno, tam opravili že več kot sto inšpekcijskih pregledov. A Zorman se ne da in tokratno bitko v tožbi zoper državo je tudi dobil. Pred dnevi je pravomočno namreč postala odločba Upravnega sodišča, ki je odločilo, da se odločbe o rušitvi Inšpektorata RS za okolje in prostor za 18 objektov v njegovem turističnem naselju »odpravijo in se zadeva



Matjaž Zorman, lastnik Slovenia Eco Resorta v Godiču, je tokratno tožbo proti državi dobil. / Foto: Gorazd Kavčič

vrne prvostopenjskemu organu v ponovni postopek«. Tožena stranka, torej država, mora Zormanu oziroma njegovemu podjetju Palmieri povrniti stroške postopka v višini 470 evrov. In razlog? Inšpektorat ni odgovoril na ključno vprašanje – ali Zorman za postavljene

lesene hišice v svojem turističnem naselju sploh potrebuje gradbeno dovoljenje, sodišče pa inšpektoratu očita, da je ignoriral predlagane dokaze s strani lastnika o tem, da so objekti pravzaprav mobilne enote in da so bili postavljeni v času, ko je na tem zemljišču še veljal

drugačen prostorski načrt. V sodbi tako med drugim lahko preberemo, da je tožnik v zvezi z vprašanjem, kdaj so bili predmetni objekti postavljeni, v postopku na prvi stopnji predlagal izvedbo dokaza s pričami, kar pa je inšpektor ignoriral, in pa da je inšpektor o povezanosti hišic s tlemi zgolj sklepal, ne pa ugotavljal dejstev z zadostno stopnjo verjetnosti. »Odgovor na vprašanje, ali so predmetni objekti povezani s tlemi, je torej pravno odločilen za zakonito rešitev oziroma odločitev v tej zadevi,« je zapisala sodnica.

Inšpektor je v odločbi za rušitev navedel, da »lesenih objektov ni možno kar tako dvigniti s tal, ker bi pri dviganju poleg poškodb na objektu prišlo do pretrganja infrastrukturnih vodov, ter da je pri odstranitvi celotnih objektov treba odstraniti tudi zabetonirane točkovne temelje in vse pod zemljo vgrajene infrastrukturne napeljave«. A Matjaž Zorman

vseskozi vztraja, da lesene hišice nimajo trajne povezave s tlemi niti glede temeljev niti glede instalacij. Inšpektorju je v samem postopku tudi predlagal, da bi na kraju samem demonstrirali oziroma izvedli odstranitev in odvoz ene od hišic, prav tako je predlagal dokaz z izvedenci lesarske, cestno-prometne in druge ustrezne stroke.

»To, kar jaz govorim že šest let, je zdaj poudarilo tudi sodišče. Iz sodbe je jasno razbrati, da je šlo v konkretnem primeru za vrsto nepravilnosti, ki so se pogosto vrstile z namenom doseganja cilja, to pa je izvajanje pritiska in izsiljevanja. Ni možno sprejeti trditve, da gre za zaporedno izvajanje strokovnih napak, temveč za povsem druge interese. Sodba je pomembna tudi zato, ker sodišče poučuje gradbeno stroko, kaj je premični objekt, pomembnost časa gradnje, pomemben status zemljišča v času gradnje itd.

V Sloveniji je namreč na tisoče podobnih primerov, ko se navadni državljani ne upajo ali ne zmorejo pritožiti ali pa se v podobnih primerih delovanja inšpekcij podkupujejo. V novem postopku pričakujem strokovno in objektivno obravnavo predlaganih dokazov, saj nas v nasprotnem primeru zopet čaka šest let dela v prazno in enak rezultat,« se je na sodbo sodišča odzval Matjaž Zorman.

Sodišče okoljskim inšpektorjem zdaj nalaga, naj v ponovljenem postopku še enkrat presodijo, »ali je v tej zadevi treba izvesti dokaze, predlagane s strani lastnika«. Ali so hišice dejansko mobilne ali ne, je pomembno zato, ker je zemljišče, na katerem stoji turistično naselje, v tem trenutku še vedno opredeljeno kot kmetijsko zemljišče. Na Upravni enoti Kamnik so vlogo za gradbeno dovoljenje vseh objektov (poleg hišic in kapelice so tu še zunanji bazeni, opazovalnica, kozolec in po novem tudi zunanja kuhinja) že pred leti zavrgli. Zato so tudi začasno ustavili vse inšpekcijske postopke, dokler občina ne sprejme novega prostorskega načrta, po katerem naj bi zemljišče ekoresorta postalo zazidljivo.

## Naredili so novo državo

Člani Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Kamnik - Komenda so v Golicaх pripravili tradicionalno slovesnost, ki je bila letos posvečena 30-letnici samostojne Slovenije.

JASNA PALADIN

**Kamnik** – Člani Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Kamnik - Komenda so prvi spomenik v spomin na osamosvojitve postavili v Golicaх in tam se vsako leto v začetku oktobra spomnijo dogodkov iz let 1990 in 1991, v katerih so pomembno vlogo odigrali tudi domačini iz Tuhinjske doline.

Ko se je Slovenija pripravljala na pot k osamosvojitvi, se je med ljudmi izkazala velika enotnost in posledično

uspeh slovenskih oboroženih sil. Ena najpomembnejših nalog je bila takrat ohranitev orožja, ki je bilo zato iz Kamnika odpeljano na skrivne lokacije. Tudi v Tuhinjski dolini so bila od 1. oktobra 1990 dalje tajna skladišča orožja. Prevzele in hranile so ga: v Zgoranjem Tuhinju družina Poljanšek, na Vasenem družina Žavbi, na Pšajnovici družina Pestotnik, v Rakitovcu družina Žibert, v Stebljevku družina Šimenc in v Snoviku družina Urankar. Naloge obrambe je prevzelo vodstvo

krajevne skupnosti. Takratni izvršni svet občine Kamnik je določil pomembne objekte, ki jih je bilo treba fizično zavarovati. Na območju Tuhinjske doline so bili to vodni viri, bencinska črpalka in prelaz Kozjak.

Zbrane ob obeležju je sprva v imenu organizatorjev nagovoril predsednik Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Kamnik - Komenda mag. Zvonko Cvek, slavnostni govornik pa je bil letos župan Matej Slapar. »Vsem, ki ste obranili Slovenijo in

priporili samostojnost, naj se še enkrat in še tisočkrat zahvalim. Naredili ste novo državo. Slovenijo. Naš ponos, našo domovino. Državo, ki ima dva milijona talentov. Od športnih do kulturnih, znanstvenih in podjetniških. Naredili in obranili ste državo Slovenijo, kjer se govori slovenski jezik. Kaj pa danes? Ne pozabimo, da smo se v vojni za svobodno in neodvisno Slovenijo borili z željo, da bo prihodnost našega naroda lepša, samostojna in neodvisna. Da si bomo svojo usodo krojili sami, ne pa da nam jo bodo drugi. Da bodo naše vrednote znanje, pridnost, delavnost, sposobnost. Na našem ozemlju so v prejšnjem stoletju divjale tri vojne. Zato nikakor ne smemo pozabiti tega, da je marsikdo dal svoje življenje za naše skupno dobro, za boljše življenje in boljše prihodnost nas, občank in občanov, državljanek in državljanov,« je med drugim poudaril župan in govor sklenil z mislijo, da je mlade treba spodbujati k družbenemu angažmaju in razmišljanju o prihodnosti naše države.



Slovesnost ob spomeniku v Golicaх

## Nova odprava slovenskih alpinistov v Himalajo

**Ljubljana** – Alpinistična odprava Rolwaling 2021, ki jo sestavljajo Luka Stražar (Akademski AO), Nejc Marčič (AO PD Radovljica), Marko Prezelj (AO PD Kamnik) in Matija Volontar (AO PD Jesenice), je v sredo, 6. oktobra, odpotovala v Nepal, vračajo se predvidoma 5. novembra. Kot so sporočili s Planinske zveze Slovenije, so cilji odprave, ki jo vodi Luka Stražar, prvenstveni vzponi v alpskem slogu, glavni pa je gora Tsoboje (6663 m). Kot so pred odhodom še povedali člani odprave, so si območje Rolwaling izbrali zato, ker ponuja dokaj preprosto logistiko in kakovostne cilje, kar je v obdobju epidemije dobrodošla lastnost.



Svet zavoda Osnovne šole Šenčur, Pipanova cesta 43, 4208 Šenčur, na podlagi sklepa, sprejetega na 5. redni seji Sveta zavoda z dne 29. 9. 2021, razpisuje prosto delovno mesto

### RAVNATELJA (m/ž)

Kandidat mora za imenovanje na funkcijo ravnatelja izpolnjevati pogoje v skladu z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr., 25/17 – ZVaj in 123/21).

Kandidat mora imeti pedagoške, vodstvene, organizacijske in druge sposobnosti za uspešno vodenje zavoda.

Predviden začetek dela bo 1. 2. 2022. Delo na delovnem mestu ravnatelja se opravlja za polni delovni čas. Izbrani kandidat bo imenovan za dobo 5 let. Za čas mandata bo z njim sklenjena pogodba o zaposlitvi na delovnem mestu ravnatelja.

Vlogo z dokazili o izpolnjevanju pogojev, programom vodenja zavoda in kratkim življenjepisom pošljite v zaprti ovojnici na naslov Svet zavoda Osnovne šole Šenčur, Pipanova cesta 43, 4208 Šenčur, s pripisom »Prijava na razpis za ravnatelja – NE ODPIRAJ«. Rok za prijavo je 15 dni od objave v Uradnem listu RS.

Dodatna pojasnila in informacije so dostopni na spletni strani OŠ Šenčur <https://www.os-sencur.si/> in v Uradnem listu.

Svet zavoda Osnovne šole Šenčur

# Raziskuje sodobno ženskost

Kratki animirano-dokumentarni film Babičino seksualno življenje režiserke Urške Djukić je na vodilnem britanskem festivalu kratkega filma Encounters 2021 v kategoriji animiranega filma prejel posebne omembe žirije. Medvoščanka je navdih zanj dobila v knjigi Milene Miklavčič Ogenj, rit in kače niso za igrače. V Sloveniji bo premierno na ogled na Festivalu slovenskega filma 14. oktobra v Portorožu.

MAJA BERTONCELI

**Medvode** – Urška Djukić je Medvoščanka, ki zadnja leta živi v Ljubljani. Je režiserka, scenaristka, montažerka ... O sebi pravi, da je radovedna ženska, ki raziskuje svet. In je vse bolj prepoznavno ime v svetu filma. Njena dela so bila že večkrat nagrajena.

Nazadnje je kratki animirano-dokumentarni film Babičino seksualno življenje na vodilnem britanskem festivalu kratkega filma Encounters 2021 v kategoriji animiranega filma prejel posebne omembe žirije. »Babičino seksualno življenje je neverjetno močan film, ki spodbuja gledalca k razmišljanju. Popolna kombinacija zahtevne teme je predstavljena v igrivem slogu. To bo eden tistih filmov, ki si jih bomo zapomnili za zmeraj,« je žirija zapisala v obrazložitvi. Scenarij za film sta napisali režiserka Urška Djukić, ki je film tudi zmontirala, in Maria Bohr. Korežiserka in animatorica je Emilie Pigear, glasove so posodili Doroteja Nadrach, Jure Henigman, Mara Vilar, Božena Zabret in Bojana Ciglič. Skladatelj glasbe je Tomaž Grom, zvok pa

je oblikoval Julij Zornik. Festival Encounters 2021 je potekal od 1. do 30. septembra na spletu, film pa je imel britansko premiero hkrati s svetovno premiero na festivalu v kanadski prestolnici Ottawa, enem najstarejših in največjih festivalov animiranega filma. Djukićeva je navdih za tematiko dobila v knjigi Milene Miklavčič z naslovom Ogenj, rit in kače niso za igrače. »Ta knjiga je prva antropološka raziskava zgodovine intimnih odnosov na Slovenskem. Glede na odzive, ki jih film že sedaj dobiva od festivalskih selektorjev, je njena vsebina pomembna za cel svet. Pretresna ob branju sem takoj vedela, da je to ena pomembnejših tem, ki jih razkriva 21. stoletje. To je namreč naša polpretekla zgodovina, ki je ponekod še kako živa. To se vidi ob pospešeni rasti konservativnih idej, ki smo ji priča danes po svetu in včasih tudi doma. Vsake toliko se tudi pri nas, v okolju, ki naj bi enakopravnost spolov že doseglo, najde kak moški z avtoritarno strukturo osebnosti, ki mu v javnosti uide kakšna seksistična izjava o manjvrednosti žensk. To kaže na močne komplekse,

ki jih, morda prav zaradi zgodovine, opisane v knjigi Milene Miklavčič, nekaterim ljudem žal še vedno ni uspelo preseči,« pravi Urška Djukić. Babičino seksualno življenje nadaljuje festivalsko pot. Povabljen je na nekaj festivalov po svetu, v Sloveniji pa bo premierno na ogled na Festivalu slovenskega filma prihodnji četrtek v Portorožu.

Djukićeva je posebej usmerjena v raziskovanje sodobne ženskosti. »Ker zgodovina ustvarjanja filmov pripada moškim, smo ženskost v filmih večinoma gledali skozi oči moških. Prvi film, ki ga je v Sloveniji režirala ženska, smo dobili šele leta 2002 in po besedah režiserke omenjenega filma Maje Weiss, se je morala za to zelo boriti. Kljub velikemu uspehu režiserki skoraj deset let za tem ni uspelo dobiti sredstev za naslednji film. Takrat moški žensk pač niso želeli spustiti zraven. In to ni dolgo nazaj. To je čas, v katerem sem odraščala in se spraševala, ali je sploh smiselno delati nekaj, kar te veseli, če pa velja mnenje, da je to 'moški' poklic. Nekako me je potem neka notranja sila gnala, da

nadaljujem, četudi je bilo težko. Šele v zadnjih letih, ko smo ženske dobile veliko več možnosti pri filmskem ustvarjanju, smo začele pripovedovati zgodbe, ki zanimajo ženske in so prikazane skozi pogled, ki pripada ženski. Tudi jaz sem del tega vala – generacije ustvarjalok, ki se ukvarjajo z drugo polovico zgodb – s še ne povedanimi,« pojasnjuje.

Njen ustvarjalni opus je že kar dolg. »Imela sem srečo, da je Slovenski filmski center podprl že več mojih kratkih filmov. Pred tem sem posnela ogromno študentskih filmov, tako eksperimentalnih kot igranih in dokumentarnih, pa tudi v Mladinskem centru Medvode smo kot najstniki iz gole radovednosti ustvarjali različna avdiovizualna dela. Nekaj mojih zadnjih kratkih filmov, ki jih lahko poudarim, so The Right One z Mirjano Karanović in Dorotejo Nadrach, ki je premiero doživel v Cannesu 2019 in potem nadaljeval uspešno festivalsko pot. Pred tem sem posnela film Lovka, ki je imel premiero v Rimu in v katerem blestita naša znana igralca Nataša Barbara Gračner ter Gojmir Lešnjak - Gojč. Prvi



Režiserka Urška Djukić / Foto: osebni arhiv

od mojih filmov, ki je bil narejen z dejanskimi sredstvi, pred tem je vse slonelo na entuziazmu, pa je Dober tek, življenje!, ki je na 19. Festivalu slovenskega filma 2016 prejel vesno za najboljši kratki film,« je še povedala Djukićeva.

Za njo je zelo ustvarjalno poletje. Junija je v Torinu v

okviru delavnic Feature Lab razvijala svoj celovečerni prvenec Little Trouble Girls, ki bo končan predvidoma leta 2023, bila pa je tudi med 15 izbranimi, ki so v začetku julija na hrvaškem otoku Lopud blizu Dubrovnika sodelovali na mojstrski delavnici uveljavljenega poljskega režiserja Pawla Pawlikowskega.

## Žiri so že skoraj njegov dom

Steven Poolman iz Nizozemske je lani skupaj z dekletom ob zaprtju mej zaradi epidemije covid-19 obtičal v Sloveniji, natančneje v Žireh, ki so ga tako navdušile, da se zdaj redno vrača. Za Žiri pravi, da so njegov drugi dom oziroma že kar dom.

MATEJA RANT

**Žiri** – Na počivališču za avtodome na Pustotniku je v teh dneh spet mogoče opaziti majhen tovornjak, ki ga je Steve Poolman skupaj s svojim takratnim dekletom pred dvema letoma predelal v pravo malo hišo na kolesih. V njej je vse, kar potrebuje za povsem udobno življenje, ki se ga je odločil preživljati na potovanjih. Na Nizozemskem je namreč prodal vse svoje imetje in pustil službo, ki mu praktično ni puščala prostega časa, ter se odpravil na potovanje po Evropi.

A po naključju je ravno med izbruhom epidemije covid-19 lani marca pristal v Žireh, kjer sta nato z dekletom ostala kar dva meseca. Tu sta navezala stike z dvema domačinoma, s katerima sta se spoprijateljila,

njegovo tedanje dekle pa se je celo odločilo za zvezo z enim od njiju, tako da je ostal sam, iskreno pove Steve

Poolman in prizna, da to ni prav nič vplivalo na njihovo prijateljstvo in se še vedno rad vrača v Žiri. »Lahko



Steve Poolman pred svojo »hišo« na kolesih

bi rekel, da so Žiri moj drugi dom, a so v resnici že kar moj dom,« se posmeje. Sprva sicer v Sloveniji nista nameravala ostati toliko časa, a je njune načrte prikrojil covid-19, česar pa prav nič ne obžaluje. »To je bilo zelo lepo obdobje v najinem življenju, obema je tu zelo všeč. V Sloveniji sva potem preživela pol leta, od marca do septembra, nato sva se nameravala skupaj vrniti na Nizozemsko, a se je ona odločila ostati v Žireh.« Za potniško življenje sta se odločila poleti 2019, ko sta preuredila majhen tovornjak v popolnoma samooskrben dom, saj s pomočjo sončnih celic na strehi proizvajata celo lastno elektriko. Za ogrevanje sta vgradila majhen kamin, tako da je v avtodomu prijetno tudi v hladnejših mesecih, navdušeno razloži Steve Poolman, ki v svoji

novopridobljeni svobodi, ki mu jo nudi življenje na kolesih, vidno uživa. »Prej sva imela namreč z dekletom lastno podjetje in sva se delu posvečala praktično od jutra do večera, od sedmih zjutraj pa do osmih, devetih zvečer.« Zdaj že skoraj dve leti živi v avtodomu, ki ga je uredil z lastnimi rokami.

V Slovenijo sta se po njegovih besedah takoj 'zaljubila'. »Všeč so nama bile gore,« posebej poudari in doda, da sta veliko planinarila in kolesarila. »Tu dobiš občutek, kot da si se vrnil dvajset let v preteklost; vse je bolj sproščeno, lahko resnično živiš svoje življenje. Na Nizozemskem si ves čas v naglici, treba je služiti denar. Zato so mi poseben všeč Žiri, v velikih mestih je morda podobno kot na Nizozemskem,« razmišlja Steve Poolman, ki meni, da Žiri, čeprav so majhne, kljub temu ponujajo zelo veliko. »Prekolesaril sem že celoten Žirovski krog, navdušila me je tukajšnja narava, pa ljudje in hrana ... Tu je res fantastično.« Veliko časa preživi v naravi, z nanimanjem raziskuje utrdbne na Golem vrhu, v času svojega zadnjega bivanja v Žireh

se je udeležil tudi Markovega teka na Mrzli vrh. Že lani sta z dekletom prepotovala vso Slovenijo, vse do hrvaške meje, povzpela sta se celo na Triglav. »Žiri pa so bile najin 'bazni tabor'. Tu je vse, kar potrebujem, obenem pa je zelo mirno in tiho. Ob jutrih lahko celo opazujem srnjad, ki se sprehaja tod okoli.« Zdaj se izteka njegovo tritedensko bivanje v Sloveniji in se bo za malce dlje znova vrnil na Nizozemsko, kjer ga čakajo službene obveznosti, že v začetku prihodnjega leta pa ima namen znova priti v Žiri. »S prijateljem iz Žirov nameravamo smučati z Mrzlega vrha,« se že veseli.

Njegovo novo življenjsko filozofijo, v kateri se je naučil loviti ravnotežje med delom in prostim časom, je opaziti tudi na zunaj, saj govori in deluje zelo umirjeno. »Pomaga mi, da sem tu, v Žireh, kjer živim res preprosto življenje, ki ga lahko na polno uživam, ne da bi se ves čas gnal le za službenjem denarja,« zadovoljno doda in nam še zaupa, da se je že naučil nekaj slovenskih besed, saj se namerava v Slovenijo vračati vsaj dva- do trikrat na leto.

PREJELI SMO

## Devetdeset let Šmartinskega doma

Šmartinski dom letos praznuje dva pomembna jubileja. Mineva devetdeset let, odkar je bil leta 1031 dokončno zgrajen, in 25 let, odkar je bil junija 1996 objekt s parkom v postopku denacionalizacije vrnjen lastniku, Župniji Kranj Šmartin, in oddan v upravljanje krajevni skupnosti Stražišče.

Slovensko katoliško izobraževalno društvo Šmartin v Stražišču je bilo ustanovljeno leta 1902, največ zaslug je imel kaplan V. Paulus. Društvo je živelo, delovalo in se širilo, največja ovira razvoja je bila, da ni imelo lastnih prostorov. Zgledi drugih župnij na Gorenjskem so jih opogumili, da so začeli misliti na gradnjo lastnega doma. Tedanji župnik Alojzij Šarec je ob Božiču 1927 predlagal, da začnejo priprave na gradnjo novega objekta. Poleti 1928 je bil blagoslovljen temeljni kamen, čez dve leti je bil dom izročen namenu.

Šmartinski dom je eden najlepših v Sloveniji in ponos župnije. Dom je postal pomembno ognjišče ljudsko-prosvetnega dela v Stražišču. Največ zaslug za izgradnjo je imel kaplan Franc Urbanec, v veliko pomoč so mu bili člani gradbenega odbora, predvsem predsednik Miha Cegnar in

tajnik ter šolski upravitelj Franc Keržič.

Od leta 1996 naprej Šmartinski dom služi dejavnosti Krajevne skupnosti Stražišče, organizacijam in društvom ter cerkvenim organizacijam Župnije Kranj Šmartin. S prvo pogodbo o šestletnem najemu je bilo določeno, da najemnik upravlja dom in na lastne stroške vzdržuje stavbo ter plačuje obratovalne stroške, župnija pa je odgovorna za investicijsko-vzdrževalna dela. Najemnina v prvih letih je bila ugodna in se je večinoma vlagala nazaj v dom. Leta 2003 se je za polovico znižala, kar sedaj negativno vpliva na večje investicijske posege. Kljub temu je uspelo lastniku ob 90-letnici pridobiti pomembno »darilo« – dom je dobil novo kritino. To je bil velik strošek. Župnija je pričakovala primerno sofinanciranje lokalne skupnosti, podobno kot je leta 2002 ob tisočletnici Stražišča in župnije Mestna občina Kranj na lastne stroške (38 tisoč evrov) zapuščeni travnik med domom in staro šolo uredila v lep Baragov trg ga že skoraj dvajset let tudi vzdržuje. Le spominski kip svetniškega kandidata Friederika Barage je bil strošek župnije. Baraga je kot kaplan štiri leta (1824–1828) vzorno in aktivno deloval v Stražišču in pri Stražanih zapustil nepozaben spomin.

JOŽE JAVORNIK

## Pokrito parkirišče za električne skiroje

MATEJA RANT

Kranj – V srednji tehniški šoli Šolskega centra Kranj so v zadnjem času opažali, da vse več njihovih dijakov za prevoz v šolo uporablja električne skiroje. Zato so se

lahko svoje skiroje imeli na suhem in toplem. «Pred šolskim vhodom imajo na voljo tudi polnilnico za električna vozila, ki po besedah Gašperja Strniše po potrebi lahko služi tudi kot polnilna postaja za električne skiroje.



odločili urediti prostor, kjer jih med poukom lahko varno shranijo, da jih ne bi nosili s seboj v razred, je pojasnil pomočnik ravnatelja omenjene šole Gašper Strniša. V kletnih prostorih šole so tako uredili parkirišče za 18 skirojev, ki je varovano tudi s kamero. »Dijaki bodo

Z 18 parkirišči za električne skiroje so sicer po njegovih besedah ta čas celo presegle potrebe glede na sedanje število uporabnikov, a verjame, da se bo število uporabnikov v prihodnje še povečevalo. »Sploh zdaj, ko imajo na voljo pokrito parkirišče,« je dodal.

# Slavna pota Podbreške potice

Kulturno društvo Tabor Podbrezje že šestnajst let sodeluje v Dnevih evropske kulturne dediščine. Letos je skupaj z interesno skupino Podbreška potica predstavilo skrivnosti te podbreške posebnosti.

JOŽE KOŠNJEK

Podbrezje – Po pozdravu predsednice Kulturnega društva Tabor Podbrezje Eme Grašič so v petek, na prvi oktobrski dan, v okviru 16. Taborskih dni in Tedna evropske kulturne dediščine na oder podbreškega kulturnega doma najprej stopili Janez Vajkard Valvasor in duhovnik ter misijonar Franc Ksaver Pirc (njuni vlogi sta odigrala Tone Strlič in Milan Debeljak) in gospodinja Micka – odigrala jo je Ana Novak, ki so predstavili spoštljivo zgodovino potice iz Podbrezj. Daca Perne, več let tudi predsednica KD Tabor, pa je razstavila programske knjižice Tedna kulturne dediščine od leta 2006 naprej, v katerih so zapisane Podbrezje med tistimi gorenjskimi kraji, ki sodelujejo v tem projektu.

O podbreških posebnostih in jedeh, še posebej o ajdovi kaši, ki jo je zaužil med svojim obiskom leta 1680, je v svoji Slavi pisal Valvasor. Podbreške jedi, še posebej iz sadja, je v letih 1817 in 1818 opisoval takratni župnik in kasnejši misijonar Franc Ksaver Pirc. Zapisal je podbreški recept za marmelado oziroma »čežano«

**Petkovo prireditev je povezoval Jože Perne. Na harmoniko je igral Andraž Aljančič, verze o potici pa sta brali Sara Kidan in Ema Grašič.**

iz hrušk, so povedali v petek v Podbrezjah. Gospodinja Micka je spomnila na čas v začetku 20. stoletja, ko so narezane suhe krljle dali v testo in pekli »prešče«, s katerimi so obdarovali otroke in tako premagovali



Udeleženci petkovega pogovora o Podbreški potici, med njimi so tudi častljiva »Janez Vajkard Valvasor« in sadjar »Franc Pirc« ter župan občine Naklo Ivan Meglič

lakoto. Če jih ne bi, bi se ljudem slabo pisalo... Mojštrici peke Podbreške potice Erna Mokorel in Marija Štaut, obe pravita, da mora vselej tvegano peko spremljati tudi ljubezen do dela, sta pripovedovali zgodbo o razvoju potice, še posebej od leta 1915 naprej, ko je med ljudmi spoštovana kuharica Falentova Rezka kot prva spekla »krhlavo potico«. Rezki je bilo usojeno dolgo življenje. Dočakala je 104 leta! Dobrih sto let kasneje pa je Barbara Pretnar po receptu Falentove Rezke spet spekla Podbreško potico s suhimi jabolčnimi krljli. Leta 2018 je bilo ustanovljena Interesna skupina Podbreška potica, ki ne skrbi le za ohranjanje kulturne in tudi kulinarne dediščine kraja, ampak vzpostavlja tudi lokalno partnerstvo vseh, ki sodelujejo pri nastanku potice. Leta 2018 so bili Podbrežani prvič nagrajeni za svoj izdelek. Najvišja priznanja za

peko so tako že prejele mojstrice peke potice Irena Zupan, Marija Štaut, Barbara Pogačnik, Veronika in Jana Pogačnik, Erna Mokorel in Nataša Kne.

### Lepa, dišeča,okusna

Jernej Jeglič, vodja Interesne skupine Podbreška potica, je povedal, da v njenem okviru sodeluje že 12 kmetov in 14 gospodinj – mojstric peke Podbreške potice in da si skupina prizadeva za zaščito te enkratne sladice. Za njeno pripravo je potrebnih 17 sestavin, določena pa je tudi velikost »potičnika«, posode za njeno peko. Njena slava je že segla preko meja Slovenije. Tako jo že poznajo v Vatikanu, v Bruslju in še v mnogih drugih krajih Evrope.

O vsečnosti senzoričnih lastnosti Podbreške potice je govorila mag. Marlena Skvarča, predavateljica za področje prehrane v

Ljubljani, v Mariboru in na Bledu ter priznana preizkuševalka hrane. Povedala je, da na kvaliteto vpliva blizu dvajset senzoričnih lastnosti, tudi harmonija med videzom, kakovostjo, aromo in okusom, njena barva in vonj.

Gašper Kleč, direktor Razvojne agencije Sora iz Škofje Loke, je govoril o uspešnem razvoju blagovne znamke Babica Jerca in Dedek Jaka, ki se je preimenovala v Babico in Dedek. Na uspešnost blagovne znamke kaže podatki, da je bilo leta 2004 vanjo vključenih 39 kmetij z dopolnilno dejavnostjo, letos pa jih je že 184. Ena najstarejših blagovnih znamk v Sloveniji se lahko pohvali s 40 nosilci in 485 izdelki, vedno več pa je tudi sodelovanja z gostinci. Mag. Andreja Pogačar, prejemnica slovenskega oskarja za embalažo, na podbreško prireditev ni utegnila priti, zato se je s filmom oglasila iz Milana.

## Urbani pejzaž Razumeti naturo

10. mednarodni festival likovnih umetnosti Kranj ● ZDSLJU 2021

28. september - 2. november 2021

107 avtorjev ● 26 držav ● 17 lokacij ● 300 likovnih del ● vodeni ogledi

Obiskovalce naprošamo, da dosledno upoštevajo navodila NIJZ zaradi COVID 19.

KRANJ

Likovno društvo Kranj

MESTNA OBČINA SRANJ

GORENJSKI MUZEJ

TEK

LAVERIO

REPUBLIKA SLOVENIJA  
MINISTRSTVO ZA KULTURO



## Tek bo znova virtualen

Tek za Kranj – Memorial Vincenca Drakslerja bo tudi letos potekal v virtualni obliki.

VILMA STANOVNIK

**Kranj** – Mestna občina Kranj, Zavod za šport Kranj, Zavod za turizem in kulturo Kranj, Atletski klub Triglav Kranj, Fundacija Vincenca Drakslerja in podjetje Dspot bodo tudi v letošnjem letu tek in pohod v spomin na Vincenca Drakslerja organizirali samo v virtualni obliki.

Traso teka si tekači izberejo sami, dolžina pa ostaja enaka kot v prejšnjih letih: izbirajo lahko med traso 3,3 in 10 kilometrov. Prireditelji jim predlagajo, da si izberejo klasično progo Teka za Kranj po starem mestnem jedru ali traso nekdanjega Županovega teka okoli Brda.

Tudi pohodniki si lahko izberejo pot, ki jim najbolj ustreza. Tras spominskega

pohoda Vincenca Drakslerja je več, najdete jih na spletni strani <https://www.kroddoma.si/poti>.

Udeleženci Teka za Kranj in pohoda Vincenca Drakslerja bodo po opravljenem preizkusu izpolnili poseben spletni obrazec, vanj vpisali rezultat in ga podkrepili z dokazom, in sicer s sliko zaslona aplikacije, ki so jo uporabili za merjenje časa. Rok oddaje rezultatov je 30. oktober.

Sodelovanje na virtualnem teku in pohodu Vincenca Drakslerja je brezplačno. Simbolična startnina je le za tekmovalce, ki si želijo spominsko tekaško majico.

Več o Teku za Kranj in pohodu v spomin na Vincenca Drakslerja lahko preberete na [www.tekzakranj.si](http://www.tekzakranj.si).

## Jeseničani do osme zaporedne zmage

**Kranj** – V Alpski hokejski ligi je v torek HDD SIJ Acroni Jesenice gostil hokejiste italijanskega moštva Migross Supermercati Asiago Hockey in jih premagal s 5 : 3 (1 : 1, 2 : 2, 2 : 0). Tekma še zdaleč ni bila tako lahka za Jeseničane, kot kaže rezultat, saj so Italijani na sredini tekme vodili že z 1 : 3, a so nato Jeseničani le zaigrali bolje ter na koncu prišli do osme zaporedne zmage in upravičeno vodijo na tekmovalni lestvici. Nova tekma jih čaka danes, ko bodo v Športni dvorani Podmežakla gostili hokejiste Bregenzerwalda. V sredo so bile nato odigrane tri tekme članskega državnega prvenstva, ki štejejo tudi za točke v prvenstvu mednarodne hokejske lige IHL. V gorenjskem obračunu na Bledu med HK MK Bled in Hidrio Jesenice so se na koncu zmage veselili prvi, ki so mlado moštvo z Jesenic premagali s 4 : 2 (1 : 0, 1 : 2, 2 : 0). V Zalogu pa so tekmo odigrali hokejisti Slavije Junior in Triglava. Po odličnem začetku Kranjčanov so na koncu s 4 : 2 (1 : 2, 3 : 0, 0 : 0) slavili domačini. Jutri ob 18. uri bodo tekmo v Športni dvorani Podmežakla začeli hokejisti Hidrie Jesenice in Maribora, ob 19. uri se bosta v Zalogu pomerila Slavija Junior in MK Bled, ob 20. uri pa v Tivoliju še SŽ Olimpija in Triglav.

## Nogometaši Triglava že danes pod reflektorji

**Kranj** – Nogometaši v Prvi ligi Telemach zaradi nastopa članske reprezentance v kvalifikacijah za svetovno prvenstvo 2022 danes ob 20.45 proti Malti in v ponedeljek ob 20.45 proti Rusiji ne bodo imeli tekem. V drugi SNL bo Triglav danes ob 18. uri pod reflektorji gostil Krško, Roltek Dob pa jutri gostovali pri Iliriji 1911. V tretji SNL – zahod se bodo jutri ob 15. uri pomerili Slovan in AROL Škofja Loka, Sava Kranj in Tinex Šenčur, Elta Izola in Eksist Žiri ter Šobec Lesce in Adria. V gorenjski ligi bodo tekme jutri ob 15.30, pari pa so: Visoko – Niko Železniki, Velesovo Cerklje – Zarica Kranj, Kondor Godešič – Britof, Preddvor – Kranjska Gora, Naklo – SIJ Acroni Jesenice in Bitnje – Bled Bohinj Hirter.

## Pokal Komende v judu

**Komenda** – Jutri, v soboto, bo v Športni dvorani Komenda potekal tradicionalno tekmovanje v judu. V sodelovanju z Judo zvezo Slovenije ga organizira Društvo borilnih veščin Komenda, začelo pa se bo ob 9. uri.

# Za konec sta slavila Anže Lanišek in Nika Križnar

Kranjska skakalnica je v torek gostila letošnje poletno člansko državno prvenstvo v smučarskih skokih, naslova prvakov pa sta si priborila Anže Lanišek in Nika Križnar. Mercator je razveselil z donacijo skakalnemu klubom in Judo zvezi Slovenije.

VILMA STANOVNIK

**Kranj** – S tekmo za naslove članskih državnih prvakov v moški, ženski in ekipni konkurenci se je minuli torek na skakalnici pod Šmarjetno goro v Kranju končala poletna sezona za najboljše smučarske skakalce in skakalke.

Po prvi seriji je vodil Cene Prevc (SK Triglav) s 105 metri pred Anžetom Laniškom (SSK Mengeš), ki je skočil 102,5 metra. V finalu je Lanišek postavil daljšavo dneva s 106,5 metra in Ceneta Prevca, ki je skočil 105,5 metra, na koncu prehitel za zgolj tri desetinke točke. Tretje mesto sta z enakim izkupičkom osvojila Žiga Jelar (SK Triglav) in Lovro Kos (SSK Ilirija). Peti je bil Peter Prevc (SK Triglav). »Skoki sicer niso bili takšni, kot bi si želeli, vendar na koncu šteje zmaga – in to mi je uspelo,« je po tekmi povedal Lanišek in dodal, da je sedaj čas za priprave na zimsko sezono.

Med skakalkami je že po prvi seriji z 98,5 metra vodila Nika Križnar (SSK Norica Žiri) pred Uršo Bogataj (SSK Ilirija), ki je skočila 96,5 metra. Tudi po finalni seriji je v vodstvu ostala Nika Križnar in osvojila naslov državne prvakinja. Tretja je bila Jerneja Brecl (SSK Velenje). Špela Rogelj (SSK Ilirija) je osvojila četrto mesto, peta pa je bila Katra Komar (SSK Bohinj). »Na tekmo sem šla z mirno glavo, naredila sem dva skoka, ki pa nista bila perfektna. Lepše bi bilo, če bi za zmago skočila 106 metrov. Bilo pa je dobro, ker so prišli tudi navijači – in zmagati pred domačimi navijači je vedno

lepo,« je po tekmi povedala Nika Križnar.

Tekmo mešanih ekip so dobili člani SSK Ilirija pred člani SK Triglav Kranj in lanskoletnimi prvaki iz SSK Norica Žiri.

## Mercatorjeva donacija skakalcem in judoistom

Ob državnem prvenstvu v Kranju pa je bilo tokrat še slovesneje kot navadno, saj je Mercator kot dolgoletni partner Smučarske zveze Slovenije (SZS), Olimpijskega komiteja Slovenije (OKS) in Judo zveze Slovenije (JZS) izročil smučarskim klubom in JZS posebno donacijo. Predstavnikom 22 smučarskih skakalnih klubov so namreč izročili 80 parov smuč, 27 parov čevljev, 55 parov smučarskih vezi in 70 dresov. Skakalna oprema je različnih velikosti, primerna starostnim skupinam otrok. Smuč je izdelalo slovensko podjetje Slatnar, drese pa Robi Kranjec, ki izdeluje drese za slovensko reprezentanco.

»Dejanja so tudi v športu glasnejša od besed. Uspehi ne pridejo čez noč, ampak se je treba zanje truditi leta ter delati načrtno in predano. Zato v Mercatorju že leta podpiramo naš skakalni podmladek, da nas bodo tudi naslednje generacije skakalcev in skakalk navduševale in navdihovale,« je ob predaji donacije med drugim povedal predsednik Mercatorjeve uprave Tomislav Čizmič.

»Na SZS prihajamo v razvojno obdobje, kjer v naslednjih letih pričakujemo več poudarka ravno na popularizaciji športa pri mladih in povečanju števila aktivnih



V tesnem dvoboju je Anže Lanišek premagal Ceneta Prevca in osvojil naslov državnega prvaka. / Foto: Tina Dokl



Nika Križnar je uživala na tekmi pred domačimi navijači. / Foto: Tina Dokl

športnic in športnikov v društvih in klubih,« je ob besedah zahvale poudaril direktor SZS Uroš Zupan.

Ob zaključku akcije Vključeni v življenje, ki je potekala od marca letos z namenom ozaveščanja o inkluziji v športu, je Mercator Judo zvezi Slovenije podaril 13.839 evrov. V okviru partnerstva Judo zveze Slovenije (JZS), Olimpijskega

komiteja Slovenije (OKS) in družbe Mercator so bila namreč z dobrodelno prodajo otroških risbic zbrana sredstva za podporo Judo zvezi Slovenije pri izvajanju prilagojenih športnih programov ter ozaveščanju javnosti o pomenu vključevanja oseb z intelektualno ali telesno oviranostjo in s težavami v duševnem zdravju v šport in družbo.



V Mercatorju so poskrbeli, da so mladi iz kar 22 skakalnih klubov, med njimi tudi domačega Triglava, dobili opremo. / Foto: Tina Dokl

**PRIDINA TRETJI POLČAS PRED TEKMO**

ZARAVNI IN KULTURNI PROGRAM V NAVJASKI CONI

**Petek, 8. oktober 2021 ŠPORTNI CENTER KRANJ**

OD 16.30 DALJE

ob 18.00 **TRIGLAV KRANJ - KRŠKO**

Gorenjski Glas, MERKUR, domplan

# Trajnostno naravnana sveča

V družinskem podjetju Proizvodnja Košir iz Kamne Gorice, ki se je v zadnjih sedemnajstih letih specializiralo za proizvodnjo različnih vrst sveč, so ustvarili svečo na tekoči vosek, ki je trajnostna in jo je mogoče v celoti reciklirati, obenem ne vsebuje PVC, kar je novost na trgu.

MAŠA LIKOSAR

**Radovljica** – V podjetju Proizvodnja Košir, ki ima svoje proizvodne prostore v Radovljici, so pod blagovno znamko EcoSija razvili svečo, poimenovano Zvezda. Ta je po besedah direktorice Tee Košir prva sveča na tekoči vosek, ki je trajnostna in jo je mogoče v celoti reciklirati ter ne vsebuje PVC. »Po uporabi sveče ne odvržemo, ampak le menjamo vložek, ki je iz PET-plastike. Ko v sveči tekoči vosek popolnoma izgori, ostane le omenjena plastenka, ki jo odvržemo v rumen zabojnik in je pripravljena na reciklažo. Tudi ohišje sveče, ki zdrži več let, se lahko reciklira. To pomeni nepredstavljivo zmanjšanje uporabe plastike in odpadnega materiala, ki iz tega nastane,« je dodala Koširjeva.

Sveča Zvezda gori do 19 dni, kar pomeni manjšo porabo uporabljenih materialov. Je tudi edina sveča na svetu, ki ima varnostni pokrovček. »Zato je to dolgoročno eden izmed najbolj ekoloških projektov, ki jih dajemo na slovenski trg,« je še poudarila direktorica.

V prvi seriji, ki je bila nedavno izdana na trg, so izdelali petdeset tisoč tovrstnih sveč. Prodajajo se tudi že v sosednjih državah, med drugim na Hrvaškem in v Avstriji. »Na avstrijskem trgu



Tea Košir in Klemen Peljhan iz podjetja Proizvodnja Košir sta predstavila svečo na tekoči vosek, ki je trajnostna in jo je mogoče v celoti reciklirati. / Foto: Primož Pičulin

smo z novimi svečami naredili ogromen korak. Nekaj avstrijskih občin, med njimi Celovec, Beljak in Špital, je postavilo posebne zabojnike zanje na pokopališčih. S predelovalcem smo se že dogovorili, da bo ta material odkupil in ga vnovič pripravil za predelavo oziroma reciklažo,« je opisal Klemen Peljhan, vodja prodaje v Proizvodnji Košir, ob tem pa pojasnil še reciklažo sveč v Sloveniji. »V Sloveniji imamo sicer nekaj odlagališč za odpadne sveče, problem pa je sama izvedba recikliranja. Ta se izvaja na zelo malo območjih, eno takšnih so Jesenice. Težava je tudi, ker pri PVC-svečah s parafinskimi

vložki brez velike porabe energije in dela ne morejo ločiti parafinskega voska od plastike. Posebnost sveče Zvezda pa je v tem, da jo je moč takoj v celoti reciklirati.«

Sogovornika sta se dotaknila tudi ekološkega davka na ekološke sveče, ki je določen s strani države in je po njunem mnenju sporen. »Za vsako svečo moramo plačati trideset centov davka, čeprav so vse ekološke in je z njimi zelo malo dela pri recikliranju. Na drugi strani ekološki davek na navadne parafinske PVC-sveče znaša deset centov, kar je nesmiselno, saj te sveče zahtevajo največ dela pri reciklaži

in povzročajo največ odpadkov, ki jih je skoraj nemogoče predelati,« je pojasnil Peljhan. Pri proizvodnji sveče Koširjevim pomagajo v Centru za usposabljanje, delo in varstvo Matevža Languša Radovljica, kjer so zaposleni ljudje s posebnimi potrebami.

»Pred 1. novembrom v javnosti poudarjajo čim manjšo porabo sveč, pri čemer so PVC-sveče res lahko ekološko sporne, a prižiganje sveč vseeno predstavlja tradicijo, ki ji sledimo že vrsto let, zato lahko s svečo Zvezda na trajnosten in okolju prijazen način namenimo pozornost pokojnim,« je sklenila direktorica Tea Košir.

# Gostincem upadel promet

Od začetka preverjanja pogoja PCT je večini gostincev promet upadel za od trideset do petdeset odstotkov, kaže anketa Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije.

ALEŠ SENOŽETNIK

**Kranj** – Konec minulega meseca so v Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije (OZS) opravili anketo med člani sekcij za gostinstvo in turizem, v kateri je sodelovalo 272 anketirancev. Kot pravijo v OZS, rezultati ankete kažejo, da je od začetka preverjanja pogoja PCT promet upadel 92 odstotkom anketiranih gostincev. Od teh jih slaba polovica, 46 odstotkov, beleži upad prometa med 30 in 50 odstotki, 39 odstotkov pa jih ima po uvedbi pogoja PCT promet manjši za od 10 do 30 odstotkov; 15 odstotkov vprašanih zaznava več kot 50-odstotni upad prometa.

»Podatki, ki smo jih dobili od naših članov, so skrb vzbujajoči. Pogoj PCT je močno udaril gostince, ki so bili že sicer največje žrtve epidemije covid-19 in z njo povezanih ukrepov. Kot vemo, je bila panoga zaprta več kot osem mesecev, pogoj PCT pa jih po-

**Skoraj polovica gostincev zaradi upada prometa razmišlja o odpušcanju delavcev.**

novno postavlja v položaj, kjer se srečujejo z velikimi izgubami, odpušcanjem delavcev in celo razmišljajo o zapiranju svojih lokalov. Zato pričakujemo, da bo vlada nemudo-



Skoraj vsem gostincem je promet upadel. Fotografija je simbolična. / Foto: Gorazd Kavčič

V anketi so gostince povprašali tudi po tem, ali bodo zaradi tega primorani odpustiti zaposlene, če ne bodo na voljo ukrepi, kot so subvencije v primeru skrajšanega delovnega časa ali čakanja na delo. Da ne bodo odpustili je odgovorilo 49 odstotkov anketirancev, 39 odstotkov pa, da bodo v to primorani. Kot pravijo na OZS, jih 12 odstotkov celo odgovarja, da bodo lokal zaprli.

Med tistimi, ki so odgovorili, da bodo odpustili, jih 55 odstotkov ocenjuje, da bo treba odpustiti četrtno zaposlenih, 32 odstotkov jih načrtuje odpušcanje od 25 do 50 odstotkov zaposlenih, 13 odstotkov pa več kot polovico.

ma odpravila pogoj PCT vsaj za terase gostinskih lokalov,« je komentiral predsednik sekcije za gostinstvo in turizem Blaž Cvar, ki je poudaril tudi težavo s pomanjkanjem kadra, s katero se v gostinstvu srečujejo že dlje časa: »Kader v gostinstvu že sicer težko dobimo, sedaj pa bodo nekateri primorani zaradi omejitve poslovanja in finančnih izgub celo odpustiti,« je dejal.

Med anketnimi vprašanji je bilo tudi, ali v svojem lokalu pri gostih preverjajo pogoj PCT. Pritrdilno je odgovorilo 63 odstotkov anketiranih gostincev. Delno jih pogoj PCT preverja 32 odstotkov, pet odstotkov pa pogoja ne preverja.

## Banka Sparkasse kupila Erste Card

**Kranj** – Banka Sparkasse je v petek podpisala pogodbo o nakupu družbe Erste Card, ki ima v Sloveniji ekskluzivno pravico za izdajo kartic Diners Club in za sklepanje pogodb o sprejemu kartic na prodajnih mestih. Posel bo končan po pridobitvi dovoljenj pristojnih regulatorjev. Erste Card bo s tem postal del Skupine Sparkasse v Sloveniji, sprememba lastništva pa imetnikom kartic ne bo prinesla nobenih sprememb. Diners Club je najstarejša mednarodna plačilna kartica na svetu, uporablja jo več milijonov imetnikov.

# Dobri obeti, a tudi tveganja

Banka Slovenije v najnovšem poročilu o finančni stabilnosti ugotavlja, da se hkrati z gospodarskim okrevanjem v bančnem sistemu povečuje tveganje, ki izhaja iz trga nepremičnin.

CVETO ZAPLOTNIK

**Kranj** – Banka Slovenije v poročilu ugotavlja, da slovensko gospodarstvo v zadnjih četrletjih okrevaja, vendar nekatera tveganja ostajajo, saj se je jeseni začel nov val pandemije novega koronavirusa, ki je v Sloveniji zaradi nizke precepljenosti prebivalstva bolj intenziven kot v večini drugih držav članic evrskega območja. Medtem ko se makroekonomsko tveganje umirja, pa se hkrati z gospodarskim okrevanjem v bančnem sistemu povečuje tveganje, ki izhaja iz trga nepremičnin. V prvem četrletju je namreč medletna rascen stanovanjskih nepremičnin zaskorajdveodstotni

točki presešla evropsko povprečje, trenutno visoka rascen pa bi se lahko nadaljevala tudi v prihodnje. Kreditno

**Po junijski napovedi Banke Slovenije naj bi letos gospodarska rast v Sloveniji presešla pet odstotkov, nekatere novejšje napovedi pa nakazujejo, da bi bila lahko tudi višja.**

tveganje se je sicer s ponovnim odplačevanjem večine odloženih plačil zmanjšalo, a zaradi negotovosti in pričakovanj o povečanem pritoku nedonosnih terjatev ostaja povečano. Enako velja

tudi za dohodkovno tveganje. Neto obrestna marža se je namreč v zadnjih petnajstih letih znižala za skoraj eno odstotno točko, z 2,44 na 1,45 odstotka, banke pa razlike niso uspele nadomestiti z neobrestnimi prihodki ali z večjim obsegom kreditiranja.

Dobičkonosnost bank je za zdaj še visoka, a je njena vzdržnost v prihodnje negotova, s tem pa tudi možnosti za krepitev kapitala in vzdrževanje stabilne kapitalne ustreznosti. Kot ugotavlja Primož Dolenc, namestnik guvernerja Banke Slovenije, je dobičkonosnost bank na prvi pogled za evropske razmere odlična, vendar podroben vpogled pokaže

precej slabšo sliko: precejšen del dobička namreč odpade na enkratne dejavnike (lani je bil recimo prevladujoč »računovodski učinek« združitve dveh bank) in na razgradnjo v preteklosti oblikovanih oslabitev in rezervacij. Banke so v letošnjih prvih šestih mesecih ustvarile več kot 250 milijonov evrov dobička, a kar polovica izhaja iz razgradnje oslabitev in rezervacij. K znižanju stroškov bank bo po Dolencem mnenju prispevala nadaljnja konsolidacija bančnega sistema, pandemija pa je tudi pokazala, da imajo banke poslovne prilagoditve tudi še pri digitalnem poslovanju in drugačnih prodajnih kanalih.

## Tat v garderobi

SIMON ŠUBIC

**Radovljica** – Radovljiški policisti so s kazensko ovadbo k preiskovalnemu sodniku privedli moškega, ki ga utemeljeno sumijo več premoženjskih kaznivih dejanj. Po privedbi je bil zanj odrejen pripor, policisti pa nadaljujejo zbiranje obvestil o še morebitnih drugih povezavah moškega s tatvinami.

Osumljenca so pred dva tedna zalotili pri

tatvini denarnice iz šolske garderobe, stvar pa je poskušal obdržati s silo in je pričel zato odrinil. Tej ga je kljub temu uspelo zadržati do prihoda policije.

Moškega so policisti pridržali, sumijo pa ga tatvine štirih denaric, vse naj bi bile izvedene istega dne, in treh tatvin iz vozil, ki so bila v vsaj dveh primerih odklepana. Vsa obravnavana kazniva dejanja naj bi osumljenec izvedel v Radovljici.

## Izsiljevalski virus

SIMON ŠUBIC

**Kranj** – Gorenjski kriminalisti so obravnavali prijavo podjetja o napadu na informacijski sistem z izsiljevalskim virusom z zahtev po odkupnini, so včeraj sporočili s Policijske uprave Kranj.

Obravnavani virus zaklene računalnik ali ukrade podatke tako, da jih zašifrira, pojasnjujejo policisti. Škodljiva koda se širi predvsem v pripontkah elektronske pošte,

zato policisti svetujejo, da ne klikate priponk v elektronski pošti neznanih pošiljateljev ali priponk, ki jih niste pričakovali in za katere ne veste, zakaj ste jih dobili. Ravno tako ne omogočajte oddajenih dostopov do svojih računalnikov naključnim »serverjem«. Preventivno si naredite tudi varnostno kopijo svojih dokumentov in jo redno posodablajte. Tarče takih izsiljevanj so lahko tako podjetja kot posamezniki, še dodajajo na policiji.

## Kradel alkohol

SIMON ŠUBIC

**Kranj** – Kranjski kriminalisti so kazensko ovadili moškega, ki je osumljen, da je konec septembra vlomil v gostinski objekt, v zadnjem mesecu dni pa naj bi izvršil tudi več kot dvajset tatvin alkohola v živilski trgovini. »Pri eni od zadnjih tatvin je prodajalko tudi odrinil in ji zagrozil. V istem dnevu je

izvršil dve taki tatvini. V dejanjih je prodajalkam grozil s palico in večjim psom, pri sebi pa je imel tudi nož,« so razložili na Policijski upravi Kranj.

Policisti so osumljenca pred kratkim obravnavali tudi zaradi groženj z nasiljem gostincu, ker ga ta ni postregel s pijačo. Postopki proti njemu še potekajo, so dodali na policiji.

## Del niso naročili

SIMON ŠUBIC

**Žirovnica** – Na območju Žirovnice sta pred dnevi domnevna delavca telekomunikacijskega podjetja občane prepričevala, da bodo izvajali dela. Občanka je to preverila in izvedela, da del ni naročil nihče, zato je poklicala policijo.

Policisti moških niso izsledili, zato vseh okoliščin niso

mogli preveriti. Kljub temu Policijska uprava Kranj opozarja, da je vendarle lahko šlo za klasične priprave na drzno tatvino, v kateri en storilec zamoti človeka, da drugi lahko vstopi v hišo, in potem kraje. Žrtve so običajno starejši občani. Ne poznanih ljudi zato ne spuščajte v stanovanja in hiše in z njimi ne odhajajte nikamor.

### Požar v kuhinji

**Godešič** – V začetku tedna je na Godešiču okoli polnoči zagorelo v kuhinji stanovanjske hiše. Gasilci PGD Godešič, Trata, Reteče - Gorenja vas in Škofja Loka so požar pogasili, prezračili prostore in jih pregledali s termovizijsko kamero.

# Občina od Stevanovića s tožbo terjaja vrnitev denarja

Mestna občina Kranj je zoper mestnega svetnika Zorana Stevanovića prejšnji mesec vložila tožbo za povrnitev dva tisoč evrov občinskih sredstev.

SIMON ŠUBIC

**Kranj** – Kranjski mestni svetnik in predsednik stranke Resni.ca Zoran Stevanović je v zadnjih tednih v središču pozornosti predvsem zaradi organizacije srednjih protestov v Ljubljani, na katerih nasprotujejo PCT-pogojem oziroma zahtevajo, da jih oblasti spremenijo v priporočila, in predčasne volitve. Zaradi grožnje z blokado Slovenije med vrhom EU-Zahodni Balkan, ki je ta teden potekal na Brdu pri Kranju, ga je na pogovor povabil celo predsednik republike Borut Pahor. Stevanovića so policisti v torek, ko se je sprva miren protest znova izrodil v izgrede, zaradi česar je policija zoper protestnike znova uporabila prisilna sredstva, pridržali zaradi suma storitve kaznivega dejanja hujškanja k uporu. Kot je včeraj na Facebooku objavila stranka Resni.ca, so pri njem opravili celo hišno preiskavo. Stevanović se je torej zaradi ljubljanskih protestov znašel v predkazenskem postopku, kot mestni svetnik pa se je že septembra znašel pred civilno

Na MOK so razložili, da je občina na podlagi zahtevka Svetniške skupine Zoran za Kranj in na podlagi Pravilnika o sredstvih za delo svetniških skupin Mestne

občine Kranj konec oktobra 2020 izdala odvetnici naročilnico za pravno zaščito političnega izražanja mestnega svetnika med izvrševanjem funkcije svetnika in v začetku decembra 2020 odvetniške storitve v višini dobrih dva tisoč evrov tudi plačala. Nato pa je MOK po prejemu dodatne specifikacije odvetniških storitev ugotovila, da so bile odvetniške storitve opravljene za zastopanje v treh sodnih sporih oziroma osebnih zadevah Zorana Stevanovića, in ne za zastopanje ali pravno svetovanje svetniški skupini, zato so v začetku maja 2021 Stevanoviću poslali dopis oziroma opomin pred tožbo s pozivom po vračilu sredstev. »Ker se na dopis MOK Zoran Stevanović ni odzval niti ni vrnil zahtevanih sredstev, smo pripravili in 1. septembra zoper njega vložili tožbo, s katero smo zahtevali vračilo sredstev skupaj z zamudnimi obrestmi od dneva prejete koristi dalje,« so pojasnili.

Stevanović je za Gorenjski glas dejal, da o vloženi tožbi ni obveščen, zato jo težko komentira. »Dejstvo je, da jaz lahko le predlagam porabo svetniških sredstev, pregledati jo mora občinska pravna služba, naročilnico pa podpiše župan. Ker sem povedal resnico na mestnem svetu, sta me župan in podžupan tožila. Pripadala so mi sredstva za pravno pomoč in pravno zaščito



**Zoran Stevanović: »Dejstvo je, da jaz lahko le predlagam porabo svetniških sredstev, pregledati jo mora občinska pravna služba, naročilnico pa podpiše župan.« / Foto: arhiv CG**

svetniškega diskurza. V petih zadevah zoper mene je bila izdana le ena zamudna sodba. Ker sem en dan prepoznal odgovoril na tožbo, saj sem bil v tujini. Za ostale padle zadeve morata župan in podžupan vrniti sredstva, ki se bodo prenakazala nazaj na občinski konto. To župan ve, saj je (še enkrat) sam podpisal naročilnico, in ne jaz,« je še povedal.

Govor je o zasebnih kazenskih in odškodninskih tožbah, ki sta jih kranjski župan Matjaž Rakovec in podžupan Janez Černe zoper Stevanovića vložila zaradi domnevnih laži in žalitev, ki jih je izrekel na seji mestnega sveta Kranj 26.

februarja 2020, ko je v razpravi o razmerah na Komunalni Kranj med drugim Černetu očital izvajanje ptiškov pri kadrovanju v komunalnem podjetju in koruptivno ravnanje. Kot je pred časom pojasnil Černe, je sodišče v njegovi odškodninski tožbi razsodilo, da mora Stevanović javno preklatici trditve na seji mestnega sveta in na njegovih socialnih profilih, plačati nekaj tisoč evrov visoko odškodnino ter povrniti stroške postopka. Glede Černetove zasebne kazenske tožbe pa je sodišče odločilo, da Stevanovića ne bo preganjalo za kaznivo dejanje, na kar se podžupan ni pritožil.

## Preventivni maraton za mlade

Na preventivnem maratonu za gimnazije in srednje šole je Agencija za varnost prometa o tematiki prometne vzgoje poučila sedemsto petdeset mladih.

SIMON ŠUBIC

**Jesenice** – Agencija za varnost prometa (AVP) želi mlade spodbuditi k odgovornemu ravnanju v prometu in jih spomniti na veliko odgovornost, ki jo sprejemajo, ko sedejo za volan, krmilo mopeda, motorja, pa tudi na e-skiro ali kolo. V dobrih treh tednih je tako na preventivnem maratonu o tematiki prometne vzgoje poučila 750 dijakov. Izvedli so kar 25 preventivno-izobraževalnih delavnic za mlade

»Vozimo pametno« na gimnazijah in srednjih šolah v Novem mestu, na Jesenicah in v Ljubljani. Njihova rdeča nit je bila, da mladi ogromno naredijo za svojo varnost in varnost drugih, če ob začetku sodelovanja v prometu kot vozniki sprejmejo odločitev, da bodo izključili tri glavne dejavnike tveganja za nastanek prometnih nesreč – neprilagojeno hitrost, alkohol in mobilni telefon.

Dijaki so poslušali motivacijska predavanja in se z izvajalko delavnic Dragico

Sternad Praznikar pogovorili o izkušnjah, ki jih imajo pri sodelovanju v prometu. Preizkusili so se na poligonu ob reševanju praktičnih nalog z očali, ki ponazarjajo različne stopnje alkoholiziranosti ali uporabe drog, po takšnem preizkusu pa so sklenili, da se voznja ter alkohol izključujeta. Pogovorili so se o organiziranju prevoza iz zabav in o tem, da lahko trenutek nepazljivosti v prometu za vedno spremeni življenje. Preizkusili so tudi naletne tehtnice,

ki nazorno prikažejo sile, ki delujejo na človeka ob trku.

»Mladi so pokazali velik interes in dovednost za prometne vsebine,« pravijo v AVP. Kot pojasnjujejo, pri problematiki varnosti mladih v prometu največkrat ni težava poznavanje prometnih predpisov, temveč gre bolj pogosto za odnos do varnosti, motiv ugajati vrstnikom, preizkušati meje, ki pa jih s tradicionalnimi metodami razlage ne moremo doseči.

**KURILNO  
OLJE**

**DATRIS**

GREJE MOČNEJE

**080 2341**

Datris d.o.o., Alpska cesta 43, 4248 Lesce

# zdravje & lepota

## Cepljenje proti gripi bo brezplačno

SUZANA P. KOVAČIČ

Medtem ko virusi respiratornih okužb že krožijo med nami, trenutno pretežno med pediatrično popula-

cijo, pa iz tujine že poročajo tudi o prvih primerih gripe. Cepljenje proti gripi bo v državi tudi v letošnji sezoni brezplačno za vse prebivalce, NIJZ je naročil 360 tisoč

odmerkov cepiva. Lanska sezona je bila sicer drugač- na, gripe praktično ni bilo, saj je bil zaradi epidemije precej časa t. i. "lock down" v državi in posledično manj

druženja. Na spletni strani ZD Tržič je že objavljeno povabilo k cepljenju, ki ga bodo začeli izvajati predvi- doma po 20. oktobru, prija- ve pa že sprejemajo.

## Duševno zdravje

**Mnogi ljudje z duševno motnjo ali boleznijo niso deležni zdravljenja, do katerega so upravičeni, in skupaj s svojimi bližnjimi, družinami in negovalci še vedno doživljajo stigmo in diskriminacijo.**

SUZANA P. KOVAČIČ

**P**ozornost letoš- njega svetovnega dneva duševnega zdravja, 10. oktobra, je namenjena neenakosti pri dostopanju do sistema in storitev skrbi za duševno zdravje. »Slovenijo pestijo kadrovska in programska podhranjen sistem skrbi za duševno zdravje na področju vzgoje in izobraževanja, socialnega in zdravstvenega varstva, neustrezna podpora osebam s težavami v duševnem zdravju na nji-

program duševnega zdravja 2018 do 2028, Program MIRA, je prvi organiziran in celovit pristop k varovanju in krepitvi duševnega zdravja celotne populacije, k sistematični preventivi in k celoviti in povezani skrbi za osebe, ki že imajo težave v duševnem zdravju. »A žal v kratkem času ni mogoče zapolniti velike vrzeli. Trenutno smo, tudi zaradi posledic epidemije, soočeni z dodatnim porastom težav v duševnem zdravju in s še bolj šepajočimi sistemi zdravstva, šolstva in sociale,« poudarja Jožica

**V prizadevanjih za odpravo neenakosti si lahko 10. oktobra, na svetovni dan duševnega zdravja, pripnete zeleno pentljo.**

hovem domu in v skupnosti, neustrezna podpora ranljivim družinam. Veliko pomanjkanje specialistov, pedopsihiatrov, kliničnih psihologov in psihiatrov, zakonska neurejenost sistema financiranja specializacij iz klinične psihologije, zakonska neurejenost področja psihoterapije, nedopustno dolge čakalne dobe na prve preglede, slaba dostopnost do psihološke in psihoterapevtske pomoči je le nekaj težav, s katerimi se spopadamo v Sloveniji,« opozarjajo na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (NIJZ).

### Program MIRA

V letu 2018 v državnem zboru sprejeti Nacionalni

Maučec Zakotnik, dr. med. spec., pobudnica in začetnica Nacionalnega programa za duševno zdravje, Programa MIRA. »Do konca letošnjega leta bo vzpostavljenih že 25 centrov za duševno zdravje otrok in mladostnikov od skupaj načrtovanih 28 in, upam, tudi 19 centrov za duševno zdravje odraslih od načrtovanih 25. Resda kadrovska zasedba teh centrov še ni optimalna, vendar daje ustrezen okvir za razvoj mreže služb za duševno zdravje v okviru zdravstvenega sistema na primarni ravni, kar pomeni lažjo dostopnost pomoči v lokalnih okoljih, povezano interdisciplinarno obravnavo in skupnostni pristop v skrbi za duševno zdravje.«

### Nova predsednica društva je Valerija Bužan

**Ljubljana** – Člani Društva Downov sindrom Slovenija so na nedavnem izrednem zboru članov za novo predsednico društva izvolili dr. Valerijo Bužan, doktorico psihologije, specialistko klinične psihologije, za podpredsednico pa dr. Jano Šelih. Valerija Bužan že več kot tri desetletja svoje delo posveča osebam s posebnimi potrebami, dolga leta kot direktorica Centra za usposabljanje, delo in varstvo Dolfke Boštjančič v Dragi, v zadnjih letih pa dela v Centru za duševno zdravje otrok in mladostnikov in v Razvojni ambulanti v Zdravstvenem domu dr. Franca Ambrožiča Postojna. Bila je tudi predsednica Skupnosti organizacij za usposabljanje Slovenije in Socialne zbornice Slovenije, drugi mandat je tudi podpredsednica Evropskega združenja izvajalcev socialnih storitev. Kot nova predsednica Društva Downov sindrom Slovenije se bo še naprej trudila uresničevati cilje društva, katerih namen je, da osebe z Downovim sindromom živijo svoje življenje na način, da so vključene v skupnost in ne na rob družbe.



gorenjske lekarne

## Farmacevtov nasvet iz Gorenjskih lekarn

### Glavobol

Z glavobolom se v življenju sreča skoraj vsak posameznik. Tudi v lekarni pogosto svetujemo o lajšanju težav ali pravilni uporabi zdravil pri odpravljanju te tegobe. Pred začetkom samozdravljenja je treba poznati lastnosti glavobola. Tako bo farmacevt lahko ocenil resnost stanja, predlagal primerno zdravilo ali ob prepoznanih hujših znakih bolnika napotil do zdravnika.

#### Značilni simptomi in znaki

Med najpogostejše oblike glavobola sodi **tenzijski glavobol**. Občutimo ga kot stiskanje okoli glave ter napetost v predelu senc, čela, obraza in vratu. Včasih se bolečina razširi tudi navzdol v tilnik in ramena. Bolečina je običajno topa in neutripajoča. Jakost bolečine je blaga do zmerna. Običajno se pojavi zjutraj ali zgodaj dopoldne in se čez dan slabša. Pojavlja se lahko v obliki kratkotrajnih napadov (od 30 min do nekaj ur) ali pa traja nekaj dni (do 7). Tenzijski glavobol pogosto nastopi zaradi obremenitev, kot so duševni stres, utrujenost, neudobna lega telesa. Glavobol običajno ne ovira opravljanja vsakodnevnih del. Telesne dejavnosti ne stopnjujejo glavobola, včasih ga celo omilijo. Pomagajo lahko tudi sprostitve, počitek, izogibanje stresu ali masaža vratu, ramen in glave. Pri lajšanju te vrste glavobola so zdravila, ki so v lekarni na voljo brez recepta, običajno uspešna. Utripajoča bolečina, ki je huda ali zelo huda, skoraj nezno- sna in običajno enostranska, je značilna za **migreno**. Prisotna je lahko tudi občutljivost na svetlobo ali hrup, glavobol lahko spremljata slabost in bruhanje. Pomaga lahko umik v temen prostor in počitek ter izogibanje nekaterim dejavnikom, ki sprožijo napade: močan hrup, močne vonjave, izogibanje nekateri vrsti hrane (sir, čokolada, rdeče vino, kofein, umetna sladila ...). Dobro je, da bolnik vodi dnevnik migrene, da lažje prepozna znake, ki povzročijo napade. Manj pogosti napadi z blažjimi simptomi se lahko zdravijo tudi z zdravili brez recepta, ki so dosegljiva v lekarni. Težji primeri se zdravijo z zdravili, ki jih skupno imenujemo anti- migreniki in so dosegljiva le na zdravniški recept.

Kadar bolnik jemlje zdravila za lajšanje glavobola vsak dan ali skoraj vsak dan, se lahko pojavi **glavobol zaradi jemanja zdravil**. Lahko se pojavi že zjutraj, traja lahko ves dan in se po jakosti čez dan spreminja. Bolečina je topa ali utripajoča in se lahko prekriva z znaki migrene. Če obstaja sum, da je glavobol nastal zaradi čezmernega jemanja zdravil, je potreben obisk pri zdravniku. Tudi ta vrsta glavobola se lahko uspešno odpravi.

#### Samozdravljenje z zdravili za lajšanje glavobola

Nekatera zdravila za lajšanje bolečin, imenovana **analgetiki**, so dosegljiva v lekarni tudi brez recepta. Velika

skupina zdravil vsebuje **paracetamol**, lahko samostojno ali v kombinaciji s kofeinom, kodeinom, propifenazonom. Kombinirana zdravila niso primerna za dolgotrajno zdravljenje. Druga skupina so **nesteroidna protivnetna in protirevmatska zdravila**. Brez recepta so na voljo zdravila z acetilsalicilno kislino, naproksenom in ibuprofenom, slednji tudi v kombinaciji s paracetamolom. Delujejo tako, da lajšajo bolečine in vnetje. Pred nakupom se je treba o znakih glavobola vedno posvetovati s farmacevtom v lekarni. Tako bo lahko svetoval varno in pravilno uporabo izbranega analgetika, v primeru resnejših težav pa bolnika pravočasno napotil k zdravniku. Velja priporočilo, da zdravila za samozdravljenje glavobola bolnik lahko jemlje največ tri dni zaporedoma in ne več kot deset dni v mesecu. Nosečnice in doječe matere naj farmacevtu zaupajo svoje stanje, saj vsa zdravila niso primerna za uporabo v tem obdobju.

Pri tenzijskem glavobolu se za lajšanje bolečine lahko uporabi tudi gel, ki vsebuje eterično olje poprove mete, ki se lahko v tankem sloju vtre v čelo in sence.

**Polona Gabrovšek, mag. farm.**

GALENSKI LABORATORIJ

**MAZILA PROTI GLAVOBOLU**

Balzam proti bolečinam

Kitajsko mazilo

Metin gel

Pred uporabo natančno preberite navodilo! O tveganju in neželenih učinkih se posvetujte z zdravnikom ali s farmacevtom.

[www.gorenjske-lekarne.si](http://www.gorenjske-lekarne.si), [info@gorenjske-lekarne.si](mailto:info@gorenjske-lekarne.si)

**Lekarniške enote:** Zlatorog, Bohinjska Bistrica, Cerklje, Gorenja vas, Jesenice, Jezersko, Kranj, Kranjska Gora, Kropa, Lesce, Planina, Planina II, Podlubnik, Preddivor, Primskovo, Radovljica, Stražišče, Šenčur, Škofja Loka, Tržič, Železniki, Žiri, Žirovnica

**Farmakoinformativna služba, Galenski laboratorij, Kontrolno analizni laboratorij**

**Homeopatska zdravila za samozdravljenje** - Za svetovanje se predhodno naročite.



## RAK DOJK

# Oktober je obarvan v rožnato

V Združenju Europa Donna Slovenija vsako leto z različnimi dejavnostmi zaznamujejo rožnati oktober, mednarodni mesec ozaveščanja o raku dojk. Podobno kot v večini razvitih držav je rak dojk tudi pri nas najpogostejši rak pri ženskah. Ni pa to izključno bolezen žensk, saj sta med obolelimi tudi eden do dva odstotka moških.

SUZANA P. KOVAČIČ

Podatkih Registra raka za Slovenijo iz leta 2018 je za rakom dojk zbolelo 1.516 žensk in 11 moških, umrlo pa 473 žensk in pet moških. Kot poudarjajo v Združenju Europa Donna Slovenija, je rak dojk dobro ozdravljiv, če je odkrit dovolj zgodaj. Za zmanjševanje umrljivosti so izjemno pomembni predvsem ozaveščanje, zgodnje odkrivanje bolezni in takojšnje učinkovito ter vsaki bolnici prilagojeno zdravljenje. V združenju poudarjajo, da v času pandemije ne smemo pristati na slabši dostop do zdravstva, da se je treba odzvati vabilom presejalnih programov in biti pozoren na morebitne zdravstvene težave.

»Številne raziskave kažejo povezavo med zdravim načinom življenja in manjšim tveganjem za razvoj raka dojk. Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije bi lahko z zdravim načinom življenja preprečili od trideset do petdeset odstotkov primerov vseh rakov. Z redno telesno dejavnostjo, zdravo in uravnoteženo prehrano, vzdrževanjem telesne teže in pozitivno naravnostjo lahko veliko prispevamo k svojemu zdravju.« poudarjajo v združenju.

Za zgodnje odkrivanje raka dojk je pomembno, da se ženske odzovejo na vabila državnega presejalnega programa Dora, ki je namenjen zgodnjemu odkrivanju raka dojk in na katerega vsaki dve leti povabijo ženske med 50. in 69. letom.

Redno mesečno samopregledovanje dojk prav tako pripomore k zgodnjemu odkrivanju raka dojk.

Letošnje aktivnosti potekajo pod sloganom Bodi in ostani zdrava!, saj želijo poudariti, da lahko sami veliko naredimo za svoje zdravje s preprostimi odločitvami za zdrav življenjski slog. Zato so povabili članice Združenja Europa Donna Slovenija, bolnice in ozdravljenke, da tudi same postanejo del rožnatega oktobra in se vključijo s svojimi sporočili in nasveti, kaj one naredijo, da ostanejo zdrave.

Na Gorenjskem so v rožnato barvo osvetlili Gimnazijo Jesenice, paviljon v Ceconijem parku v Bohinjski Bistrici, Kapucinski most v Škofji Loki ... Demonstracijo samopregledovanja ter promocijo preventivnih

programov proti raku so že imeli v zdravstvenih postajah v Kranjski Gori in Žirovnici, danes dopoldne to poteka v Zdravstvenem domu (ZD) Jesenice, prihodnji torek dopoldne je načrtovano v ZD Radovljica in v sredo, 20. oktobra, dopoldne še enkrat na Jesenicah. V sredo, 13. oktobra, popoldne bo na aplikaciji Zoom predavanje Rožnata delavnica za zdravje dojk v organizaciji Zdravstvenovzgojnega centra Jesenice. Več o aktivnostih v oktobru lahko preberete na spletnem mestu Bodi in ostani zdrava.

V rožnatem oktobru se z donacijami odzivajo tudi podjetja. V Telekomu Slovenije so skupaj s Samsungom – že 14. leto zapored – uporabnikom ponudili dva »rožnata« mobitela, Združenju Europa Donna Slove-



V jeseniški bolnišnici so včeraj predstavili pomen in način zgodnjega odkrivanja raka dojk. / FOTO: GORAZD KAVČIČ

nija pa bodo ob zaključku prodaje donirali deset tisoč evrov. Tudi Žito in Lidl Slovenija združujeta moči – s posebnim kruhom, poimenovanim Roza oktober, ki je nastal v Žitovih pekarnah in se prodaja v Lidlovih trgovinah. Do konca oktob-

ra bosta od vsakega prodanega izdelka podjetji skupaj donirali 0,50 evra za podporo programu Roza, ki nudi psihosocialno podporo bolnicam, njihovim otrokom ter drugim svojcem obolelih za rakom dojk in raki rodil.

DRUŠTVO ONKOLOŠKIH BOLNIKOV, POLJANSKA CESTA 14, LJUBLJANA



DRUŠTVO  
ONKOLOŠKIH  
BOLNIKOV  
SLOVENIJE

**OnkoFON**  
pogovor • razumevanje • spodbuda

MODRA ŠTEVILKA  
**080 23 55**  
www.onkologija.com

Brezplačno telefonsko svetovanje  
za bolnike z rakom  
in njihove svojce,  
vsak dan med 9. – 17. uro.

Pogovor z ljudmi, ki so premagali raka,  
in s strokovnjaki.



REPUBLIKA SLOVENIJA  
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE



## STOP NASILJU

# Tudi udarci ali brce v trebuh ...

V jeseniški bolnišnici ugotavljajo, da se nestrpnost z ulic seli tudi v bolnišnice. Njihovi zaposleni so v zadnjem obdobju pogosto deležni nasilja s strani pacientov in njihovih svojcev.

URŠA PETERNEL

**Z**e na vходу v bolnišnico so nekateri pacienti nestrpni, ker morajo zaradi razmer počakati pred vhodom, saj mnogi na pregled pridejo pol ure ali celo uro prezgodaj. Pogosto smo deležni tudi verbalnega nasilja svojcev po telefonu ali v živo, češ da ne dobijo dovolj informacij o zdravstvenem stanju svojcev. Moti jih tudi omejitev obiskov. Četudi se zavedamo, kako pomembni so obiski tako za hitrejše okrevanje pacientov kot tudi za svojce, pa vendarle moramo upoštevati

»Vsi smo v istem čolnu, pacienti, obiskovalci in zaposleni, in pomembno je, da ohranimo strpnost in spoštovanje,« je dejal pomočnik direktorja bolnišnice Benjamin Lukšič. In še: **zdravstveni delavci, ki delajo "v prvi liniji", so za razmere še najmanj krivi ...**

ti ukrepe za zaščito pred širjenjem koronavirusa, obvezen je pogoj PCT, obiski pa so dovoljeni le enemu zdravemu svojcu na dan," je na problem nasilja nad zdravstvenimi delavci

opozorila glavna medicinska sestra internistične službe v Splošni bolnišnici Jesenice Anja Novak. Kot je dodala, se pri svojem delu žal srečujejo tudi s fizičnim nasiljem, tako so bile medicinske sestre že deležne tudi udarca z roko ali brce v trebuh, ko je kakšen pacient v deliriju ali kakšna starejša oseba z demenco postala fizično agresivna. "Ob tem se počutimo zelo slabo, saj smo tu zato, da ljudem pomagamo. Ob vsem pomanjkanju kadra in koronavirusu nas je zdaj še strah nasilja ..." je dodala. Da se nestrpnost z ulic seli v bolnišnice, je potrdil tudi pomočnik direktorja bolni-



STOP nasilju, opozarjajo v Splošni bolnišnici Jesenice. / FOTO: GORAZD KAVČIČ

šnice Benjamin Lukšič. Kot je dejal, se je število zabeleženih nasilnih dejanj v bolnišnici v zadnjem letu močno povečalo, letos so jih zabeležili že trideset (lani v celem letu 31). Prav zato so problemu začeli namenjati posebno pozornost. Vzpostavili so sistem, po katerem zaposleni poročajo o primerih nasilja nad njimi, prav tako pa so se odločili za izo-

brazevanja zaposlenih, da bodo znali odreagirati, če bodo deležni nasilnega vedenja s strani pacientov ali obiskovalcev. Med drugim jih bodo učili komunikacijskih tehnik, tehnik umirjanja napetosti v pregretih situacijah in tudi samoobrambe. Tudi zato, da bi o problematiki spregovorili naglas, so ob 2. oktobru, ki je svetovni

dan nenasilja, pred vhodom v bolnišnico postavili stojnico, na kateri so dijakinje zdravstvene nege Srednje šole Jesenice obiskovalce ozaveščale o pomenu nenasilja na vseh ravneh življenja. Po vsej bolnišnici so nalepili plakate, na dogodka pa so sodelovali tudi policisti Policijske postaje Jesenice, s katero bolnišnica zelo dobro sodeluje.

Prehransko dopolnilo.

Podpora vašemu imunskemu sistemu ...

..., ko jo ta najbolj potrebuje.

**Zmanjšuje utrujenost in izčrpanost.**

Prašek za pripravo napitka.

Vitamini A, B<sub>6</sub>, B<sub>12</sub>, C in folna kislina ter baker, cink in selen imajo vlogo pri delovanju **imunskega sistema**. Magnezij, vitamini B<sub>2</sub>, B<sub>6</sub>, B<sub>12</sub>, C in folna kislina pa prispevajo k **zmanjševanju utrujenosti in izčrpanosti**. Izdelek je **prehransko dopolnilo**. Prehransko dopolnilo ni nadomestilo za uravnoteženo prehrano.

Javni zdravstveni zavod Mariborske lekarnice Maribor, Minarškova ulica 6, 2000 Maribor

LEKARNE MARIBOR

# REHABILITACIJA

## Šport jo bo ponovno dvignil na noge

Lana Markelj iz Bistrice pri Trziču je bila 8. maja letos na Dunaju udeležena v prometni nesreči, kjer je po padcu s kolesom in trku v avtomobil utrpela hude poškodbe možganov z diagnozo difuzna aksonska poškodba tretje stopnje. Trenutno okreva v Univerzitetnem rehabilitacijskem inštitutu (URI) Soča.

MAŠA LIKOSAR

Lano Markelj, diplomirano kineziologinja, strastno športnico ter zagovornico zdravega in aktivnega načina življenja, ki bo 20. novembra dopolnila 25 let, je šport v vseh možnih oblikah spremljal že od mladih nog in ji vselej predstavljal tudi način življenja. Študij na fakulteti za šport ji je dal mnogo novih veščin in ji odprl vrata v svet osebnega trenerstva, kondicijske priprave in postrehabilitacije. Kot je pojasnila Lanina mama Jožica, se je hčerka

ukvarjala z vsemi mogočimi športi – hojo, kolesarjenjem, planinarjenjem, tekom, jahanjem, plavanjem, tenisom, smučanjem in deskanjem na snegu. »Pri športu je pozornost namenjala zlasti otrokom in starostnikom, ki so bili po njenem najbolj poslušni in vestni,« je dodala mama.

Njeno aktivno športno udejstvovanje je bilo prekinjeno 8. maja letos, ko je bila na Dunaju udeležena v hudi prometni nesreči. »Lana se je med kolesarjenjem nesrečno zapletla s kolesi. Po padcu jo je odbilo v blatnik nasproti prihajajočega avto-

mobila, nakar jo je vrglo nekaj metrov stran po cestišču,« je nesrečni dogodek opisala mama. Lana je po padcu utrpela difuzno aksonska poškodbo tretje stopnje, kar pomeni, da gre za najhujšo obliko poškodbe možganov. »Trenutno je na rehabilitaciji v Univerzitetnem rehabilitacijskem inštitutu Soča, kjer se z njo aktivno ukvarjajo delovni terapevt, psiholog, fizioterapevt in logoped. Njihov pristop je izredno profesionalen, zaradi česar verjamem, da si bo Lana hitreje opomogla. Hvaležna sem predvsem dr. Klemenu Grabljevcu in višji medicinski ses-

tri Sabini Osolnikar, ki jima gre zasluga, da so Lano iz UKC Ljubljana premestili v URI Soča, saj sta menila, da potrebuje terapije in aktivnosti za okrevanje,« je povedala sogovornica in dodala: »Posledice poškodbe so za zdaj še neznane. Trenutno niti ne vemo, kaj točno vidi in na kakšen način, žal še ne govori, ampak glede na to, kakšna moč in volja po gibanju sta v njej, smo prepričani, da se bo borila. Šport ji pomeni vse in ravno ta jo bo spet dvignil na noge. Nikoli nisem podvomila o tem, da bi zmogla in bila ponovno aktivna. Zagotovo se bo vrni-



Lana in njena mama Jožica sta tesno povezani.

la k športnemu udejstvovanju, njen odnos do športa pa se bo zaradi poškodbe kvečjemu poglobil in utrdil. Tudi dr. Grabljevec je spodbudno dejal, da imajo športniki boljše možnosti za okrevanje.«

Lanina nesreča je bila za mamo Jožico hud šok, tudi zato, ker sta bili, odkar živita sami, izredno navezani ena na drugo. »S hčerko imava od nekdaj zelo lep odnos. Odkar se je ponesrečila, sem vsakodnevno v stiku s terapevti. Vsi člani družine jo redno obiskujemo, ne mine dan, da ne bi bil

nekdo pri njej,« je dejala. Ob koncu je mama Jožica še poudarila, da naj bo Lanina nesreča opomin vsem, ki na cesti, pri športu ali katerikoli drugi dejavnosti niso dovolj pazljivi. »Ni dovolj, da smo pri športu zaščiteni z ustrezno opremo. Lana je vedno poskrbela za varnost, tako v hribih kot na cesti, in se kljub temu poškodovala. Ne glede na vse je treba biti zelo pazljiv in pozornost popolnoma usmeriti na dejavnost, ki jo izvajaš, in se vsaj na tak način izogniti morebitni nesreči,« je sklenila.

OGLASNO SPOROČILO / NADO CENTER ZDRAVJA D.O.O., ZALOŠKA CESTA 167, LJUBLJANA



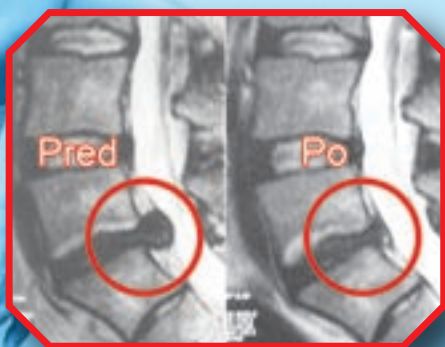
**NADO**  
CENTER ZDRAVJA

+386(0)1 235-1-999 PON-PET, 08:00-17:00  
Zaloška cesta 167, LJUBLJANA • info@nado.si • www.nado.si

CENTER ZA DEKOMPRESIJSKO TERAPIJO HRBTENICE V SLOVENIJI

IMATE  
BOLEČINE  
V HRBTU?

MI IMAMO  
REŠITEV!



Neoperativna Dekompresijska Terapija Hrbtenice (DTH) zdravi:

- ✓ bolečine v hrbtenici
- ✓ diskus hernijo
- ✓ spondilolistezo
- ✓ skoliozo
- ✓ mravljinice v rokah in nogah
- ✓ išias
- ✓ degenerativne spremembe diska
- ✓ vrtoglavico in glavobole
- ✓ artrozo majhnih sklepov
- ✓ športne poškodbe

DTH - znanstveno dokazana kot najbolj učinkovita terapija pri degenerativnih spremembah na hrbtenici.



## Je operacija hrbtenice res nujna

Hrbtenica je eden najpomembnejših in najzapletenejših delov človeškega skeleta, zato je skrb zanjo nujna. Pa vendar se slej ko prej vsak sreča z bolj ali manj (ne)znosnimi bolečinami v hrbtu. Sledijo domača samopomoč, obisk zdravnika, predpisane terapije ..., v skrajni sili tudi operacija. Pa vendar – ali je res nujna?

Z bolečino v hrbtu se različno spopadamo, a kaj, ko v večini primerov ne razumemo vzroka zanjo. Statistika govori o kar 85 odstotkih primerov bolečin v hrbtu neznanega izvora. Najpogostejši vzrok za bolečine so predvsem nenadzorovani in ponavljajoči se gibi. Bolečine pa so bolj kot ne skoncentrirane okrog ledvenega dela.

V Nado centru zdravja v Ljubljani, kjer strokovno izobražen kader ljudem pomaga z inovativno neoperativno dekompresijsko terapijo, povedo, da imajo njihovi pacienti večinoma težave v ledvenem delu hrbtenice, v križu in v vratnem predelu. Največ se ukvarjajo s hernijami, torej z izbočenimi diski, ki pritiskajo na živčne korenine in posledično povzročajo bolečine, občutek mravljinčenja, slabše občutenje nog ...

Težave s hrbtenico se neredko izražajo tudi z drugimi neprijetnimi simptomi, denimo vrtoglavico, glavobolom, piskanjem v ušesih, kar lahko izvira iz vratne hrbtenice. V Nado centru zdravja imajo zato dva pristopa neoperativne dekompresijske terapije hrbtenice: enega za ledveni del, drugega pa za vratni del hrbtenice. Pri tem je zelo pomemben pregled, da ugotovijo, kaj je urgentno, kje je treba ukrepati in na kakšen način se bodo obravnave lotili. Natančna klinična slika stanja je namreč pogoj za začetek terapije.

V čem se torej dekompresijska terapija hrbtenice razlikuje od klasičnih fizioterapevtskih storitev? Običajno gre za mehanski problem v hrbtenici, posedanje vretenc, obroč diska popusti in tako disk pritiska na živce. Ker je to mehanski problem, se ga

da tudi mehansko rešiti. Z vajami lahko lajšamo bolečino, lahko krepimo mišice, vaje so pomemben del fizioterapije, kar pa zadeva druge fizioterapevtske postopke, žal ne prodejo dovolj v globino. Z dekompresijsko terapijo pa se res posvetijo sami dekompresiji vretenc in medvretenčnih diskov. Koliko terapij je potrebnih, da bi dosegli dolgoročni rezultat, je odvisno od pacienta samega ter njegovih težav. Zgodi se, da pacientu odleže že po eni sami terapiji. Večinoma pa je potrebnih med sedem in osem terapij, predvsem zato, ker pridejo k njim ljudje s kroničnimi težavami.

Dejstvo, da smo slej ko prej prisiljeni resno razmisliti o zdravljenju, sprejmemo brez večjih težav. Ko pa v paleti možnosti ostane le še operacija, ljudem v Nado centru zdravja velikokrat znajo pomagati.

## GGG +

AKTUALNO  
POGOVOR  
ZANIMIVOSTI  
ZGODBE  
RAZGLLED

# To je bil Nejc Zaplotnik

V dokumentarnem filmu o alpinistu Nejcju Zaplotniku avtorja Boruta Marterja so o vrhunskem alpinistu, možu, očetu, soplezalcu in prijatelju spregovorili Marija Zaplotnik Jamnik, Nejc Zaplotnik ml., Tone Perčič in Tomaž Jamnik - Mišo. V PD Kranj pripravljajo izdajo Nejcjevega alpinističnega dnevnika.

IGOR KAVČIČ

Tradicionalno četrtkovo druženje članov Planinskega društva Kranj je bilo pred tednom oplemeniteno s prav posebnim dogodkom. V prijetnem vzdušju na prostem za Bežkovo vilo, kjer ima društvo prostore, je bil premierno predvajan dokumentarni film o Nejcju Zaplotniku avtorja Boruta Marterja. Skozi pripovedovanje njegovih najbližjih družinskih članov, prijateljev in soplezalcev film legendarnega Kranjčana predstavlja kot vrhunskega športnika in alpinista, hkrati pa predvsem razkriva njegovo človeško plat. Bil je eden vodilnih alpinistov svojega časa. Komaj 31-letnega je leta 1983 zasul ledeni plaz z južne stene Manasluja v Himalaji.

Lahko bi rekli, da je Nejc v dobrih štirideset minut dolgem filmu predstavljen v sliki in besedi, pripoved pa bogatijo tudi njegove izbrane misli iz alpinističnega dnevnika, ki ga je več kot deset let spremljal na njegovih plezalnih poteh. Ob prijetni klavirski glasbi zgodbo odprejo originalni filmski posnetki z odprave na Everest leta 1979 (za dokumentarec jih je posodil član takratne odprave Marko Štremfelj) ter fotografije z Nejcem v različnih situacijah, ki se v nadaljevanju vrstijo skozi ves film, iz svojih arhivov pa sta jih izbrala Tone Perčič in Tomaž Jamnik - Mišo. Med pripovedovalci zgodbo o očetu začne najstarejši sin Nejc z razmišljanjem, da je bil njegov

oče eden tistih, ki je znal polno živeti svoje življenje in sanjati svoje sanje. V filmski zgodbi s spomini na skupna leta sledi njegov mladostni prijatelj in soplezalec Tone Perčič, film pa se v drugi del prevesi s pripovedjo žene in matere njenih treh sinov Marije (tudi Mojce) Zaplotnik, ki v umirjenem tonu v mislih obudi tudi njuno skupno pot od najstniškega para do mlade družine in razpoloženja v njej. Sledi še Nejcjev soplezalec Tomaž Jamnik - Mišo, ki dodaja, kako poseben je bil njegov mlajši kolega.

Sklepni del filma je avtor naslovil Nejc le v dveh stavekih. »Bil je zelo čuteč človek in občutljiv za pravičnost ... In poleg gora je imel zelo rad tudi svoje tri sinove in tudi mene malo.« ga v simpatičnem tonu opiše Mojca, sin Nejc pa: »Mislim, da je bil zelo preprost človek, hkrati pa človek z globino.« Ob posnetkih prihoda utrujenega zmagovalca Mount Everesta v bazni tabor Tone Perčič izstreli: »Če bi me današnji mladi vprašali, kakšen je bil Nejc, bi ga lahko opisal z eno besedo – odtrgan. Delal je več kot mi, povprečni.«

## Vsi pohvalili film

Film ima prav posebno vrednost, ker o Nejcju Zaplotniku pripovedujejo ljudje iz njegove neposredne bližine, naj bosta to žena in sin ali pa oba njegova kolega iz alpinističnih sten. Vsi govorijo iskreno in naravnost. V filmu nastopajo, ampak so to,



Ob premieri filma o Nejcju Zaplotniku: (z leve) Borut Marter, Luka Zaplotnik, Marija Zaplotnik Jamnik, Tone Perčič, Nejc Zaplotnik ml., Tomaž Jamnik - Mišo in Primož Černilec

kar so v odnosu do Nejca bili. »Sam Nejca nisem poznal. Ko sem bil nekaj časa sekretar v PD Kranj in sem hodil v službo ter vsak dan pred hišo opazoval njegov doprni kip in ko sem prebral njegovo knjigo Pot, ki me je povsem očarala, med člani društva pa sem začutil, kako zelo cenijo njega kot človeka in njegove dosežke, sem se odločil poskusiti s filmom o njem. Ker me je zanimalo predvsem, kakšen človek je bil, sem h kameri povabil ženo in sina, potem pa še prijatelje, o katerih piše v knjigi in člankih,« o ideji za film pove Borut Marter.

»Film me je pozitivno presenetil, Borut je lepo zložil pripovedi s filmom in fotografijami,« je zadovoljen

Perčič, podobnega mišljenja je tudi Jamnik; da je sprva menil, da bodo iz tega nastali zgolj posnetki za domačo uporabo, zdaj pa je kar zglede dokumentarec.

»Film mi je bil zelo všeč in lahko rečem, da se je Borut zelo potrudil zanj. Ponošna sem na sina Nejca, ki je od srca povedal, kako on čuti in razmišlja o očetu, ki ga je zelo zgodaj izgubil. Všeč sta mi bila tudi Tone in Mišo kot pripovednika prijateljskih stikov z Nejcem,« odgovarja Mojca; da je film zelo prijeten, všeč pa ji je tudi, da se tudi po toliko letih od Nejcjeve smrti še vedno nekdo želi potruditi in poiskati, kaj je Nejc nosil v sebi. »Zase lahko rečem, da v filmu nisem nastopal. Bil sem sprovciran,

v bistvu sem spodbudil samega sebe, da sem šel globoko vase in spregovoril o tistem, kar nosim v notranjosti. Česar običajno ne kažem, tokrat pa se je to zgodilo spontano,« pove Nejc in doda, da je taka njihova rodina, vzorci pa se prenašajo iz roda v rod.

## Nejcjev dnevnik v knjigi

Film je po besedah Borisa Marterja nekakšen uvod v izdajo alpinističnega dnevnika Nejca Zaplotnika, ki naj bi izšel še pred koncem leta. Knjiga bo v PD Kranj imele poseben pomen. »Začelo se je s snemanjem filma, ko smo hkrati odkrivali in brali tudi Nejcjev dnevnik. Ugotovili smo, da bi ga bilo fino izdati, a je Mojca povedala, da se

je za izdajo že zanimala velika slovenska založba,« se spominja predsednik PD Kranj Primož Černilec. Vseeno so ji predstavili svojo idejo.

Septembra leta 2019 sta namreč zakonca Štremfelj ob pomoči GRS na Triglav peljala slepe in slabovidne pohodnike. O tem so posneli film in se v upravnem odboru društva odločili ustanoviti odsek, ki bi bil namenjen pohodnikom s posebnimi potrebami. »Novi odsek smo se odločili imenovati Odsek Nejca Zaplotnika za ljudi z drugačnimi zmožnostmi. Ob tem bi želeli izdati Nejcjev dnevnik v knjižni obliki, zbrana sredstva od njegove prodaje pa bi namenili za delovanje odseka,« razloži Černilec in doda, da se je Mojca takoj strinjala, da dnevnik izdajo v domačem planinskem društvu. »Nejc bi bil zelo ponosen na to. Glede na to, da je bil velik človekoljub in je rad pomagal drugim, lahko rečem, da je tudi naši družini v čast, da lahko pomagamo v njegovem imenu,« je potrdila in ob tej priložnosti s Primožem Černilecem podpisala pogodbo, s katero dovoljuje PD Kranj izdajo alpinističnega dnevnika.

Večer je tako minil v pozitivnem vzdušju, v Nejcjevi sobi, ki so jo uredili v prostorih društva, pa so še dolgo v večer razmišljali o izjemnem alpinistu in človeku, katerega delo in duh tudi po skoraj štiridesetih letih od njegove tragične smrti ostajata, kjer sta vedno bila – med kranjskimi planinci.

## Kultura

V Kranju festival likovnih umetnosti Urbani pejzaž, razumeti naturo ... **Stran 22**



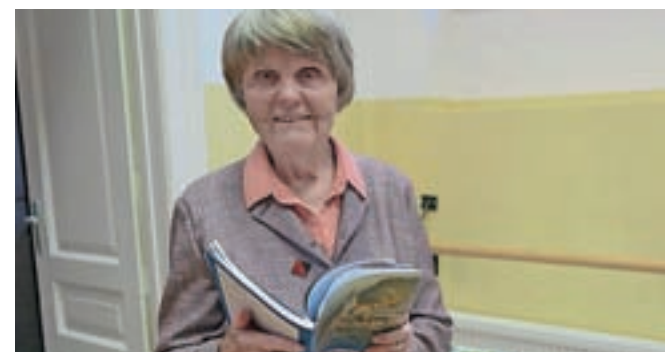
## Obletnice

Kosova graščina na Jesenicah letos praznuje visok jubilej – petstoletnico. **Stran 23**



## Osebnosti

Mato Mežek, avtor številnih ponarodelih pesmi, ki opisujejo lepote Tržiča ... **Stran 24**



## Od petka do petka



Foto: Gorazd Kavčič

Na policiji zavračajo očitke o pretirani uporabi prisilnih sredstev na torkovih protestih. Slika je simbolična.



Foto: Daniel Novkovič/STA

Predsednik republike Borut Pahor je nemško kanclerko Angela Merkel odlikoval z redom za izredne zasluge.



Slovenski paviljon na svetovni razstavi Expo, ki bo v Dubaju potekala šest mesecev / Foto: Spirit Slovenija

# Policijsko ravnanje pod drobnogledom

SIMON ŠUBIC

## Torkovi protesti spet nemirni

V Sloveniji še vedno odmeva dogajanje na torkovih protestih nasprotnikov PCT-pogoja v Ljubljani, ki jih je policija znova razgnala z uporabo prisilnih sredstev, kot so vodni top, solzivec, penasti naboji ... Pridržali so 25 oseb, večino zaradi kršenja javnega reda in miru, tri pa zaradi sume storitve kaznivega dejanja hujskanja k upiranju in preprečitve uradnega dejanja uradni osebi. Med zadnjimi sta bila tudi glasbenik Zlatko Čordić in predsednik stranke Resni.ca Zoran Stevanović, ki je tudi vabil k protestom. Stevanović naj bi se policistom predal kar sam, iz njegove stranke pa so sporočili, da je bil ves čas protesta »pod grožnjo s strani policije, da bo prijet za čas protesta«. V Resni.ca so se sicer distancirali od izgrediv. Kot so sporočili, je Stevanović na protestu povedal, da ne želi, da kdo misli, da gre za politični shod in da zlorablja shode za politično kampanjo. Na torkovih protestih je bilo lažje poškodovanih šest policistov in dve osebi. Pojavljajo se očitki, zlasti iz vrst opozicije, ki zahteva izredno sejo državnega zbora glede razmer v državi in

predčasne volitve, da je policija prisilna sredstva uporabila pretirano in solzivec tudi zoper naključne mimoidoče in otroke. Alojz Sladič iz Uprave uniformirane policije in notranji minister sta te očitke zavrnila. Sladič je dejal, da so prisilna sredstva uporabili strokovno in tedaj, ko so bili za to podani pogoji, ki pa so hujše in množične kršitve javnega reda in miru. Poudaril je tudi, da je policija dan pred protesti preventivno opozarjala širšo javnost na nevarnost in odsvetovala vodenje otrok na proteste. Napovedal je še izvedbo analize uporab prisilnih sredstev in ostalih postopkov policije. Oglasil se je tudi Sindikat policistov Slovenije, ki poziva k uvedbi neodvisne preiskave, ki bo prikazala, ali so nadrejeni policistom in policistkam na terenu izdajali strokovne in zakonite ukaze. Neodvisna preiskava je po mnenju sindikata nujna tudi zaradi zaščite ugleda policistov, ki so bili v neposrednem stiku z ljudmi in so zaradi morebitnih nestrokovnih ukazov vodstva neutemeljeno podvrženi kritiki javnosti.

## Pahor odlikoval kanclerko Angela Merkel

Predsednik republike Borut Pahor je v torek na Brdu pri Kranju nemško

kanclerko Angela Merkel odlikoval z najvišjim odlikovanjem Republike Slovenije – redom za izredne zasluge. Prejela ga je za osebne zasluge za poglobitev vsestranskih odnosov med Slovenijo in Nemčijo ter verodostojno evropsko voditeljstvo. »Angela Merkel zmore tisto, kar je v politiki najtežje. Pri ljudeh vzbuja zaupanje, daje jim občutek, da se bo vse dobro končalo. To pa ne pride samo s talentom, ampak s trdim delom, z njegovimi uspehi in lastnim zgledom,« je ob izročitvi odlikovanja povedal Pahor. Angela Merkel, ki po šestnajstih letih vodenja vlade Zvezne republike Nemčije zaključuje svoj mandat zvezne kanclerke, se je zahvalila za odlikovanje, ki je po njenih besedah priznanje za odnose med državama, ki niso samo politični odnosi med vlada in predsednikoma, ampak tudi odnosi med ljudmi. »To odlikovanje tako zame kot tudi za vsako prihodnjo nemško vlado predstavlja obveznost, da si še naprej prizadevamo za tesne, dobre, prijateljske odnose med državama in tudi njunimi ljudmi,« je poudarila.

## Tudi Slovenija na Expu

Pred tednom dni so v Dubaju odprli svetovno razstavo Expo, na kateri Slovenija

navdušuje goste s svojim paviljonom z zeleno fasado, interaktivno sobo in pametno sobo s 360-stopinjskimi filmi o naravni in kulturni dediščini ter tehnoloških dosežkih in zgodovinskih osebnostih. Na razstavnem prostoru se bosta sicer naslednjega pol leta predstavljala slovenski turizem in gošpodarstvo.

## Upravno sodišče ugodilo tožilcema

Upravno sodišče je v torek »zaradi absolutne bistvene kršitve pravil postopka« ugodilo tožbi obeh (ne) imenovanih evropskih delegiranih tožilcev Tanje Frank Eler in Mateja Oštirja ter odpravilo sklep vlade o razveljavitvi postopka imenovanja evropskih delegiranih tožilcev, zadevo pa vladi vrnilo v ponoven postopek. Vlada je namreč 27. maja s sklepom odločila, da se javni poziv za evropske delegirane tožilce iz Slovenije že po zakonu šteje za neuspešnega, da predlog Državno-tožilskega sveta (DTS) nima veljavnih pravnih učinkov in da se vlada z njim ne bo seznanila. Kot je tedaj razložila, DTS ni dal na razpolago vsaj treh kandidatov za eno razpisano mesto, torej skupaj šest, ampak je vladi v potrditev predlagal samo dva – Frank Elerjevo in Oštirja.

Slovinci v zamejstvu (819)

# Ko so Korošci zapuščali Koroško

JOŽE KOŠNJEK

## med sosedi

Društvo slovenskih pisateljev v Avstriji in Slovensko prosvetno društvo Valentin Polanšek z Obirskega sta za sobotno tradicionalno pisateljsko oziroma literarno srečanje na Obirskem izbrala zanimivi temi: spomine na koroškega slovenskega pisatelja Janka Messnerja in pogovor o Korošcih, ki so morali zaradi svojega priznanja pripadnosti slovenski skupnosti zapustiti Koroško, ki jim ni več zagotavljala varne prihodnosti. O Messnerju je govorila pedagoginja in pesnica Lidija Golc, ki je v pripoved vključila tudi zgodbo o dedku, prav tako koroškemu Slovincu Francu Grafenauerju (1894–1956). O razlogih za odhod več tisoč rojakov iz rodne Koroške pa sta pripovedovala zgodovinar in znanstveni raziskovalec na Inštitutu za narodnostna

vprašanja v Ljubljani, pa tudi predsednik Kluba koroških Slovencev v Mariboru dr. Danijel Grafenauer in njegov stric, bivši predsednik tega kluba in nekdanji profesor na Pravni fakulteti v Mariboru dr. Božidar Grafenauer. Popoldanski del je bil namenjen literarnemu ustvarjanju. Odlomke iz svojih del sta brala časnikarski kolega

pri celovškem časopisu Nedelja Vincenc Gotthardt in njegova hčerka Verena. Oba sta bila letos nominirana za pomembni nagradi: oče Vincenc za Kresnika, hči Verena pa za najvišjo koroško literarno nagrado Ingeborg Bachmann.

Lidija Golc je za Janka Messnerja – na njegovi hiši v Dobu (Aich) pri Pliberku



Hčerka Verena in oče Vincenc Gotthardt



Dr. Danijel Grafenauer, Lidija Golc in dr. Božidar Grafenauer (od leve)

bodo 25. oktobra odkrili tablo oziroma postajo Slovenske pisateljske poti – povedala, da bi bil rad glasbenik, pianist, pa mu je poškodba roke med vojno, v katero je bil mobiliziran, to preprečila. Bil je zelo samozavesten in kritičen do okolja, pa tudi duhovit in prepričan o svojem prav. Dr. Danijel Grafenauer je povedal, da so z begunstvom na svoj način zaznamovani tudi potomci Slovencev, ki so morali iz

Koroške. Pred stotimi leti pa so morali najprej v sosednjo Jugoslavijo literati, učitelji in profesorji ter duhovniki, potem pa tudi drugi, ki so javno izpovedovali svojo pripadnost. Bili so vpisani v nemške nacionalne registre, ki so prišli prav tudi nemški okupacijski oblasti pri izseljevanju slovenskih družin iz Koroške in Slovenije, na Koroškem po priključitvi k rajhu leta 1938, pri nas pa po okupaciji leta 1941.



## Po svetu

# Primer Madžarske

Madžarska je bila za nas dolgo le razmeroma oddaljena soseda na severovzhodu. Za boljše razumevanje sedanjega položaja na Madžarskem pa je treba poznati fenomena »urbanizacije« in stranke Fidesz ...

MIHA NAGLIČ

### Fenomen Fidesz

Zadnja leta sta Madžarska in Slovenija vse bolj povezani, nekateri govorijo celo o »urbanizaciji Slovenije«. Da bi bolj razumeli, za kaj gre, je treba pogledati nazaj vsaj do leta 2008, ko je izbruhnila velika finančna kriza. Dogajanje nam pojasni sociologinja in ekonomistka Ana Podvršič. »Madžarska se je najprej odzvala podobno kot Slovenija. Tedaj zelo zadolženo državo je izbruh finančne krize močno prizadel. Leta 2008 so bili, tako kot pri nas, na oblasti socialdemokrati, ki so kljub obljubi, da ne bodo zategovali pasu, takoj napovedali varčevalne ukrepe pod pritiski Evropske komisije in Mednarodnega denarnega sklada. Stranka Fidesz pa je napovedala, da se bo uprla diktatom iz tujine in s tem uspešno izkoristila nezadovoljstvo in razočaranje prebivalstva nad evropskimi integracijami. Namesto rezov v pokojninski sistem je Fidesz po prihodu na oblast tega raje nacionaliziral in uvedel 'krizni davek', ki je prizadel zlasti tuje banke. Okrepitev domačega lastništva nad bankami je dejansko ena osrednjih strategij in virov moči Fideszove oblasti. Obenem je številna posojila v tujih valutah

z novimi bančnimi regulacijami – za razliko od podobne slovenske situacije s švicarskim frankom – na škodo bank prevrednotil v domačo valuto. S tem je razbremenil zadolženi srednji sloj, hkrati pa zmanjšal pritiske globalnih finančnih trgov na madžarsko gospodarstvo. Na ta način si je pridobil močno podporo med zadolženim prebivalstvom. V nadaljnjih letih je madžarski premier Viktor Orban vodil poskus uvedbe neke vrste 'konservativnega nacionalnega kapitalizma' na evropski periferiji. Nacionaliziral je banke in prisilil tuje banke, da so se odmaknile z madžarskega trga. Hkrati je s selektivnimi krediti in strateško uporabo monetarne politike ter evropskih sredstev spodbujal rast domačih kapitalistov in jih favoriziral pred tujo konkurenco, predvsem v infrastrukturnih strateških sektorjih, kot so telekomunikacije, agroživilstvo in gradbeni sektor. Fides z Orbanom na čelu si je tako poskušal zgraditi lastno ekonomsko bazo oziroma strankarsko odvisno in uslužno nacionalno buržuazijo na področjih, ki mednarodno niso toliko izpostavljena tuji konkurenci.« Zdi se, da je Madžarska nacionalizirala tisto, kar je Slovenija v sklopu reševanja krize prodala – banke. »Ja, delno, a kljub vsemu

Fideszove strategije ne gre povečevati. Navsezadnje Fidesz krepi frakcije domačega kapitala na izredno selektivni način in predvsem na račun delavskega razreda. Pomemben vidik Fideszovega načina vladanja je močno zavestništvo s predstavniki transnacionalnega kapitala, zlasti z nemško avtomobilsko industrijo. Nikoli prej ni nemški kapital dobil tako ugodnih subvencij v obliki različnih davčnih odpustkov in delavske zakonodaje, ki pavpe-rizira delavski razred in omejuje moč sindikatov, kot jih je v času Orbanovega režima na Madžarskem. Obe gospodarstvu sta postali še bolj medsebojno povezani in odvisni. Morda tudi zato Evropska unija Viktorja Orbana in poljskega premierja Jaroslava Kaczynskega na koncu ni stisnila v kot, ko naj bi se pogojevalo pridobivanje sredstev s spoštovanjem vladavine prava v članicah EU-ja ... Pri Fideszu gre torej res za selektivno izgradnjo domače buržoazije, ki je v podrejenem zavezništvu z industrijskim velekapitalom iz centralnih držav EU-ja. Je pa dejstvo, da se je z vidika evropskih odnosov center periferije Fidesz vsaj delno zoperstavil dominaciji tujega kapitala v madžarskem gospodarstvu in okrepil njegov položaj na evropski periferiji, vsaj na

področju bank in financ ...« Madžarska je torej v bančništvu bolj suverena kot Slovenija, vodilna madžarska banka OTP pa že vstopa v slovenski bančni trg ... (Vir: MMC RTV SLO, intervju, ki ga je z Ano Podvršič opravila Larisa Daugul)

### Bla, bla, bla ...

»Zgradimo bolje. Bla, bla, bla. Zeleno gospodarstvo. Bla, bla, bla. Podnebna nevtalnost do 2050. Bla, bla, bla ...« S temi besedami se je švedska okoljska aktivistka Greta Thunberg na podnebni konferenci mladih v Milanu odzvala na dejstvo, da je v življenjsko pomembni zadevi podnebnih sprememb preveč besed in premalo dejanj. In zatrdila: »Hočemo podnebno pravičnost – in hočemo jo takoj!«

### Pandora in Nobel

V tem tednu po vsem svetu vzbujajo največjo pozornost Pandorini dokumenti in Nobelove nagrade. Prvi razkrivajo bogastvo, ki ga mogočniki tega sveta skrivajo v davčnih oazah. Druge pa dobivajo izbranci med najboljšimi ustvarjalci na najvidnejših področjih znanosti, književnosti in prizadevanj za mir. Dve vrsti elit: eni skrivajo, drugi odkrivajo.



Palača madžarskega parlamenta ob Donavi v Budimpešti. V njem ima veliko večino stranka Fidesz, vodi jo Viktor Orban. / Foto: Wikipedija



Švedska najstnica Greta Thunberg (roj. 2003) je že nekaj let ena najvidnejših okoljskih aktivistk. Fotografirana lani v Lozani, Švica. / Foto: Wikipedija



Malala Jusafzaj (roj. 1997), pakistanska aktivistka za pravico do izobraževanja žensk in najmlajša dobitnica Nobelove nagrade, dobila jo je 2014. / Foto: Wikipedija

### Nove knjige (608)

## Meja na razvodnici

MIHA NAGLIČ

»Treba je zbrati pogum in priznati, da smo imeli /z rapalsko mejo/ nekaj sreče. Kar je tudi prav, saj je po končani prvi svetovni vojni, ko smo padli v igro velikih, nismo imeli. Sile antante so Italiji s tajnim londonskim sporazumom obljubile ozemlja, ki niso bila poseljena z italijanskim prebivalstvom. Šlo je za barantanje z ozemljem avstro-ogrske monarhije, katerega del sta bili tedanji deželi Kranjska in Primorje. Italija je za to, da bi zadovoljili apetite politikov in generalov v Rimu, plačala visoko ceno. Okoli 600.000 mož je pustilo življenja na skoraj 600 km dolgem italijanskem bojišču, ki je obsegalo tirolsko (več

kot 450 km) in soško fronto (dobrih 90 km). Slovencev pri tem mešetarjenju nihče ni resno jemal in rapalska meja je skoraj čez noč odrezala tretjino slovenskega narodnega ozemlja. Meja se je gledano iz Ljubljane pojavila takoj za Logatcem in vse zahodno od nje se je znašlo v tuji državi. Za mejo so z leti zrastle železobetonske utrdbe in tja so bili nameščeni tisoči italijanskih vojakov, da bi jo varovali. Primorski rojaki, ki so ostali na drugi strani meje, so bili podvrženi intenzivni asimilaciji, in tako naj bi ostalo na vekomaj. Danes lahko morda že realno dojamemo, da naša zahodna meja ni samo-umevna. Je posledica druge svetovne vojne in ponovne priključitve izgubljenega

ozemlja. Rapalsko mejo so namreč leta 1920 uradno potrdili in podpisali vsi udeleženci, s čimer je postala pravno in formalno veljavna. Tudi zadnji ukaz italijanske vojske po kapitulaciji jeseni leta 1943 je bil: umik nazaj na staro (rapalsko, op. a.) državno mejo. Če bi leta 1945 Primorsko in Trst osvobodili zavezniški, bi bila ta meja brez vsakega dvoma še dandanes za Logatcem in do leta 1990 bi se po kavbojke vozili v Postojno. Samo zaradi slabe vesti nam Primorske in Notranjske nihče ne bi vrnil. Tudi Južne Tirolske, poseljene z večinsko avstrijskim prebivalstvom, v

sto letih ni nihče vrnil matični Avstriji ...« (str. 11–12)

Ta knjiga je izšla ob lanskim stoletnici podpisa rapalske pogodbe. Ko je leta 1999 Tomaž Pavšič izdal knjigo Ob stari meji, si nismo mislili, da bo ta meja v naslednjih desetletjih vzbudila tako zanimanje. Znova smo jo odkrivali, zdaj pa smo s to knjigo dobili še vodnik do vseh 61 glavnih mejnikov, ki povečini še stojijo ob nekdanji meji. Opisom krajev in poti do njih je dodanih veliko nadvse zanimivih zgodb. Sicer pa je rapalska meja danes predvsem pričevanje o zgodovinski zmožnosti našega naroda, da to mejo prestavi daleč nazaj na zahod!

Dušan Škodič, Meja na razvodnici, vodnik, Planinska zveza Slovenije, Ljubljana, 2021, 256 strani



## Kultura

# Kranjski likovni pejzaž

S sprehodom po razstaviščih v starem mestnem jedru je bil v petek odprt deseti Mednarodni festival likovnih umetnosti Kranj z naslovom Urbani pejzaž, razumeti naturo. Mednarodna žirija je med 104 avtorje iz 26 držav podelila enajst priznanj, grand prix (veliko nagrado) pa je prejel Darko Slavec.

IGOR KAVČIČ

Letošnji jubilejni, deseti Mednarodni festival likovnih umetnosti je že po tradiciji umeščen v mesec oktober, ko galerije in razstavišča po kranjskem starem mestnem jedru gostijo ustvarjalce iz domačega Likovnega društva Kranj, Slovenije in tujine. Na osrednjo temo festivala Urbani pejzaž, razumeti naturo, se predstavljajo 104 umetniki iz 26 držav. Največja razstava likovnih del, od klasičnega slikarstva in kiparstva, različnih grafičnih tehnik do prostorskih objektov, instalacij, videa ... je na ogled v Mali galeriji, vseh galerijah Gorenjskega muzeja, Galeriji Prešernovih nagrajencev, Galeriji Kranjske hiše in Kavarni Khislstein 12.56, razstaviščih Layerjeve hiše, Stolpu Škrlovec, Cafe galeriji Pungert in na plakatnih mestih TAM-TAM v Mergentalerjevi ulični galeriji in Galeriji na mestu pred Mestno knjižnico.

Mednarodna strokovna žirija v sestavi Ervin Dubrovič,



Prejemnik nagrade grand prix Darko Slavec je sliko posvetil svoji mami in rojstnemu kraju.

direktor Muzeja mesta Reka (predsednik), in člani: Klavdij Tutta, umetniški vodja festivala, Olga Butinar Čeh, kustosinja in vodja stikov z javnostmi ZDSLU, Nina Jeza, kustosinja, in Petra Vencelj, umetnostna zgodovinarica, je grand prix festivala prisodila slikarju Darko

Slavcu za sodobno interpretacijo krajine.

Priznani slikar in profesor se predstavlja z oljem na platnu velikega formata, slika pa ima naslov Slike iz mojega rojstnega kraja – v spomin mami. »V tem ciklu sem naslikal samo dve sliki. Gre za motiva iz mojega

rojstnega kraja, to je pokrajina, ki jo živim kot prebivalec vasi Orehek pri Postojni. Prvo sliko sem posvetil očetu, in sicer z motivom lokacije, kjer je tudi premnil, drugo sliko, ki je tudi tukaj na ogled, pa sem posvetil mami. Prva slika je zima, druga pomlad. Pomlad je

simbolična, na njej je ostala stara vodovodnega objekta, ki so ga pred drugo svetovno vojno zgradili Italijani in simbolizira minljivost, na kar kaže tudi dolga senca v spodnjem delu slike,« pojasnjuje nagrajenec Darko Slavec. Opazujemo večer po dežju, oblake, ki se podijo po svodu in ustvarjajo občutek dramatičnosti, hkrati pa poetiko minljivosti. V sliki so komaj vidne silhete, plošče, kot nekakšni monoliti, kruh, prt, ki kot neka folija potuje po prostoru ... »To je spomin na moje starše, hkrati pa tudi moj pogled na svet, saj sem v pokrajino dodal tudi nekaj zame značilnega 've-soljskega principa', s čimer sem pokrajini dodal še nekaj planetarne 'štimgunge',« še pove Slavec in doda, da je zelo vesel osrednje nagrade festivala; da sam sicer nikoli ne pričakuje tovrstnih nagrad, mu je pa tokratna vse-kakor v veliko čast.

Žirija je v nadaljevanju podelila še nagrado Gorenjskega muzeja, ki jo namenja gorenjskemu umetniku, prejel

jo je Kranjčan Marko Tušek, in deset priznanj gostujočim umetnikom. Toshihiro Hamano (Japonska) je prejel častno priznanje za vrhunski doprinos svetovnemu slikarstvu, Yossi Galant (Izrael) priznanje za mojstrski video kolaž, HanShun Zhou (Singapur) za fotografsko interpretacijo mestnega vrveža, Tina Drčar (Slovenija) za odlično postavitev umetniške inštalacije v ambientu, Zdravko Milić (Hrvaška) za duhovito in ironično upodobitev časa, Carmen Alvar (Španija) za izvrsten preplet ploskovitega in prostorskega likovnega razmišljanja, Rok Predin (Slovenija) za izvirno likovno izvedbo foto-kolaža, Irina Vdovenko (Litva) za izredno lirično interpretacijo krajine, Jur Samec (Slovenija) za ustvarjalno izvedbo tekstilnega kolaža, ki asociira na krajino, in Škofjeločan Berko za življenjsko sledenje principom urbane krajine.

Skozi ves oktober so v načrtu strokovna vodenja po razstaviščih, prvi prihodnji teden v torek in četrtek.

# Ena gostilna na petdeset ljudi

V Mestni knjižnici Kranj so odprli domoznansko razstavo z zgovornim naslovom Dobro jesti, dobro piti v kranjskih gostilnah, o starih časih na to temo pa je avtorica razstave Petra Puhar Kejžar v nadaljevanju poklepeta s Fani Kristan iz gostilne Pr' Končovc' na Javorniku.

IGOR KAVČIČ

Aktualna razstava v Mestni knjižnici Kranj je letošnji osrednji projekt domoznanskega septembra, s katerim v gorenjskih splošnih knjižnicah vsako jesen poudarjajo bogate zbirke o zgodovini, delu in življenju ljudi iz naših krajev. S tokratno razstavo se vključujejo v Dneve evropske kulturne dediščine, ki nas letos nagovarjajo s temo Dober tek!, pogled v preteklost kranjskih gostiln, kjer se je dobro jedlo in pilo (v nekaterih se več kot stoletna tradicija tudi v sodobnosti nadaljuje), pa sodi tudi v sklop dogodkov ob letošnjem nazivu Slovenije za evropsko gastronomsko regijo.

»Metodološko je razstava rezultat urejene sinteze več kot petdeset virov, raziskav zgodovinarjev in etnologov Gorenjskega muzeja v Kranju, nekdanjega

zgodovinskega krožka na Osnovni šoli Simon Jenko, Petre Vencelj, someščanov, ki so prispevali gradivo in delili spomine, ter Mestne knjižnice Kranj,« je uvodoma k razstavi povedala njena avtorica knjižničarka Petra Puhar Kejžar. »Seveda pa upam, da bom od obiskovalcev, ki si bodo v prihodnjih dneh ogledali razstavo, izvedela še marsikaj o kranjskih gostilnah, kar bom lahko vključila v brošuro, ki bo izšla do konca leta. Izpopolnjena predstavitev bo objavljena tudi na portalu kamra.si.« Ker je v pogled v to gospodarsko panogo in hkrati obliko družabnega življenja nekoč ob velikem obsegu materiala potreboval neki časovni okvir, se je avtorica odločila, da v raziskavo vključi tiste lokale, ki imajo svoj izvor pred drugo svetovno vojno.

Na seznam predstavljenih lokalov je tako uvrstila 40

gostiln v ožjem kranjskem jedru, 10 kavarn in slaščičarn, 5 hotelov, 6 vinotočev, hkrati pa tudi 24 gostiln iz okoliških vasi, ki gravitirajo na Kranj. Gostilna pri Jahaču, Premontezar, Pri Peterčku, Lukeš, Foksnar, Pri slonu, Pri Knedeljnu, Pri Puščavniku, pri Finku, Gostilna Bekselj, Pri Kroni, Pr' Jak' ... so le nekatera izmed njih. Na panojih, podobno jim je vtisnil oblikovalec Jernej Kejžar, so v branje ponujeni številni zapisi o znanih kranjskih gostilnah, mnogi izmed njih so podkrepljeni tudi s fotografijami.

Menda je bilo v Prešernovem času v ožjem kranjskem jedru, ki je takrat štelo kakih dva tisoč prebivalcev, kar štirideset gostiln, pri čemer nam hiter izračun pove, da je bila ena gostilna na petdeset prebivalcev. Če odštejemo ženske, ki so bile po večini doma, in otroke, je poatek še zgovornejši.



Fani Kristan je leta 1992 odprla prvo kmetijo odprtih vrat v kranjski občini. Nekeč gostilno, danes pa priljubljeno kulinarčno točko uspešno vodi njen sin Aleš. / Foto: Igor Kavčič

V nadaljevanju je Petra Puhar Kejžar v pogovoru s Fani Kristan z Javornika obudila spomin na preteklost, nekdanjo gostilno Pr' Končovc' in današnjo kmetijo odprtih vrat, ki jo je odprla leta 1992. Od začetka 19. stoletja na kmetiji šteje osmi rod Kristanov, ta pa je še kakih

sto let starejša. »Gostilno je leta 1907 odprl možev ded, leta 1958 so jo zaprli, zadnjih trideset let pa ta v nekoliko drugačni obliki spet obratuje,« pove Fani Kristan, ki se je primožila pred 53 leti z Vrhnike, po stroki je slaščičarka, kot pravi, pa iz veselja tudi kuharica. »Prisegamo

na domačo in svežo hrano s kmetije. Kar pridelamo doma, namesto v klavnico ali na tržnico zdaj lahko ponudimo gostom. Je pa res, da je pred tridesetimi leti za dobro hrano veljala gora mesa in zraven nekaj malega priloga, zdaj pa je ravno obratno.«

Fani iz pripovedovanja svojega tasta in starejših krajanov Javornika obudi spomin na Miška Kranjca, ki je v šestdesetih nekaj let živel na Javorniku v hiši na Franovem. »Menda so ga vsa dekleta od deset let naprej oboževala, ker je tako lepo in učeno govoril,« pove Fani; da je bilo v starih časih v gostilni vedno živahno, še posebno ob nedeljah, po maši na Sv. Joštu, ko so se radi spoprijeli fantje iz Besnice in Bitenj. Marsikaj zanimivega bo o tem zagotovo moč prebrati tudi v brošuri na temo Dobro jesti, dobro piti v kranjskih gostilnah.

## Obletnice

# Pol tisočletja Kosove graščine

Kosova graščina na Jesenicah letos praznuje petstoletnico. Leta 1521 jo je zgradil Žiga Dietrichstein, kasneje so bili v njej ljudska šola, uradi, sodišče, med vojno pa zapor jeseniške izpostave gestapa. Danes je graščina osrednje razstavišče Gornjesavskega muzeja Jesenice, v njej je na ogled avtentična zaporniška celica, v stavbi hranijo eno najimenitnejših zbirk fosilov pri nas, v graščini pa je tudi poročna dvorana.

URŠA PETERNEL

Kosova graščina stoji v najstarejšem delu Jesenic, na Murovi. Zgrajena je bila leta 1521, znana je bila kot »stari belopeški grad«.

Zgradil jo je namreč baron Žiga (Sigmund) Dietrichstein, ki je bil zakupnik belopeške posesti; nad balkonskimi vrati je tako še vedno ohranjen belopeški grb. V 18. stoletju so si lastništvo

podajale različne plemiške rodbine, o zgodovini graščine pripoveduje v. d. direktorice Gornjesavskega muzeja Jesenice Irena Lačen Benedičič. V začetku 19. stoletja je njen lastnik postal trgovec

Francišek Pavel Kos, po katerem se graščina danes tudi imenuje. Pozneje je prešla v last fužinarjev Ruardov, potem pa v roke Kranjske industrijske družbe. Konec 19. stoletja je stavbo odkupila jeseniška srenja, v njej je bila kar trideset let ljudska šola, med obema vojnama uradi, sodišče, med okupacijo pa je jeseniška izpostava gestapa v njej imela zaporniške celice. Tudi po drugi svetovni vojni so bili v graščini zaprti politični zaporniki, a po besedah Lačen Benedičičeve je ta del zgodovine graščine še vedno dokaj neraziskan, veliko je še zamolčanega. Avtentična zaporniška celica je na ogled v pritličju graščine še danes, ob njej pa tudi stalna razstava o nacističnem terorju.

Graščina je danes osrednje razstavišče Gornjesavskega muzeja Jesenice, ki objekt tudi upravlja, v njej prirejajo likovne in muzejske razstave. V akustični vhodni avli potekajo odprtja razstav s kulturnim

programom, koncerti, muzejski večeri in srečanja.

V graščini je na ogled tudi zbirka fosilov in kamnin Jeseničana Jožeta Bediča (1923-2007), ki je največja in najpomembnejša zbirka paleozojskih fosilov v Slove-

Kot je dejala Irena Lačen Benedičič, naj bi po sedanjih načrtih del dejavnosti iz Kosove preselili v obnovljeno Ruardovo graščino, zlasti galerijski del in poročno dvorano. V Kosovi graščini pa naj bi, kot raz-



V. d. direktorice Gornjesavskega muzeja Jesenice Irena Lačen Benedičič na balkonu graščine, nad katerim je ohranjen belopeški grb / Foto: Tina Dokl

**Graščina nosi ime po trgovcu Francišku Pavlu Kosu, ki jo je kupil leta 1812, leta 1821 pa obnovil v neorenesančnem slogu, in to s pomočjo »zaklada novcev«, ki naj bi ga bil našel ...**

niji in ena najimenitnejših v jugovzhodni Evropi. V drugem nadstropju sta tudi dva protokolarna prostora, poročna dvorana ter dvorana, v kateri so vrsto let potekali občinski protokolarni dogodki in sprejemi.

V zadnjem obdobju pa so v graščini tudičasni prostori uprave Gornjesavskega muzeja Jesenice, saj poteka obnova še ene imenitne stavbe iz jeseniške zgodovine, Ruardove graščine na Stari Savi.

mišljajo, v prihodnje uredili odprte depoje, ena od idej je tudi, da bi zasnovali muzej knjižničarstva, v graščini bi lahko predstavljali zgodovino Jesenic, zlasti njenega najstarejšega dela, Murove.

Ob petstoletnem jubileju graščine pripravljajo več dnevov odprtih vrat s predstavitvami muzejskih predmetov, ki so povezani z zgodovino objekta, in serijo predavanj o zgodovini graščine.

## Vezisti, skrita moč osamosvajanja

Ob letošnjem prazniku vezistov Slovenske vojske (22. junij) je izšel zbornik Vezisti in zveze – ob 30-letnici Republike Slovenije, ki med drugim odstira tudi do zdaj slabo poznano vlogo vezistov v osamosvajanju Slovenije pred tridesetimi leti.

SIMON ŠUBIC

Zbornik Vezisti in zveze – ob 30-letnici Republike Slovenije je obsežna in zanimiva knjiga, namenjena strokovni in domoljubni javnosti, ki prinaša številne manj znane, zakrite ali celo pozabljene detajle o komunikacijah in komuniciranju v osamosvajanju slovenske države, pa tudi o razvoju na tem področju pred, med in po prelomnih dogodkih pred tridesetimi leti. Pri izdaji zbornika, ki ga je uredil upokojeni generalmajor dr. Alojz Šteiner, zdaj predsednik Zveze slovenskih častnikov, so združile moči Zveza veteranov vojne za Slovenijo, Zveza policijskih veteranskih društev Sever in Zveza slovenskih častnikov.

V zborniku je na 876 straneh objavljenih 92

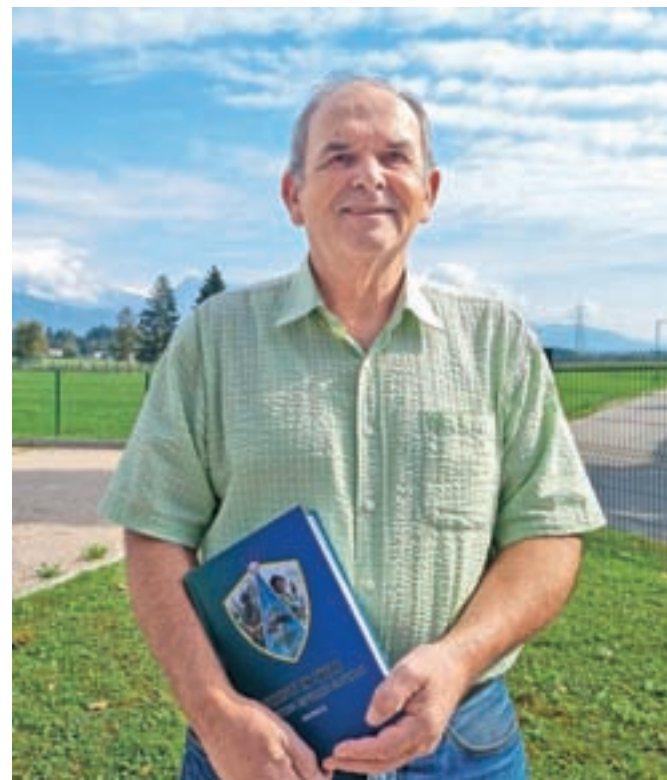
prispevkov, ki jih je oblikovalo 51 avtorjev različnih generacij in struktur, ki so v knjigi vsi tudi predstavljeni. »Zbornik je zanimivo branje za vsakega bralca. Na nekaterih delih je vsebina resda zelo tehnična, a je zbornik na mnogih delih popestren z opisi zanimivih dogodkov in tudi z raznimi pričevanji posameznikov o obdobju osamosvajanja. Objavljene so zanimive zgodbe, na primer o tem, kako so bile blokirane zveze jugoslovanske vojske, kako se ji je prisluškovalo, zbornik vsebuje tudi prispevke radioamaterjev, ki so bili v osamosvojitveni vojni nekakšen skriti bataljon ..., pa zgodbe o letalskih napadih na RTV oddajnike in tako naprej,«

Knaflič, po rodu Blejec, ki zdaj živi na Vrhniki.

Med ključnimi ljudmi na dolžnostih vezistov med osamosvojitveno vojno so bili seveda tudi Gorenjci, med njimi sta bila najbolj izpostavljena že pokojni Franc Kokoravec in Janez Dobravec, oba iz Kranja. Kokoravec je bil načelnik za zveze in kriptozasčito v Pokrajinskem štabu Teritorialne obrambe (PŠTO) Gorenjske do leta 1990, ko ga je tedanji v. d. načelnika Republiškega štaba Teritorialne obrambe (RŠTO) in zastopnik poveljnika Teritorialne obrambe Janez Slapar imenoval za prvega načelnika za zveze in kriptozasčito v novoustanovljenem RŠTO. Bil je tudi član ožje skupine RŠTO, ki je pripravljala načrte za vojaško obrambo osamosvojitve Slovenije, in

član Republiške koordinacije, ki je med vojno vodila osamosvojitvene aktivnosti in usklajevala delovanje TO ter organov za ljudsko obrambo in notranje zadeve.

Kokoravca je na mestu načelnika za zveze in kriptozasčito v PŠTO v Kranju zamenjal Janez Dobravec, ki je za zbornik pripravil tudi prispevek o organizaciji in delovanju zvez v TO Gorenjske. V nadaljevanju objavljamo del njegove pripovedi, ki se nanaša na prisluškovanje, zavajanje in motenje radijskih zvez JLA med osamosvojitveno vojno: »Ko sta tankovski koloni napredovali proti Brniku, smo spremljali njihove radijske komunikacije in izvedeli za njihove načrte in težave. Naše poveljstvo je imelo takoj vpogled v namere nasprotnika in seveda



Franci Knaflič, član uredniškega odbora zbornika Vezisti in zveze / Foto: Simon Šubic

smo temu primerno sprejemali najbolj optimalne odločitve. Ko je poveljnik enote Radovanović hotel prek radijske postaje in radijskega omrežja Saturn vzpostaviti zvezo s svojim poveljstvom na Vrhniki in vojašnico v Kranju, smo mu to z motenjem preprečili. Prav tako smo mu preprečili vse zveze z obema helikopterjema, ki naj bi enoti dostavila hrano, zato sta preprosto odletela. Ker poveljnik kranjske

vojašnice zaradi motenja ni imel radijske zveze z enoto na Brniku, je 29. junija 1991 tja s kolesom poslal svojega častnika za zvezo. Naši fantje so na robu Šenčurja nanj streljali, zato je pobegnil nazaj v vojašnico brez koristnih informacij. Prestregli smo tudi informacijo o mogočem zračnem desantu na območju Brnika in še množico drugih pomembnih informacij za naše nadaljnje delovanje.«

## Osebnosti

# V lepoti gora napisal prvo pesem

Na domoznanskem večeru v Trziču so predstavili ravno izdano knjigo izbranih pesmi Mata Mežka z naslovom *Moje mesto Trzič*, ki jo je zasnovala, gradivo zbrala in uredila Jožica Koder. Mežek (1928–2001) je bil pomemben soustvarjalec trziškega kulturnega življenja, predvsem pa, kot je sam vedno poudarjal, pravi »Trščan«. Je avtor številnih ponarodelih pesmi, ki opisujejo lepote Trziča in okolice. Tudi besedilo trziške himne je prišlo izpod njegovega peresa.

SUZANA P. KOVAČIČ

»Misel, da bi o Matu Mežku, njegovem delu in ustvarjanju, še posebej na kulturnem področju, povedali zanamcem, se je porodila leta 2019 ob prazniku Občine Trzič, ko so v Kulturnem centru Trzič pevci Mešanega pevskega zbora Ignacij Hladnik pod vodstvom Tomaža Megliča zapeli trziško himno *Naš domači kraj* avtorja, še danes znanega trziškega kulturnika, Matije Mežka - Mata.« Takole je povedala in zapisala v knjigi *Moje mesto Trzič* Jožica Koder, ki je knjigo zasnovala, besedila izbrala in uredila. Predstavitve knjige je na nedavnem domoznanskem večeru gostila Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Trzič. Za to priložnost so predvajali tudi pesem *Naš domači kraj*, ki po dobrih dvajsetih letih, odkar je bila prvič zapeta, ostaja globoko zakoreninjena kot trziška himna.



Jožica Koder pravi, da je ta knjiga še posebno dragocena, ker so jo soustvarili prijatelji petja, igre in glasbe, med njimi tudi prijatelji Mata Mežka.

V knjigi so izbrane pesmi Mata Mežka, saj je bila pri Sapčovih, kot se pri Mežkovih reče po domače, že od nekdaj pesem doma. »Začel sem hoditi v planine, najprej

z očetom, pozneje v družbi, večkrat tudi sam. Ko sem odkrival lepoto gora, se mi je porodila misel, da bi poskusil to krasoto opisati. Tako je nastala prva pesem,« je

povzeto iz njegovega zapisa. Jožica Koder je povedala, da ga je najbolj očarala Begunjščica, še posebno kadar jo je pobelil sneg in obsijalo jutranje sonce. Begunjščici je posvetil pesem, a so še druge. »Nekaj je uglasbenih: Kofce, Kriška gora, Trziška dolina, Beli Triglav. Štiri pesmi so posnete na kaseti Kvinteta bratov Zupan,« je dejala Kodrova. V knjigi je nekaj notnih zapisov, uglasbitev znanih skladateljev. Matova hčerka Tanja je Kodrovi veliko pripovedovala o svojem očetu in »sva bili že dalj časa v besedi, da bi pesmi njenega očeta dobile mesto v knjigi«. Pesmi Mata Mežka pripovedujejo tudi o Trziču, prijateljstvu, družini, šegah in navadah, trziških prireditvah ... »Ljubezenskih ima, zanimivo, še najmanj,« je naglas razmišljala Jožica Koder. Vsaki knjigi je priložen kartonček, kjer je navedenih 16 pesmi, ki so uglasbene,

in povezava do spletne strani, kjer jim lahko prisluhnete. Ena pesem pa ima v knjigi posebno mesto. Pesem očetu – Ta prav Trščan, kot jo je naslovlila Tanja Hotko, Matova hčerka, in jo čustveno ponesla med obiskovalce prireditve. Ganjena, da očetovo delo ne bo šlo v pozabo.

V zadnjem delu knjige so zbrani Spomini. »Vsak je napisal nekaj, kar se dotakne srca,« je povzela Jožica Koder. Stane Bitežnik jih je naslovlil Stric Matko, Marija Frantar Sopotnik v zboru, Boris Kuburič Čas beži kakor dim, Lado Srečnik Če si ta prav Trščan, Maja Ahačič Sapčov Mato – spomini v verzih, Franci Šarabon Moj prijatelj Mato ... V uredniškem odboru pri pripravi knjige so sodelovali David Ahačič, dr. Bojan Knific, Jožica Koder in Boris Kuburič, jezikovni pregled je opravila Irma Lipovec. Knific je v biografiji Mata Mežka zapisal, da je poklicno pot kot strojni

ključavničar začel v Bombažni predilnici in tkalnici Trzič, se izobraževal v Nemčiji in postal vodja mehanične delavnice, pred upokojitvijo pa je bil vodja enote za promet pri Viatorju v Trziču. Igral je pri trziški godbi na pihala, v zabavnem orkestru, v ansamblu Srake in več drugih glasbenih sestavah, pel je v Komornem zboru Peko, kot dramski igralec in pevec nastopal v operetah ... Bil je sodelavec Rdečega križa, organizator kulturnih prireditev, član in predsednik več društev. Predvsem pa je bil, kot je zapisala Jožica Koder, velik domoljub in zaveden Slovenec.

Knjigo *Moje mesto Trzič* je izdala in založila Zveza kulturnih organizacij Trzič, predsednik David Ahačič je ponesel »čudovito preprost in pomenljiv verz«, ki ga je Mato Mežek v pesniškem voščilu zapisal hčerki Tanji: »Rad bi ti podaril vse, kar je dobrega in lepega na svetu.«

# Škofja Loka kot popek sveta

Muzejsko društvo Škofja Loka je sredin Blaznikov večer posvetilo dr. Milanu Komarju, mislecu, filozofu ter glasniku lepega in resničnega, ki si ga nekoliko lastijo tudi Škofjeločani. Svoja rosna leta je namreč preživel v Škofji Loki, čeprav ga je življenjska pot nato odnesla na tuje, pa je bila zanj vedno popek sveta.

VILMA STANOVNIK

»Da ga predstavimo na Blaznikovem večeru, ni naključje, saj je letos sto let od njegovega rojstva. Rodil se je sicer v Ljubljani, ker je oče dobil službo v Škofji Loki, pa je nato do osmega leta živel v Škofji Loki. Družina je stanovala v stavbi upravne enote in Milan Komar se je na mesto izjemno navezal. Je pa dejstvo, da je med Ločani malo poznan in tudi zato se nam je zdelo prav, da ga bolje spoznamo. Bil je namreč izjemen filozof, njegova misel pa je bila globoka in hkrati jasna. Zato smo večeru dali naslov Glasnik lepega in resničnega med Škofjo Loko in svetom,« je povedala predsednica Muzejskega društva Škofja Loka Helena Janežič. »Mesto pod gradom je Milan Komar vse življenje čutil kot svoj popek sveta, saj je tukaj preživel najlepša otroška leta. V Škofji Loki so bile njegove korenine. Iz njih je raste in vse življenje je gradil na drobnih spoznanjih iz

tistih let. Tako je zapisal njegov tesni sodelavec in prijatelj akademik Zorko Simčič, Komar pa je Škofji Loki posvetil nekaj najlepših pesmi,« je tudi povedala Janežičeva, njegove pesmi pa je na prireditvi v Sokolskem domu bral Blaž Karlin.

Predstavitve Milana Komarja so v Muzejskem društvu Škofja Loka pripravili v sodelovanju z Juretom Komarjem, sinom Milana Komarja, ki je očeta predstavil kar iz Buenos Airesa. Povedal je, da se je rodil 4. junija 1921 v Ljubljani kot sin primorskih beguncev, prav zaradi mladosti, ki jo je preživel v Škofji Loki, pa se je vedno počutil Ločana. Klasično gimnazijo je obiskoval v Ljubljani, kjer je tudi študiral pravo. Med drugo svetovno vojno je živel tudi v Gorici in bil urednik Goriškega lista. Da bi se umaknil komunističnemu pregonu, je konec aprila leta 1945 odšel v Italijo, nato pa v Argentino. Že med vojno se je v Ljubljani poročil z Majdo Ahačič, s



Milana Komarja so predstavili Blaž Karlin, Erika Jazbar, Helena Janežič in Matija Ogrin. / Foto: Tina Dokl

katero sta najprej živila v Gorici, nato pa v Italiji, kjer sta se jima rodili dve hčerki. V Argentini sta se jima nato rodila še ena hčerka in dva sinova. Sin Jure je, tudi po spominih očeta in matere, natanko opisal njihovo potovanje in življenje v Argentini, kjer je oče

med drugim opravil izpit za srednješolskega profesorja filozofije in pedagogije in začel predavati na Instituto de Cultura Religiosa Superior, kjer je leta poučeval grščino in filozofsko antropologijo. Poučeval je tudi klasične jezike na učiteljski in filozofsko

antropologijo. Ko je bila ustanovljena katoliška univerza, so ga poklicali kot profesorja za branje antične filozofije, kmalu pa je bil imenovan za titularnega profesorja moderne filozofije. Pozneje je postal tudi ordinarij iste stolice. Nekaj let je bil dekan

filozofske fakultete. Sodeloval je tudi pri različnih revijah, bil pa je tudi ustanovni član Slovenske kulturne akcije. Čeprav je zelo veliko predaval, ni izdal veliko knjig. Z osamosvojitvijo smo tudi v Sloveniji začeli izdajati njegova dela, Milan Komar pa je prejel več priznanj. Umrl je v Argentini leta 2006, njegovi študentje pa so tam ustanovili Fundacijo Milana Komarja.

O Milanu Komarju kot mislecu je na sredinem Blaznikovem večeru spregovoril tudi dr. Matija Ogrin, velik poznavalec Komarjeve philosophie perennis – večne filozofije in poudaril, da je Komar filozofijo gojil kot modrost. Komarjevo življenje v Gorici, kjer je »pustil pol srca«, je opisala Erika Jazbar, publicistka in kulturna delavka iz Gorice. Obe mesti, tako Škofja Loka kot Gorica, sta ga zaznamovali, obema pa je posvetil sonete: v sedemdesetih so nastali Škofjeloški soneti, leta 1988 pa sonet Gorica.



## 30 let R Slovenije

# Muzeji na Gorenjskem

V zadnjih treh desetletjih je bila podoba gorenjskih muzejev korenito posodobljena. Muzejske zbirke in razstave so odsev pestrosti pokrajine in bogastva njene preteklosti.

MONIKA ROGELJ

Največja pridobitev so bile nove tematske in pregledne stalne razstave, ki so nastale na podlagi novih znanj in

pristopov v muzeologiji. Ob tem je bil obnovljen tudi del muzejske stavbe, medtem ko so se nekatere nujne obnove začele pred kratkim ali še čakajo. Velik problem

ostajajo nezadostni in neprierni prostori za depoje.

Muzeji se s številnimi občasnimi razstavami odzivajo na izzive časa in iščejo nove možnosti

predstavljanja gradiva, tudi ob pomoči sodobne tehnologije. Aktivno so vpeti v okolje in z zapuščino preteklosti obiskovalcem približajo na muzejskih delavnicah,



Kompleks Stara Sava na Jesenicah. Fužinarsko naselje Stara Sava je bilo zaradi izjemnega pomena razglašeno za kulturni spomenik državnega pomena. Enota muzeja je tudi Slovenski planinski muzej v Mojstrani, dobitnik več nagrad. / Foto GMJ



Čebelarški muzej v Radovljici je del Muzejev radovljiške občine. V letu 2021 je bila postavljena nova sodobna stalna razstava z naslovom Živeti skupaj. O čebeli in človeku. Sloni na treh stebrih – dediščini, doživetju in izobraževanju.



Čevlarska zbirka v Trziškem muzeju. Za stalno razstavo Kraljestvo obrti so leta 2018 prejeli Valvasorjevo nagrado in ponovno letos za najnovejšo stalno razstavo Koncentracijsko taborišče Ljubelj/Mauthausen 1943–1945.



Muzejska zbirka Šport na Loškem je bila v Loškem muzeju Škofja Loka odprta konec leta 2017. Muzej je prenovil tudi številne druge stalne razstave, kjer predstavlja bogato kulturno dediščino loškega območja. / Fototeka Loškega muzeja



Razstava Odsevi kamniških tisočletij v Medobčinskem muzeju Kamnik, za katero so leta 2013 prejeli Valvasorjevo nagrado. V muzeju so posebno ponosni na nove stalne razstave o Veliki planini, Mihi Malešu, Rudolfu Maistru.

predavanjih, študijskih krožkih in drugih dogodkih. Uspešno delo muzejev je bilo prepoznano in nagrajeno v domačem in mednarodnem okolju.

Za premično kulturno dediščino na Gorenjskem skrbijo Gorenjski muzej v Kranju in Bohinju, Gornjesavski muzej Jesenice, Muzeji radovljiške občine, Trziški muzej, Loški muzej Škofja Loka in Medobčinski

muzej Kamnik. Vsi muzeji imajo razstavne prostore na več različnih lokacijah. Temu moramo dodati še pomembne muzejske hiše, ki delujejo v okviru občinskih javnih zavodov kulture in turizma, kot je Prešernova rojstna hiša v Vrbi, Čopova rojstna hiša, Muzej Železniki in Muzej Žiri. Za muzejske zbirke na Blejskem gradu skrbi Narodni muzej. Zanimive so tudi zasebne zbirke.



Razstava Prelepa Gorenjska v Gorenjskem muzeju v Kranju. Prenovljen grad Khislstein je bil leta 2012 za muzej ogromna pridobitev. Za razstavo, pri kateri je sodeloval celoten kolektiv, so prejeli Valvasorjevo nagrado. / Fototeka GM

Na Gorenjskem v deželi Kranjski

## Pogačnikov dom na Kriških podih

PETER COLNAR



Pogačnikov dom na Kriških podih (2050 m n. m.) so odprli 7. oktobra 1951. Stoji na vzpetini Griva na spodnjem robu visokogorske kraške planote Kriški podi. PD Radovljica ga je začelo graditi leta 1948. Poimenovali so ga po Jožetu Pogačniku, načelniku gospodarske komisije PZS in pobudniku gradnje doma, ki se je smrtno ponesrečil 6. oktobra 1951 v Mlinarici na poti na odprtje doma.

Leta 1973 so zgradili prizidek s sanitarijami, umivalnicami in pralnico ter prenovili notranjost, dom pa odprli 23. septembra 1973. Leta 1983 so iz Zadnjice zgradili tovorno žičnico, ki so jo v letih 2001–2003 povsem obnovili in predali namenu 12. septembra 2003. Dne 15. septembra 1985 so v zgornji

postaji zraven doma odprli bivač z zimsko sobo. Leta 1993 so vključili mobitel. Leta 2004 so obnovili ostrešje in zamenjali kritino.

V gostinskem prostoru doma je 45 sedežev in točilni pult. V petih sobah je 37 postelj, na treh skupnih ležiščih pa 22 ležišč. V zimski sobi je 20 ležišč in štedilnik. V domu sta urejena stranišče in umivalnica. Gostinski prostor ogrevajo s pečjo. Dom ima tekočo vodo, fotovoltaični sistem in agregat za elektriko ter mobitel.

Od doma je izredno lep pogled na gore, ki obdajajo Kriške pode, ter proti Trenti in na gore nad njo. Na vzhodni strani se dvigata Stenar in Bovški Gamsovec, na jugozahodu pa se kaže Pihavec kot strma, stolpasta gora, katere zahodne stene

padajo v grapo Belega potoka.

Tik pod domom leži Spodnje Kriško jezero. Na jugu je dolina Trente s Sočo in naseljem Na Logu, levo nad njo pa se vidi greben z Velikim Špičjem ter Plaskim Voglom. V ozadju je Krn, desno pa sta Srebrnjak in Bavški Grintovec. Širši razgled proti zahodu zapira bližnji greben s Planjo in Goličico. Lep razgled proti zahodu je s sedelca Preval med Razorjem in Planjo. Od tu je lep pogled na Prisojnik, Mojstrovko, Jalorec, Pelce, Mangart, Viš, Poliški Špik in ob dobri vidljivosti tudi naprej proti Dolomitom. Na severni strani oklepajo Kriške pode mogočne stene Razorja, bližja pa sta vrhova Kriški rob in Križ.

Zanimivi Gorenjci tedna in dogodki iz dežele Kranjske:

- V Mengšu se je 4. 10. 1700 kot sin organista in mežnarja rodil največji slovenski baročni slikar Franc Jelovšek. Med oljnimi slikami je najbolj znana slovenska Marija, ki jo je leta 1734 izdelal za cerkev sv. Petra v Ljubljani. Že pred tem je leta 1724 po naročilu župnika Franca Mihaela Paglavca naslikal dve oljni sliki za oltar cerkve sv. Miklavža na Gori. Oljne slike so bile tudi njegovo zadnje delo, saj ga je med slikanjem teh zadela kap.
- V Suhi pri Predosljah se je 5. 10. 1887 rodil gospodarstvenik in politik Jože Basaj. V letih 1920–1945 je delal v Zadržni zvezi v Ljubljani in bil njen ravnatelj. Ob koncu druge svetovne vojne je bil predsednik Narodnega odbora za Slovenijo. Nastopal je proti revoluciji. Maja 1945 je emigriral v Avstrijo, leta 1949 v ZDA, kjer je v New Yorku postal tajnik Lige slovenskih katoliških Američanov. Umrl je 3. 6. 1973 v Šentjakobu v Rožu.
- Na najvišji vrh sveta, 8848 metrov visoki Mount Everest, je 7. 10. 1990 stopila slovenska alpinistka Kranjčanka Marija Štremfelj.
- Slovenski alpinist Davo Karničar je 7. 10. 2000 kot prvi človek neprekinjeno, to je brez snemanja smučí, presmučal Mount Everest – od 8848 metrov visokega vrha do 5360 metrov visoko ležečega baznega tabora, to je 3488 metrov višinske razlike.

# Skrb za izgubljeno čast, nosečnosti

GORAZD STARIHA

## spolnost in nasilje



Avšiča, oproščenega posilstva in ropa, so sicer prijeli sredi decembra 1853 med pogonom policijske patrulje, ki je naletela na razgrajajoče ponočnjake v Ljubljani. Takrat se je v pijanosti tako silovito upiral, da so ga morali petkrat »štihniti«

z bajonetom, preden so ga lahko prijeli. Šele 4. avgusta 1855 ga je nato deželno sodišče obsodilo zaradi posilstva in ropa. Po pritožbi ga je višje sodišče oprostilo, obsodili pa so ga zaradi silovitega upiranja policijski straži, kar je bil zločin javnega nasilja tretje stopnje in za kar bi moral v zapor za pol leta, pa je višje sodišče upoštevalo, da je bil dve leti v preiskovalnem zaporu in mu je odmerilo dva meseca. Kazen je nastopil 4. januarja 1856 ob pol osmih zvečer. Zapisali so tudi, da bi ga bilo treba po prestani kazni spraviti v prisilno delavnico, ker se je namesto opravljanja zidarskega poklica raje brezdelno potepal okrog.

V samem spisu ljubljanskega deželnega sodišča izjav priče oškodovane Helene Jerina, njenega sorodnika Jurija Perka, ki so bile podane na zaslišanju na vrhniškem okrajnem sodišču in ki so bile ključne za razbremenitev Avšiča, sploh ni. Za to pričanje Perka izvemo šele v obrazložitvi razsodbe višjega sodišča. Kot že rečeno, ljubljansko deželno sodišče je bilo v primeru, ko je hotelo spraviti s poti že vse drugače motečega tipa, pripravljeno upoštevati zgolj izjavo žrtve, brez zahtev po drugi priči, na kar se je sicer tako vestno »obešalo« pri raziskavah vseh prijavljenih posilstev.

Na konec tega poglavja sodi še uradna okrožnica, ki nam pove, da je za onečaščenje žensk na Notranjskem sredi petdesetih let 19. stoletja na svoj način skrbel iz ječe pobegli kaznenec, neki Gorenjec, Povž po imenu. V istih naseljih se je pojavljal v velikih časovnih presledkih, nikjer se ni zadrževal dlje kot 24 ur, nato je hitro izginil. Ženske vseh starosti in vseh stanov je onečaščal deloma z zvijačo, deloma s silo. Na tak način je skrbel tudi za hrano. Kakšen lepotec ravno ni bil, opisali so ga takole: velike postave, podolgovatega obraza, tumpastega nosu, rdečih brk, zdravega videza, nekoliko grbast, puklast, okrog štirideset let star. Nosil je pepelnato sivo suknjo, bele hlače, črn klobuk.

Pa vendar mu je uspevalo, da je na razne načine zapeljeval lahkovorne ženske, jih oropal in zlorabil. Tako je v Štrukljevi vasi preslepil hčerko po domače Stražišarja s ponudbo lepega blaga po nizki ceni. Ker da je to tihotapska roba, ji je dejal, jo pred orožniki skriva v gozdu. Lahkomiselno mu je sledila v gozd, kjer pa ji je storil silo in jo oropal. Ko se je vrnila domov, je rekla materi: »Lahko sem srečna, da sem še živa. Kaj lahko bi bilo, da ne bi mogla povedati, kaj je hudobnež počel z menoj.«

Pač sreča v nesreči!

## Vaš razgled



V minulih dneh se je na Brdu pri Kranju zbrala vsa evropska politična »smetana«, ki se je v polnem sijaju prepustila soju žarometov ter fotografskim objektivom. Najvztrajnejši lovci podob so se za najboljši razgled na ugledne osebnosti še posebej potrudili in se potrpežljivo prebili vse do rdeče preproge. S. L. / Foto: Gorazd Kavčič



Kljub izboljšanju prometne signalizacije na priključkih na avtocesto pa žal še vedno prihaja do vožnje v napačno smer. Na pričujoči fotografiji na srečo ne gre za tovrsten primer, če pa se nam pripeti, da se pred nami na avtocesti dejansko pojavi nasproti vozeče vozilo, je pomembno, da ohranimo mirnost, zmanjšamo hitrost vožnje, prižgemo vse štiri smerne utripalke in se čim prej umaknemo na odstavni pas. S. L. / Foto: Gorazd Kavčič

Ivan Sivec: Visoški gospod (10)

## Odvetnik

Ob 170. obletnici rojstva Ivana Tavčarja objavljamo odlomke iz knjige Ivana Sivca Visoški gospod.

Pripeti se, da se včasih hčerka omoži brez vednosti staršev, potem pa od očeta prav tako zahteva doto. V takih primerih mora sodišče poiskati, ali so imeli starši res tehten razlog, da so poroko branili. Če ga niso imeli, morajo doto kljub temu izplačati.

In kaj se zgodi z doto po smrti moža ali žene? Doto je namenjena temu, da se v času zakonske zveze olajša drugi osebi življenje. Po smrti ene ali druge osebe pa ta prednost odpade.«

Ali o oporokah oziroma testamentih. O tej stvari je bilo veliko povpraševanje. Že kar

na začetku sem napisal:

»Kdor zna pisati sam, mu priprava testamenta ne bo naredila nobenih težav.

Veljaven je vsak testament, ki ga bo zapisal zapustnik imetja sam in ga tudi lastnoročno podpisal. Tak testament ne potrebuje niti ene priče in vsaj imetnik pravice ga lahko napiše na skrivaj sam, tako da nihče ne ve, kdaj ga je napisal in kdaj podpisal. Pomembno pa je, da se na koncu testamenta osebno podpišeš, dodaš pa še kraj nastanka in datum zadnje tvoje volje. Taki testamenti se imenujejo lastnoročno podpisani testamenti.

Obstaja po možnost, da testament lastnoročno napiše druga oseba, ti pa ga samo podpišeš. V tem primeru je treba poiskati tri priče, ki s

podpisi potrdijo, da je to res tvoja zadnja volja. Lahko pa se hkrati podpišeta samo dve osebi, tretja pa naknadno. Potrebno pa ni, da so priče seznanjene z vsebino testamenta, pač pa morajo samo vedeti, da so podpisovale tvoj testament.«

V Slovenskem pravniku sem se ukvarjal tudi s precej obrobniimi zadevami. Recimo, čigav je zaklad, ki ga nekdo nekje najde. Tedaj je veljalo takole:

»Kdor kjer koli najde zaklad, mora o tem takoj obvestiti gosposko. Če ga najde na svoji zemlji, je popolnoma njegov. Če ga najde na tuji zemlji, ga lastnik zemlje lahko do polovice odkupi. Če zaklad najdejo tuji delavci na tvoji zemlji, jim pripada polovico vrednosti

zaklada. Če pa je delavce najel lastnik zemlje izrecno za to, da mu najdejo zaklad, delavcem pripada samo dnina ali plača.«

V Slovenskem pravniku pa je bilo še tisoč drugih pravnih zadev.

Končno je prišel izjemno pomemben dan – odprtje lastne odvetniške pisarne. To se je zgodilo 19. januarja leta 1884, se pravi, kmalu po novem letu. Načrtoval sem sicer, da se bo to pripetilo takoj 1. januarja, pa je papirnata vojska vse skupaj zavlekla za skoraj tri dne.

Ob tem moram zapisati zelo pomemben podatek!

Moja odvetniška pisarna – prostor sem si najel na Turjaškem trgu – je bila komajda šesta na slovenskih tleh.

Šesta! Toliko o avstro-ogrskih oblasteh in enakopravnosti narodov oziroma o enotnosti vseh ljudskih plemen, znotraj avstro-ogrskih meja!

Ob odprtju odvetniške pisarne sem se spomnil na tovrstne težave našega največjega pesnika. Rekel sem si:

»Dragi moj France, šele zdaj te razumem, kaj vse si moral pred menoj doživljati ti!«

Prostor moje pisarnice je meril le nekaj kvadratnih metrov. A imel je lepo lego, kajti v pisarno se je prišlo naravnost z ulice, pa tudi napis nad vrati je bil viden že od daleč. Bolj skromna je bila moja odvetniška pisarna od znotraj. Stene so bile gole, le slika cesarja Franca Jožefa je visela nad pisalno

mizo, pod njo pa je stala skromna knjižna polica. V sobi sem imel samo še pisalno mizo in dva stola. To pa je bilo tudi vse.

Kar se tiče pisalne mize, sem imel nič koliko kolobocij, da sem jo sploh lahko pripeljal iz Kranja. Odkupil sem jo namreč od gospoda Mencingerja. Bila je namreč njegova stara miza, spravljen pa jo je imel na podstrešju. A bila je iz pravega hrastovega lesa, tako da je midva z mojim nekdanjim nadrejenim nisva mogla sama spraviti na plano. Zato sem najel tri močne možakarje, ki so to delo opravili zlahka, potem pa jo naložili na kmečki voz in odpeljali na železniški kolodvor. Tam pa se je zapletlo.



# HUMOR, HOROSKOP

## Lahko se udeležite tečaja vedeževanja.

Naročniki **Gorenjskega glasa**, izkoristite popust v višini 10 odstotkov. Za več informacij čim prej pokličite Tanjo na tel. št.: **040 514 975**.

Gorenjski Glas

## HOROSKOP

TANJA



### Oven (21. 3.–21. 4.)

Za nekaj dni se boste namerno umaknili od dogajanja, saj boste najbolj uživali v samotni. Sami s sabo. Na ta način si najboljše napolnite baterije. V drugi polovici tedna boste aktivni na različnih področjih in vsekakor sledita uspeh in zadovoljstvo.

### Bik (22. 4.–20. 5.)

V nenehnem iskanju svoje sreče morate biti previdni, da je ne spregledate, ko bo stala tik pred vami. Ne smete iskati daleč naokoli in ni preveč skrita. Pred vami so velike spremembe, tiste, ki so sicer pričakovane, in tiste, ki niso.

### Dvojčka (21. 5.–21. 6.)

Prišli boste do bistva svojih težav in vse boste naredili, da se zaključijo in boste lahko obrnili nov list. List, ki si ga boste popisali sami. Kajti sami sebe najbolj poznate in veste, kakšni so vaši cilji in pričakovanja. Neverjetno boste presenečeni.

### Rak (22. 6.–22. 7.)

V tem tednu imate odprtih kar nekaj poti, nekatere vam bo uspelo združiti v prijetno s koristnim, preostale pa bodo tudi šle po načrtu. Ker boste veliko odsotni, ne smete pozabiti na dom in družino, ki vas tudi potrebuje in pogreša.

### Lev (23. 7.–23. 8.)

Zaradi utrujenosti še od prejšnjega tedna si boste želeli malo miru, kar pa vam ne bo docela uspelo, saj so ljudje, ki računajo na vas. Vi pa ste oseba, ki nerada razočara. V krogu prijateljev vas čaka nepozabno in lepo doživetje.

### Devica (24. 8.–23. 9.)

Zaradi slabih izkušenj v preteklosti ne smete zavrniti novosti. Nove priložnosti se vam hitro približujejo in ne boste dovolili, da gredo mimo vas. Tudi na ljubezenskem področju se vam pripravlja nekaj lepega. Dolgo boste dobre volje.

### Tehtnica (24. 9.–23. 10.)

Zaradi napak, ki jih vidite pri drugih in vas seveda motijo v vsakdanjem življenju, se boste začeli spreminjati sami. In ko se boste začeli spreminjati vi, se bodo tudi drugi. V poslovni svet vas čaka pomemben in odgovoren projekt.

### Škorpion (24. 10.–22. 11.)

Predolgo časa že prelagate zadevo, ki je v resnici pomembnejša, kot si mislite. Šele takrat, ko jo boste zaključili, boste spoznali pravo vrednost. K sreči še ne bo prepozno in vse se bo uredilo. Pri finančnih naložbah bodite previdni.

### Strelec (23. 11.–21. 12.)

Odhod v tujino vam bo predstavljal izziv in končno boste lahko pokazali vse, kar znate. Znali boste tudi sprejeti pomoč drugih, kar vam bo samo v korist. Veliko se vam bo dogajalo in vsekakor boste dobro izkoristili vse priložnosti.

### Kozorog (22. 12.–20. 1.)

V družinskem krogu vas čakajo pomembni dogodki in ves teden boste dobre volje. Prihodnost čaka na vas in zavedali se boste, da ne smete več čakati. V delovnem okolju boste malo izpregli, saj vam bodo druge stvari pomembnejše.

### Vodnar (21. 1.–19. 2.)

Za svoje težave ne boste krivili drugih, ampak boste razmišljali, zakaj se vam vse to dogaja. Če nenehno ponavljate enak vzorec, se ne more nič spremeniti. Razočaranja boste začeli spreminjati v izzive in v novo pozitivno energijo.

### Ribi (20. 2.–20. 3.)

Ni kaj, sedaj je vas čas in vsak dan boste na novo presenečeni, kako vam uspe vse, čemur se posvetite. Če od sebe daste popolno pozornost in predanost, ne more iti nič narobe. Tudi v ljubezenskem življenju bo šlo vse po načrtu.



## TA JE DOBRA

### Ne bi šel v vojsko

Vojaški zdravnik reče naborniku na pregledu: »Preberite številke s table.«

Nabornik mežika in se ozira po sobi: »Katere številke? S katere table?«

Zdravnik napiše: »Nesposoben za vojaško službo, skoraj slep.«

Popoldne sedi isti zdravnik v kinu, mimo njega pa se v isti vrsti prebija zavrnjeni nabornik z dekletom. Zdravnik ga spozna in mu reče: »Kaj pa vi v kinu, saj ničesar ne vidite?«

Nabornik se začudi: »V kinu? Kakšnem kinu? A ni to avtobus za Ljubljano?«

### Črnogorec na študiju medicine

Študent iz Podgorice se je vpisal na študij medicine. Z zanimanjem so ga vprašali, zakaj se je odločil za ta študij.

»Zato, da bi strokovno dokazal škodljivost dela na zdravje ljudi.«

### Lahko izbira

»Kaj imate za lakoto?« vpraša gost v vaški gostilni.

»Danes imamo samo pasulj.«

»Nimate nobene izbire?«

»Imamo. Lahko ga naročite ali pa tudi ne.«

### Medveda na sprehodu

Severni medved in rjavi medved se sprehajata.

Nenadoma rjavi medved belega kolega vpraša: »Pa dobr', kaj za eno 'žajfo' pa ti uporabljaš, da si tako bel?«

### Pacient

»Kaj vam je?« vpraša psihiater pacienta.

»Ne vem, kaj mi je, ampak nihče se noče ukvarjati z mano.«

»Naslednji, prosim!«

### LAŽJI SUDOKU

1	6	7	3		9		
3	9	8		2		6	
4	2					8	3
5				3			6
	2	1		8	4		
7		9					5
8	3					2	4
	5		2	1	3		9
		7		6	4	1	

Rešitev:

8	5	7	9	2	6	2	8
6	2	1	8	7	9	9	8
7	2	9	5	1	6	3	8
5	1	9	3	6	7	7	4
4	8	8	5	1	2	9	6
9	6	2	3	7	7	7	4
4	2	9	7	8	6	1	5
8	2	6	1	9	2	7	6
1	5	7	8	2	6	7	6
7	8	5	4	9	1	4	1

### TEŽJI SUDOKU

5	3			4			2
4			3				6
		2	9		5	7	
		8				9	3
1							7
	4	5				6	
		1	6		4	3	
8					2		9
	2			1			7

Rešitev:

5	7	6	1	9	2	8	3
6	9	2	8	5	7	2	8
2	8	7	1	9	5	6	4
8	1	9	6	2	3	7	7
7	2	9	7	8	6	1	5
4	2	9	7	8	6	1	5
6	2	6	1	9	2	7	6
1	5	7	8	2	1	9	7
9	6	1	2	6	7	4	8
1	2	8	7	4	9	1	5

Navodilo za reševanje: v kvadrate vpišite števila od 1 do 9 tako, da se ne bo nobeno število ponovilo ne v vrstici ne v koloni ne v enem izmed odebeljenih devetih kvadratov. Pripravil: B. F.

# NAGRADNA KRIŽANKA

www.gorenjskiglas.si



Zbranih je 140 najboljših receptov slovenskih gospodinjstev, ki nam lahko popestrijo jedilnike. Razdeljeni so na skupine jedi: juhe, predjedi, enolončnice, mesne jedi, ribe, zelenjavne jedi, solate, krompirjeve jedi, močnate jedi, testenine in sladice.

**10 EUR**  
\* poština

Spiralna vezava, 14 cm x 20 cm, 170 strani

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Nazorjeva ulica 1 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04 201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si.

Če želite, da vam jo pošljemo po pošti, se poština zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

**Gorenjski Glas**

SESTAVIL: F. KALAN	PRISTAŠ SHOLAS- TIKE	STRUPEN SREDO- ZEMSKI PAJEK	RIŽEVO ZGANJE	VLADO MATKOVIČ	TOČKA PRI KOŠARKI	PEVKA HORVAT	ALPINIST KARNIČAR	6	HLADETINA, ZOLCA	19	TROPSKI KOPITAR	5	16	15	PEVKA GRANDE	14	9	18	11	ALPINIST MAHKOTA	PERIJSKI DUH ZLA, AHRIMAN	RUDI ZAVRL	13	2	11	12	8	10	12	20
ŠTRAJK							POLICIJSKI ZAUPINIK				PLANINSKI DOM POD TRIGLAVOM																			
GLASBENIK NA HARMO- NIKI							SL. IGRALEC (BRANE)				MESTO V ITALIJI																			
ORANŽADA											RIMSKI BOG SMRTI																			
RIBIŠKA VRVICA							ZARE- BRNICA																							
ALFRED NOBEL							BOŽJE- POTNIK																							
IGRALEC ZIGON																														
MESTO V ITALIJI																														
ILOVICA																														
KONJSKI TEK																														
UMETNA VOLNA																														
EMILE ZOLA																														
STARA CUNJA																														
LANITAL MADISON MAKRAME RIVERS VALET																														
UMETNOST																														
BAMBUSU PODOBNA TRSTIKA																														
HANS ZIMMER																														
SMUČARKA STUHEC																														
KRAJ PRI DOMŽALAH																														
DELAVEC, KI DELA NA AKORD																														
RAVAN																														



**Nagrade: 1. nagrada: darilna kartica OBI v vrednosti 20 EUR, 2. in 3. nagrada: knjiga Več kot sanje/Jaz, midva, mi**

Rešitve križanke (geslo, sestavljeno iz črk z oštevilčenih polj in vpisano v kupon iz križanke) pošljite do srede, 20. oktobra 2021, na Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj. Rešitve lahko oddate tudi v nabiralnik Gorenjskega glasa pred poslovno stavbo na Nazorjevi ulici 1.

1	2	3	4	5	6	7	
8	9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22	

## HALO-HALO GORENJSKI GLAS

telefon: 04 201 42 00

Naročila za objavo sprejemamo po telefonu 04/201 42 00 ali osebno na Nazorjevi ulici 1 v Kranju oz. po pošti – od ponedeljka do četrтка do 11. ure! Cene oglasov in ponudb v rubriki so izredno ugodne.

## ROZMAN BUS, T: 04 531 52 49, 041 855 630

**BANJA VRUČICA:** 15.–22. 10., 22.–29. 10., **PRIJAVE TUDI ZA TURISTIČNE BONE:** STRUNJAN, BERNARDIN, BANOVC, ŠMARJEŠKE TOPLICE, DOLENJSKE TOPLICE, RADENCI.  
[www.rozmanbus.si](http://www.rozmanbus.si)

Obvestila o dogodkih objavljamo v rubriki Kažipot brezplačno samo enkrat, pošljete jih lahko na e-poštni naslov [kazipot@g-glas.si](mailto:kazipot@g-glas.si).

## PIREDITVE

### Spoznavanje zdravja iz konoplje, podeželskih dobrot in narave

**Radovljica, Naklo, Okroglo, Kranj, Jama, Praše** – Center za trajnostni razvoj podeželja Kranj in Občina Naklo vabita na dogodek Spoznavanje zdravja iz konoplje, podeželskih dobrot in narave v vaseh ob Savi s hojo in avtobusom. Ta bo danes, v petek, 8. oktobra, z začetkom v Naklem ob 15. uri, v Radovljici ob 14.50 in Kranju ob 15.20. Na dogodku boste na eko kmetiji spoznavali in pokušali večkrat nagrajene izdelke iz konoplje ter njihov pomen za vitalnost, domače pekavske dobrote ter naravo dediščino v soteski Zarica, na Poti Jeprškega učitelja. Udeležba je brezplačna, potrebna pa je njena najava. Več na [info@ctrp-kranj.si](mailto:info@ctrp-kranj.si), 040 303 752 ter na FB- in spletni strani organizatorjev.

## IZLETI

### Sveta Ana in Apaško polje

**Šenčur** – Turistično društvo Šenčur organizira v soboto, 23. oktobra 2021, turistični izlet: Sveta Ana in Apaško po-

lje (ogled cerkve sv. Ane, viničarskega in vaškega muzeja v Sveti Ani v Slovenskih goricah, predstavitev vinske kleti Polič z degustacijo, postanek pri Meinlovem gradu in značilnem apaškem znamenju v Črncih ter ogled 1300 let starega hrasta v Zgornjem Konjišču). Informacije in prijave zbira do zasedenosti avtobusa Franci Erzin, tel. 041 875 812.

### Vorančeva pot od Mokronoga do Pijane Gore

**Šenčur** – Turistično društvo (TD) Šenčur vabi v soboto, 16. oktobra 2021, na pohod po Vorančevi poti od Mokronoga do Pijane Gore. Skupne zmerne hoje brez postankov je od tri do štiri ure (14 kilometrov). Pohod organizira TD Mokronog. Informacije in prijave zbira do četrтка, 14. oktobra, Franci Erzin, tel. 041 875 812.

### Zadnji letošnji kolesarski izlet

**Cerklje** – Društvo upokojencev Cerklje vabi na še zadnji letošnji kolesarski izlet, ki bo v torek, 12. oktobra. Iz Cerkelj se boste odpeljali v Tunjice in nazaj. Pot je dolga 25 kilometrov. Zbirno mesto je pred AMD Cerklje ob 9. uri. V primeru slabega vremena bo izlet v četrtek v istem tednu.

### Izlet na Kras

**Škofja Loka** – Medobčinsko društvo invalidov Škofja Loka v soboto, 16. oktobra, organizira izlet na Kras z ogledom Mirenskega gradu in obiskom Pomnika miru na Cerju. Zbor članov bo ob 7. uri na avtobusni postaji Škofja Loka. Prijave do četrтка, 14. oktobra, zbira Vanja, tel. 041 396 917.

## OBVESTILA

### Vabljeni ljubitelji ročnih del

**Preddvor** – Društvo upokojencev Preddvor – Sekcija ročna dela vabi ljubitelje ročnih del in sporoča, da je počitnic konec in da začnejo delo v torek, 12. oktobra, od 18. do 20. ure v prostorih društva.

### Meritve sladkorja, tlaka in holesterola

**Kranj Primskovo** – V okviru praznika Krajevne skupnosti Primskovo bodo prihodnjo soboto, 16. oktobra, prostovoljke Krajevne organizacije Rdečega križa Primskovo izvajale

meritve krvnega sladkorja, tlaka in holesterola, in sicer od 8. do 10. ure. Meritve so za krajan Primskovega brezplačne. Udeleženci meritev morajo izpolnjevati pogoj PCT.

### Dan odprtih vrat

**Kranj** – Društvo bolnikov z osteoporozo Kranj vabi v ponedeljek, 11. oktobra, na dan odprtih vrat, ki bo potekal na sedežu društva v Domu krajanov na Primskovem. Predstavili bodo društvo in njegove aktivnosti, meritve kostne gostote z UZ (na petnici) bodo potekale od 15. ure do 18. ure v pisarni v prvem nadstropju, ob 16. uri pa se bo v dvorani doma začelo predavanje »Kako prepoznam svojo krhkost in kako se obranim zloma?«. Predavala bo Maja Kozlevčar Živec, dr. med., spec. fizioterapije in rehabilitacijske medicine.

## PREDAVANJA

### O življenju in delu Jeana-Paula Sartra

Jutri, v soboto, 9. oktobra, se bo ob 19. uri na na Zoom povezavi <https://uso2web.zoom.us/j/82218077016> začelo predavanje pisateljice Nine Kosmač o življenju in delu nesmrtnega filozofa Jeana-Paula Sartra.

### Predavanje o fitoterapiji

**Preddvor** – V sredo, 13. oktobra, se bo ob 18. uri na gradu Dvor začelo predavanje fitoterapevke, raziskovalke in pisateljice Marie Ane Kolman z naslovom Fitoterapija – preventiva in podpora pri zdravljenju, praktična znanja, fito domača lekarna in fito prva pomoč.

## RAZSTAVE

### Jesen v Kranju in na Gorenjskem

**Kranj** – Kulturno društvo likovnikov Kranj vabi na odprtje in ogled razstave Jesen v Kranju in na Gorenjskem, ki jo bodo v počastitev praznika Krajevne skupnosti Primskovo postavili v Domu krajanov Primskovo. Odprtje razstave bo v ponedeljek, 11. oktobra, ob 18. uri. Razstava bo do sobote, 30. oktobra, na ogled ob sredah od 18. do 19. ure in ob sobotah od 10. do 12. ure.

30 let

tvoji najljubši HIT!

RADIO KRANJ  
97.3  
radio-kranj.si

f Instagram

Naročnik: Radijski program d.o.o., Štebarjeva 6, 4000 Kranj





# Desettisočkrat na Sv. Jošt

V osemtridesetih letih deset tisoč vzponov na priljubljeno pohodniško točko Sv. Jošt nad Kranjem. Podpis: Boris Kurent iz Drulovke.

IGOR KAVČIČ

**Kranj** – Torej za Borisa Kurenta iz Drulovke ni bil običajen dan. No, običaj je bil redni vsakodnevni vzpon na Sv. Jošt, zagotovo pa je prav poseben dosežek, da se je to zgodilo desettisočič. Poigrajmo se s številkami: v 38 letih, odkar se je leta 1983 pridružil Prijateljem Jošta, je Boris opravil natanko deset tisoč vzponov, kar je v povprečju 263 na leto. Na začetku je bilo število pohodov na leto nekoliko nižje, odkar je v pokoju, je vsako leto na priljubljeno točko nad Kranjem vsaj tristokrat.



Joštari so na slovesnosti v torek zjutraj Borisu čestitali za njegov dosežek. / Foto: Igor Kavčič



Boris Kurent: »Z mopedom do Stražišča, naprej pa seveda peš.« / Foto: Igor Kavčič



Jubilejna: Matjaž in Tina Sedej iz Doma na Joštu, kranjski župan Matjaž Rakovec je slavljenju izročil velik pokal, dogodek pa je oblikoval predsednik Prijateljev Jošta Rudi Burgar. / Foto: Igor Kavčič

»Da sem se pridružil joštanjem, me je 'naštimal' prijatelj, velik ljubitelj gora, žal že pokojni Jernej Arh. Takrat je bilo treba za pridobitev članstva opraviti šestdeset vzponov v enem letu. Sledile so številke dvesto, tristo, tisoč in tako naprej,« se spominja Boris in potrди, da na dan šteje le en vpis v knjigo Prijateljev Jošta. In glede na to, da je bil včasih dom ob ponedeljkih zaprt, na leto ni bilo mogoče opraviti več kot 315 vzponov. »Lani sem postavil osebni rekord 359 vzponov, manjkal sem le šestkrat, ko sem bil na morju,« je prepričljiv rekord, ki si v pokoju lažje izbere del dneva, ko bo šel do Doma na Joštu. Zdaj gre največkrat zjutraj, v delovni dobi pa je pohod običajno opravil po končani službi. Da je treba za to imeti močno voljo pa tudi nekaj trme – in če dežuje, pač s seboj vzeti dežnik. »Hoja na Jošt je bolj rekreativnega pomena in seveda zaradi dobre družbe, sicer pa planinarim tudi po 'pravih gorah', tako slovenskih kot v sosednjih Avstriji in Italiji.« Pred leti je osvojil tudi najvišji evropski vrh Mont Blanc.

Običajno ga na vrh vodi štiri smeri, najpogostejši sta po Sodarjevi ali pa po cesti do Pševnega in za šolo v breg, včasih se odpravi z Zabukovja ali Besnice. »Dva-trideset let sem živel na Planini in sem večkrat šel kar peš od doma, zdaj sem v Drulovki in se največkrat pripeljem z mopedom ali kolesom, pustim ju v Stražišču pri neki hiši, naprej pa pot pod noge.«

V vseh teh letih so se v Domu na Joštu zamenjali različni najemniki in vsi so bili Prijateljem Jošta naklonjeni, kot pove Boris, pa sta v njegovi »joštarski« zgodovini bila daleč najboljša v osemdesetih letih znameniti Boban in zdaj Matjaž in Tina Sedej. Tokrat so mu v domu pripravili lep sprejem, velik pokal pa mu je izročil kranjski župan Matjaž Rakovec. Počastili so ga tudi drugi pohodniki iz družbe Prijateljev Jošta, podarili so mu jubilejno majico in relief Jošta, ki ga je zanj ustvaril Boris Holy. Najbrž sem Borisu postavil odvečno vprašanje, ali bo naslednji dan tudi na Joštu. »Seveda bom tu, tako kot vsak dan.«

# V bolnišnicah trenutno stabilno

Število hospitaliziranih covidnih bolnikov se je malo zmanjšalo, nekaj več izzivov je v oddelkih intenzivne terapije, je povedal minister za zdravje.

SUZANA P. KOVAČIČ

**Ljubljana** – Trenutno imamo v državi trinajst covidnih bolnišnic in želja ministra za zdravje Janeza Poklukarja je, da bi čim prej lahko začeli sproščati tudi te kapacitete. Kot je poudaril na včerajšnji novinarski konferenci, brez nujnih ukrepov in pogoja CPT (cepljeni, preboleli, testirani) tega ne bi dosegli, močno jih je skrbela tudi izkušnja drugega vala epidemije lani v tem času. »Nujno smo morali ukrepati, sicer bi nam epidemija ušla izpod nadzora.« Pojasnil je, da nam ob reprodukcijskem številu (številu oseb, ki jih v povprečju okuži posamezni okuženi) nad številom ena epidemija raste, pod številom ena pa jo uspešno omejujemo. Pomembno je, da družbo tudi s pogojem CPT ohranjamo odprto. Po zadnji oceni Insituta Jožef Stefan (IJS) je reprodukcijsko število približno 0,97. »Če nadaljujemo s trendom okoli ena, smo v bolnišnicah dosegli vrh, če bomo presegli dvajset odstotkov, nas čaka drugi vrh,« je pojasnil

minister. Kot dodajajo na IJS: »Smo v obdobju, ko tekmuje vpliv cepljenja in prebolevanja, kar zmanjšuje okuževanje, z vplivom vremena ob prehajanju v hladnejši letni čas, kar povečuje okuževanje. Glede na to, da šele prihajamo v sezono okužb dihal in da se cepimo počasi, bi lahko epidemija začela spet naraščati.«

Evropska agencija za zdravila (EMA) je odobrila tretji odmerek cepiva proti covidu-19 proizvajalca Pfizer/BioNTech za uporabo pri ljudeh, ki so starejši od 18 let. Za ljudi s hudo oslabilim imunskim sistemom pa je EMA poleg tega cepiva odobrila še cepivo proizvajalca Moderna. Pri nas so cepljenje s tretjim odmerkom cepiva že priporočili za stanovalce domov za starejše, za osebe, stare sedemdeset let in več, ter posebno ranljive kronične bolnike ne glede na starost in da se za tretji odmerek praviloma uporabi cepivo mRNA. Priporočen presledek med osnovnim cepljenjem in tretjim odmerkom je vsaj šest mesecev.

# Bohinju nova nagrada

MARJANA AHAČIČ

**Bohinj** – Bohinj je ena od sedmih slovenskih destinacij, ki so se z razvojem odgovornega turizma uvrstile na seznam stotih najbolj trajnostnih destinacij na svetu. Seznam je bil ta teden objavljen v okviru spletne konference Global Green Destinations Days, ki že šesto leto zapored združuje vodilne mednarodne strokovnjake s področja trajnostnega turizma ter destinacijske in nacionalne turistične organizacije.

Med kandidatki za uvrstitev na seznam je bilo sicer deset slovenskih destinacij, s prijavi in dobrimi

primeri uvajanja trajnostnih praks pa so bili poleg Bohinja, ki je prepričal s spodbujanjem trajnostne mobilnosti, uspešni še: Logarska dolina – Solčavsko s prizadevanjem za krajše nabavne verige in promocijo lokalne hrane, Rogla-Pohorje s strateškim vodenjem združenje destinacije štirih občin, Ljubljana s projektom združevanja kulinarike in kulture KulKul trenutek, Miren Kras s projektom promocije kulturne dediščine špargljev, dolina Soče za uspešno zastavljen strategijo okrevanja turizma po epidemiji covid-19 in Ajdovščina s spletno tržnico lokalnih proizvodov Tržnica na borjaču.

# Delne zapore ceste v Bašlju

**Preddvor** – Na spletni strani Občine Preddvor obveščajo, da bodo do 6. novembra v Bašlju občasne delne zapore lokalne ceste zaradi del ob urejanju ojačitve NN-omrežja To285 Bašelj, ki jih za investitorja Elektro Gorenjska izvaja podjetje Baumex. Zapore bodo na odsekih ob hišnih številkah: 98, 109, 99, 8–16, 9A–10a, 16–52 in 87–73. Obvozi niso predvideni, se pa na občini že vnaprej zahvaljujejo za potrpežljivost in razumevanje.

# vremenska napoved

Danes bo sprva še oblačno, dež bo slabel in popoldne večinoma ponehal. Pihal bo severovzhodni veter. Jutri in v nedeljo bo večinoma sončno in suho. Hladno bo.

Agencija RS za okolje, Urad za meteorologijo

